

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

គម្រោងស្តីពីការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ
វគ្គបណ្តុះបណ្តាលគ្រូបង្ហាត់បង្រៀនស្តីពីការបង្រៀន
«ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩)» នៅថ្នាក់មធ្យមសិក្សា

សៀវភៅណែនាំសម្រាប់សិស្ស

សៀវភៅលំហាត់គឺជាប្រភពធនធានដ៏មានប្រយោជន៍ សម្រាប់ការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ(១៩៧៥-១៩៧៩) ។ សៀវភៅលំហាត់ផ្តល់ឲ្យសិស្សនូវសកម្មភាពសិក្សាជាក់ស្តែង ដើម្បីឲ្យសិស្សអាចយកចំណេះដឹងទៅអនុវត្តបាន ។

វិធីសាស្ត្រសិក្សាដែលមានប្រយោជន៍សម្រាប់សិស្ស

ពេលអានសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រឬអត្ថបទមួយ អ្នកត្រូវ ៖

- ឈប់បន្ទាប់ពីកថាខណៈនីមួយៗ ដើម្បីបញ្ជាក់ថាអ្នកយល់នូវអ្វីដែលអ្នកបានអានហើយឬនៅ?
- កត់សម្គាល់លើគំនិតសំខាន់ៗ នៅលើក្រដាសមួយសន្លឹកឬចាំទុកនៅក្នុងចិត្ត ។
- សរសេរកំណត់សម្គាល់ខ្លីៗ ហើយច្បាស់លាស់ ។
- កត់ត្រាពាក្យដែលអ្នកមិនដែលដឹង ដើម្បីឆែកមើលឬលើកជាសំណួរនៅពេលបញ្ចប់ការអាន ។

ពេលកំពុងស្តាប់ត្រូតឲ្យល្អ អ្នកត្រូវ ៖

- កត់ត្រាទុក ។
- សរសេរពាក្យពិបាកៗ ដើម្បីឆែកឬសួរតាមក្រោយ ។
- បង្កើតបញ្ជីគំនិតសំខាន់ៗ ។
- សួរសំណួរដើម្បីបញ្ជាក់ការយល់ឃើញរបស់អ្នក ។

ពេលធ្វើការជាក្រុម អ្នកត្រូវ ៖

- មុនពេលចាប់ផ្តើមធ្វើការជាក្រុម សំយោគគំនិតសំខាន់ៗ ដែលអ្នកគិតថា ចាំបាច់សម្រាប់ការពិភាក្សា ។
- កត់ត្រាទុកនូវគំនិតរបស់អ្នកដទៃ ។
- ត្រូវបើកទូលាយចំពោះគំនិតថ្មីៗ ។
- ប្រៀបធៀបគំនិតទាំងឡាយ និងពិភាក្សាទៅលើចំណុចដែលខុសគ្នា ប្រកបដោយការគោរពគ្នាទៅវិញទៅមក ។
- ត្រូវតែធ្វើឲ្យអ្នកទាំងអស់គ្នានៅក្នុងក្រុម មានសកម្មភាពនៅក្នុងការពិភាក្សា ។

ពេលទស្សនាខ្សែភាពយន្ត អ្នកត្រូវ ៖

- កត់ត្រាទុក ។
- បង្កើតបញ្ជីគំនិតសំខាន់ៗ ។

- សរសេរពាក្យពិបាកៗ ដើម្បីឆែកឆេងស្នូរតាមក្រោយ ។
- សួរសំណួរនៅចុងបញ្ចប់នៃខ្សែភាពយន្ត ដើម្បីបញ្ជាក់ពីការយល់ដឹងរបស់អ្នក ។

ពេលបញ្ចប់កិច្ចការដែលត្រូវដាក់ឱ្យ អ្នកត្រូវ ៖

- ដឹងថាតើត្រូវពិនិត្យបានអ្វីពីអ្នក ។
- សង្ខេបកំណត់របស់អ្នក ។
- ស្វែងរកជំនួយ ប្រសិនបើអ្នកត្រូវការឱ្យជួយ ។
- ត្រូវតែផ្ដោតទៅលើកិច្ចការ និងប្រគល់កិច្ចការឱ្យគ្រូឱ្យបានទាន់ពេលវេលា ។
- ពិនិត្យមើលកិច្ចការ មុននឹងដាក់ជូនគ្រូ ។

ត្រូវមានចិត្តបើកទូលាយ និង ប្រកបដោយសេចក្ដីគោរព

មេរៀនអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

សកម្មភាពមុនការបង្រៀន

មេរៀនទី១ : សេចក្តីផ្តើមនៃមេរៀន

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអាច

១. កោតសរសើរចំពោះស្នាដៃវប្បធម៌និងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរមុនសម័យខ្មែរក្រហម ។
២. រៀបរាប់ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។
៣. កំណត់និយមន័យនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិ ។
៤. កំណត់ពីដលប៉ះពាល់នៃរបបខ្មែរក្រហម មកលើជីវិតរស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជានាពេលបច្ចុប្បន្ន ។

កំណាព្យ

ស្នេហាភក្តិពុក	ទង្វាយភាពស្ងប់ស្ងាត់
ពេលកូនចេញទៅ ពុកនៅលើគ្រែ ញាក់ញ័រគ្មានល្អិត ពុកនៅឯកោ អត់បាយ អត់ទឹក ពុកពឹងពុទ្ធា ក្នុងប្រាណពេញពោរដោយភ្នំឈឺផ្សែង ។ ពុកពុំទៅទេ នៅភាវនាធម៌ ប៉ូល-ពត បង្កំរឹង បុត្រពីបិតា ពេលនេះកូនមក ពុកបង់សង្ឃឹម តើពុកវេទនា ខ្លោចផ្សាយរាំងណាទៅ!	ប្តូរពីទីនៃឈាម ទៅជាទីនៃការបង្រួបបង្រួម គឺជាទីនៃការទទួលខុសត្រូវ និយាយ និយាយ និយាយ

ភ្លេងជាតិកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

ឈាមក្រហមច្រាល ប្រោចស្រពក្រុងវាលកម្ពុជា មាតុភូមិ ឈាមកម្មករកសិករដើមភ្នំ ឈាមយុទ្ធជន យុទ្ធនារីបដិវត្តន៍ ។ ឈាមប្រែក្លាយជាកំហឹងខ្លាំងក្លា តស៊ូមោះមុត ១៧មេសា ក្រោមទង់បដិវត្តន៍ ឈាមរំដោះ
--

ផ្គត់ផ្គង់ការព្យាបាល ។

ជម្រើស ១ ជម្រើស ២ មេសាជោគជ័យ មហាអស្ចារ្យ មានន័យធំធេងលើសសម័យអង្គរ ។
យើងរួមគ្នាកសាងកម្ពុជានិងសង្គមថ្មីប្រជាធិបតេយ្យ សមភាព និងយុត្តិធម៌ តាមមាគ៌ា
ម្ចាស់ការ ឯករាជ្យរឹងមាំ ប្រជាជាតិខ្មែរ ការពារជាតិមាតុភូមិ ទឹកដីខ្ពង់រាប បដិវត្តន៍រុងរឿង ។

ជម្រើស ១ ជម្រើស ២ ជម្រើស ៣ កម្ពុជាថ្មី ប្រជាធិបតេយ្យ សម្បូរក្តីថ្កុលថ្កើង ប្រជាជនជ្រាបច្រើន
បដិវត្តន៍ក្រហមខ្ពស់ឡើង សាងមាតុភូមិយើងឲ្យចម្រើនលោកផ្ទះ មហាជនរុងរឿង មហាអស្ចារ្យ ។

កំណត់ចំណាំ : ដាក់រូបភាពមុនសម័យខ្មែរក្រហម

មុនពេលចាប់ផ្តើមសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ សូមកត់អំពីសោភ័ណភាព
និងសមិទ្ធផលដ៏អស្ចារ្យនៃវប្បធម៌និងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ ។ គិតអំពីជីវិតមុនរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ
ដោយពិនិត្យមើលទៅលើរូបភាព ដែលបង្ហាញអំពីប្រាសាទបុរាណ សំណង់អគារល្បីល្បាញ និងរយៈ
កាលសន្តិភាពនៅកម្ពុជា ។ សូមកត់ថាតើរូបភាពទាំងនេះ ពណ៌នាអំពីសមិទ្ធផលដ៏ល្បីល្បាញនៃប្រវត្តិ
សាស្ត្រនិងវប្បធម៌ខ្មែរនៅលើសាកលលោកដោយរបៀបណា ។ បន្ទាប់ពីពិនិត្យមើលសមិទ្ធផលទាំងនេះ
រួចមក អានភ្លេងជាតិកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ បន្ទាប់ពីអានភ្លេងជាតិរួចមក ស្តាប់កំណាព្យដែលត្រូវ
បានអានឮៗនៅក្នុងថ្នាក់ ដែលកំណាព្យនេះបង្ហាញពីបទពិសោធន៍សោកសៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ដើម្បី
យល់កាន់តែច្បាស់ថែមទៀត នូវបទពិសោធន៍របស់ប្រជាជនកម្ពុជា ។

អ្នកនឹងសិក្សាអំពីព្រឹត្តិការណ៍នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ប្រទេសយើង គឺនៅពេលដែលអំពើអយុត្តិ
ធម៌ប្រកបដោយភាពរន្ធត់មួយបានកើតមានឡើង ។ ថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ គឺជាថ្ងៃកំណើត
នៃការចាប់ផ្តើមអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ នៅពេលនោះ ប្រជា
ជនប្រមាណជិត២លាននាក់បានស្លាប់ដោយការអត់អាហារ ការធ្វើការហួសកម្លាំង ជំងឺ និងការសម្លាប់
ក្នុងចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ។

មុនពេលពិភាក្សាលម្អិតអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ សូមពិនិត្យមើលទៅលើនិយម
ន័យនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍មានធាតុផ្សំជាក់លាក់មួយចំនួនដូចជា :

- សកម្មភាពប្រព្រឹត្តបទល្មើស
- មានចេតនា
- ការកម្ទេច(ទាំងស្រុងឬមួយផ្នែក)
- ការកំណត់ក្រុមមនុស្ស

- ការកំណត់ចំណុចកំណត់ដាក់លាក់ (ដូចជាជាតិសាសន៍ សាសនា ជាតិពន្ធ) ។

បន្ទាប់ពីសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ(១៩៣៩-១៩៤៥) និងព្រឹត្តិការណ៍ហ្សឺនូស៊ី ដែលនៅពេលនោះ ជនជាតិជ្វីហ្សាប្រមាណ៦លាននាក់បានស្លាប់ដោយការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញពីសំណាក់ពួកណាហ្ស៊ី និងប្រហែលជា៤លាន៥សែននាក់ផ្សេងទៀត ត្រូវបានសម្លាប់ជាប្រព័ន្ធនៅក្នុងជំហ្វីមូលផ្តុំរបស់ពួកណាហ្ស៊ី សហគមន៍អន្តរជាតិបានសម្រេចថា អំពើនេះនឹងមិនអាចកើតមានឡើងសាជាថ្មីម្តងទៀតទេ ។ អង្គការសហប្រជាជាតិដែលទើបតែបង្កើតឡើងបានអនុម័តអនុសញ្ញាស្តីពីការបង្ការ និងផ្ដន្ទាទោសអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅឆ្នាំ១៩៤៨ ដែលបានផ្តល់និយមន័យផ្លូវការនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងដាក់កាតព្វកិច្ចដល់ប្រទេសទាំងឡាយណា ដែលបានផ្តល់សច្ចាប័នទៅលើសន្ធិសញ្ញានេះ ឲ្យធ្វើអន្តរាគមន៍ក្នុងការបញ្ឈប់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ នៅពេលដែលអំពើនេះកំពុងកើតមានឡើង ។

និយមន័យផ្លូវការ នៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដែលកំណត់ដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ គឺ ជាអំពើទាំងឡាយណាដែលប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងគោលបំណងបំផ្លាញចោលទាំងស្រុង ឬមួយផ្នែកចំពោះក្រុមជនជាតិជាតិពន្ធ ពូជសាសន៍ ឬក្រុមសាសនាណាមួយដូចជា :

១. ការសម្លាប់សមាជិកទាំងឡាយនៅក្នុងក្រុម ។
២. បង្កការឈឺចាប់ និងខូចខាតយ៉ាងដំណំនៃផ្នែករាងកាយឬស្មារតីដល់សមាជិកទាំងឡាយនៅក្នុងក្រុម ។
៣. បង្កឡើងដោយចេតនា នូវមហន្តរាយដល់ស្ថានភាពរស់នៅរបស់ក្រុម ដោយនាំមកនូវការបំផ្លាញបំផ្លាញទាំងស្រុងឬមួយផ្នែកនៃក្រុម ។
៤. ការបង្ខំ និងដាក់នូវវិធានការនានាដើម្បីបង្ការមិនឲ្យមានកំណើតទារកនៅក្នុងសង្គម ។
៥. យកកុមារចេញពីសង្គមមួយទៅដាក់នៅក្នុងសង្គមមួយទៀតដោយបង្ខំ ។

(មាត្រាទី២នៃអនុសញ្ញាស្តីពីការបង្ការនិងការផ្ដន្ទាទោសបទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍)

មេរៀនទី២ : ស្វែងយល់អំពីចំណេះដឹងដ៏មុនរបស់សិស្ស

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអាច

១. រំលឹកឡើងវិញនូវចំណេះដឹងដ៏មុនរបស់ខ្លួនអំពីរយៈកាលនៃរបបខ្មែរក្រហម ។
២. ពន្យល់ពីសារៈសំខាន់នៃការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។

៣. ពិចារណានិងពិភាក្សាថា តើរយៈកាលនៃរបបខ្មែរក្រហមមានផលប៉ះពាល់អ្វីខ្លះមកលើជីវិតរស់នៅប្រចាំថ្ងៃនៅកម្ពុជានពេលបច្ចុប្បន្ន?

តារាង K-W-L

ការណែនាំ : ប្រើតារាង K-W-L ដើម្បីរាយនូវអ្វីដែលបានដឹងរួចហើយ និងអ្វីដែលចង់ដឹងអំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។

K អ្វីដែលខ្ញុំបានដឹងរួចហើយ	W អ្វីដែលខ្ញុំចង់ដឹង	L អ្វីដែលខ្ញុំបានរៀន

ជំពូក ១ : សេចក្តីសង្ខេប
មេរៀនទី១ : អំណាចជំពូក១

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអាច

១. កំណត់ព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗនៅពេលខ្មែរក្រហមឡើងកាន់អំណាច ។
២. ពន្យល់អំពីមនោគមន៍វិជ្ជាកុម្មុយនីស្តកុម្មុយនីស្តក្នុងរយៈកាលនោះ ។
៣. ពណ៌នាអំពីបទពិសោធន៍ផ្សេងៗគ្នារបស់ប្រជាជនកុម្មុយនីស្តក្នុងរយៈកាលនោះ ។
៤. កំណត់និយមន័យនៃពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ ។

សរសេរប្រយោគមួយឬពីរ ដើម្បីកំណត់និយមន័យនៃពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ ដែលមានរាយ
 ដូចខាងក្រោម :

ពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ

កុម្មុយនីស្តប្រជាធិបតេយ្យ	
ការដង្ហែស	
លទ្ធិម៉ាក្សនិយម	
ការកេងប្រវ័ញ្ច	
បដិវត្តន៍	
អង្គការសហប្រជាជាតិ	
សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ	
រដ្ឋាភិបាលចម្រុះត្រីភាគី	
បក្សកុម្មុយនីស្តកុម្មុយនីស្ត	
សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា	
អង្គការបដិវត្តន៍	
ខ្មែរក្រហម	
លទ្ធិម៉ាក្សស្តីសនិយម	
កម្លាំងចម្រុះ	
លន់ នល់	
មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ	

សាធារណរដ្ឋខ្មែរ	
ហេង សារីន	
ស៊ីន សាន	
លទ្ធិលេនីននិយម	
សមមិត្ត	
ធម្មានុរូប	
ការប៉ះពាល់ផ្លូវចិត្ត	

សេចក្តីដកស្រង់ចេញពីសក្ខីកម្ម

អានប្រវត្តិសង្ខេបរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ : អៀង ធីរិទ្ធ គឺជាប្រពន្ធរបស់ អៀង សារី និងជាប្អូនស្រីរបស់ ខៀវ ប៉ុណ្ណារី ដែលជាប្រពន្ធរបស់ ប៉ុល ពត ។ នៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ អៀង ធីរិទ្ធ ត្រូវបានចាប់ខ្លួនជាមួយនឹងប្តីរបស់គាត់ អៀង សារី ពីបទទុក្ខដឹកជញ្ជូនប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ។ គាត់ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទរៀបចំផែនការ ណែនាំ សម្របសម្រួល និងបញ្ជាឱ្យមានវិស្វកម្មក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំ ក៏ដូចជាការសម្លាប់ក្រៅប្រព័ន្ធច្បាប់ ទៅលើបុគ្គលិកនៅក្នុងក្រសួងសន្តិសុខកិច្ច ។

សក្ខីកម្មរបស់អ្នកនាំសំបុត្រម្នាក់របស់ អៀង ធីរិទ្ធ :

ស្ត្រីក្មេងម្នាក់មកពីខេត្តតាកែវ បានក្លាយទៅជាអ្នកនាំសំបុត្ររបស់ អៀង ធីរិទ្ធ នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៦ ។ ទោះបីជាមានទំនាក់ទំនងការងារជិតស្និទ្ធយ៉ាងណាក្តី គាត់មិនដែលហ៊ានសម្តែងអាកប្បកិរិយាធម្មតាជាមួយ អៀង ធីរិទ្ធ ឡើយ ហើយក៏មិនដែលសួរនាំអំពីរឿងរ៉ាវផ្ទាល់ខ្លួនដែរ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី គាត់នៅតែចាត់ទុក អៀង ធីរិទ្ធ ថាជាមនុស្សល្អ មិនមែនជាមនុស្សម្នាក់ដែលចិត្តអាក្រក់ ឬសាហាវនោះទេ តែជាមនុស្សម្នាក់ដែលមិនដែលដឡើងសំឡេង ហើយតែងតែនិយាយដោយសម្តីផ្អែមល្ហែមនិងអង្អែលក្បាល និងជាមនុស្សចិត្តល្អ ។ គាត់មិនជឿថា អៀង ធីរិទ្ធ ធ្លាប់សម្លាប់អ្នកណាម្នាក់ឡើយ ។ គាត់ ក៏មិនជឿថា ប៉ុល ពត នួន ជា អៀង សារី ខៀវ សំផន ធ្លាប់សម្លាប់អ្នកណាម្នាក់ដោយផ្ទាល់ដែរនោះដែរ ។ គាត់ជឿថាការសម្លាប់កើតមានឡើងតែនៅជនបទប៉ុណ្ណោះដែលប្រជាជនសម្លាប់គ្នាទៅវិញទៅមក គឺមិនមែននៅក្នុងទីក្រុងទេ ។ អៀង ធីរិទ្ធ មិនដែលនិយាយជាមួយគាត់អំពីការតំរាមកំហែងពីខ្មាំងនោះទេ ។ ចំណីអាហារមានគ្រប់គ្រាន់ ហើយរៀងរាល់ដប់ថ្ងៃម្តងមាន បន្លែម ដូចជានំសាងរឹចឬអ្វីដែលផ្អែម ហើយមានកូនមើលទៀតផង ។ ជីវិតមានការសប្បាយរីករាយណាស់ ។

សក្ខីកម្មរបស់ស្ត្រីម្នាក់មកពីខេត្តតាកែវ

ស្ត្រីម្នាក់មកពីខេត្តតាកែវ ដែលបម្រើការជាពេទ្យទាហាននៅមន្ទីរពេទ្យ៦មករា ក្នុងទីក្រុង ភ្នំពេញពីឆ្នាំ១៩៧៧-១៩៧៨ ។ គាត់បានចងចាំថា មិត្តរួមការងារជាពេទ្យទាហានរបស់គាត់ត្រូវបាន នាំយកទៅសម្លាប់ ដែលនៅចុងឆ្នាំ១៩៧៧ និងក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ គឺជាពេលដែលមានការបាត់ខ្លួនច្រើន ជាងគេបង្អស់ ។ គាត់បានអះអាងថា ជនរងគ្រោះភាគច្រើនមកពីខេត្តតាកែវ ហើយត្រូវបានចោទប្រកាន់ ថាជាជនក្បត់ដែលមានទំនាក់ទំនងជិតស្និទ្ធជាមួយ“យួន” ប៉ុន្តែតាមការពិត អ្នកទាំងនោះត្រូវបាននាំយក ទៅបាត់ៗដោយសារតែការលួចអង្ករ ការត្អូញត្អែរពីរបបអាហារមិនគ្រប់គ្រាន់ ឬការលួចស្រឡាញ់គ្នា ។ គោលបំណងហាក់ដូចជាដើម្បីបំបាត់ចោលនូវជាតិខ្មែរតែម្តង ។ គាត់និយាយថាជនរងគ្រោះត្រូវបាននាំ យកទៅមន្ទីរស-២១ ។

សេចក្តីដកស្រង់ចេញពីអត្ថបទរបស់ ឆាន់ យូ “គម្រោងសំខាន់ៗ ២ របស់មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជា” ទស្សនាវដ្តីស្វែងរកការពិត ទំព័រ២-៥ (ឆមាសទី១ ឆ្នាំ២០០៤)

ក្នុងរយៈពេលជិត៤ឆ្នាំ របបនេះទទួលខុសត្រូវចំពោះការស្លាប់ជីវិតមនុស្ស ប្រមាណ២លាន នាក់ ឬជាង១ភាគ៤នៃប្រជាជនកម្ពុជា ។ ប៉ុន្តែអ្វីដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំប្រមូលឯកសារពីទីក្រុងកម្ពុជានេះគឺមាន ច្រើនជាងចំនួនជនរងគ្រោះទាំងនោះ ដែលមានគួរឲ្យមិនពិតប្រាកដទៅទៀត ។ សេចក្តីរន្ធត់ក្នុងរបប កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យគឺជារឿងរ៉ាវរង្គាល់ខ្លួនមួយ ។ ខ្ញុំគឺជាក្មេងម្នាក់នៅក្នុងរយៈកាលនោះ ហើយទទួល រងគ្រោះដូចប្រជាជនដទៃទៀតដែរ ។ នៅពេលខ្ញុំបេះត្រកូនឲ្យបងស្រីរបស់ខ្ញុំ ដែលមានកំរិតនិងអត់ឃ្លាន ខ្ញុំត្រូវបានកងឈ្មួញចោទប្រកាន់ថាជាទីក្រុងជន ។ ខ្ញុំត្រូវបានវាយនឹងពូថៅ រួចរុញដួលទៅលើដីនិងចាប់ ចង ។ ឈ្មួញភូមិដាក់ខ្ញុំនៅក្នុងកុកអស់រយៈពេលជាច្រើនសប្តាហ៍ ។ ម្តាយរបស់ខ្ញុំមិនហ៊ានយំទេ នៅពេល គាត់ដឹងថាកម្មាភិបាលកំពុងតែវាយដំខ្ញុំ ព្រោះខ្មែរក្រហមបានចាត់ទុកថា ការសម្តែងសេចក្តីសោកសៅ ក៏ជាអំពើទីក្រុងកម្ពុជាដែរ ។ បងស្រីរបស់ខ្ញុំម្នាក់ទៀតស្លាប់ដោយសារគាត់មិនមាន អាហារហូបគ្រប់ គ្រាន់ ។ ខ្ញុំមានសំណាង ។ ខ្ញុំបានរួចរស់ជីវិតពីរយៈកាលដ៏យោធរណ៍នោះ ។

សេចក្តីដកស្រង់ចេញពីអត្ថបទរបស់ សោម ប៊ុនថន “កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមគឺជាមនុស្ស អាក្រក់ឬ?” ទស្សនាវដ្តីស្វែងរកការពិត ទំព័រ៥-៧ (ឆមាសទី៣ ឆ្នាំ២០០៨)

នៅឆ្នាំ១៩៦៥ ប៉ូច ត្រូវបានបំប្លែងជាសង្ឃនៅវត្តតាំងខ្មៅដើម្បីសិក្សាអំពីពុទ្ធសាសនា ។ ២ ឆ្នាំក្រោយមក ប៉ូច បានសឹកមកវិញ ។ នៅឆ្នាំ១៩៧១ បន្ទាប់ពីបានឮសេចក្តីអំពាវនាវរបស់សម្តេច ព្រះនរោត្តម សីហនុ ឲ្យចូលព្រៃម៉ាកិនិងចូលរួមការតស៊ូដើម្បីរំដោះប្រទេសពីរបប លន់ នល់ ប៉ូច បានស្ម័គ្រចិត្តចូលបម្រើកងទ័ពរណសិរ្សរួមជាតិកម្ពុជា ។ ប៉ូច ទទួលខុសត្រូវអប់រំអ្នកដែលមកពីទីក្រុង

អំពីនយោបាយបដិវត្តន៍ និងទទួលខុសត្រូវទៅលើការផលិតអាហារសម្រាប់ប្រជាជន។ ប៉ូច បានរំលឹក ថា នៅថ្ងៃមួយក្នុងពេលដែលកងកម្លាំងខ្មែរក្រហមនិងទាហាន លន់ នល់ កំពុងច្បាំងគ្នា ក្មេងស្រីតូចម្នាក់ និងស្រីម្នាក់ឈ្មោះ ម៉ុ ដែលកំពុងតែស្វែងរកបងប្អូន ត្រូវកងទ័ពខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនបាន។ ដោយសារ តែគាត់ធ្លាប់រស់នៅក្នុងតំបន់ខ្វែង (លន់ នល់) គាត់ត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា ជាជនបង្កប់ក្នុងតំបន់ មូលដ្ឋាន។ ដោយ ប៉ូច ធ្លាប់ស្គាល់អ្នកទាំងពីរ ហើយដឹងថាគាត់នឹងទទួលបានឧក្រិដ្ឋឈ្មោះ គាត់ បានទៅធានា ម៉ុ ។

បន្ទាប់ពីជ័យជម្នះនៅឆ្នាំ១៩៧៥ អង្គការបានតែងតាំង ប៉ូច ជាគណៈស្រុកនៃស្រុកស្អាង ដែលគាត់ទទួលមើលការខុសត្រូវលើកសិករ។ ៧ខែក្រោយមក អង្គការបានបញ្ជូន ប៉ូច ទៅស្រុក តាំងគោក តំបន់៤២ នៃភូមិភាគកណ្តាល។ ទោះបីជាអង្គការបានឲ្យ ប៉ូច កត់ឈ្មោះអ្នក១៧មេសា ដែលល្អចង់ឡើងនិងអង្គរ ឬអ្នកដែលមកធ្វើការមិនទៀងទាត់ក៏ដោយ ប៉ូច មិនដែលរាយការណ៍ពីឈ្មោះ អ្នកទាំងនេះទៅកម្មាភិបាលថ្នាក់តំបន់ ឬកម្មាភិបាលថ្នាក់មជ្ឈមដែរ។ ដោយសារគាត់ត្រូវបានជម្លៀស មកពីកន្លែងផ្សេងៗគ្នា គាត់មិនអាចបែងចែកប្រវត្តិរបស់អ្នកទាំងនោះច្បាស់លាស់ ហើយមានការភ័យ ខ្លាចក្រែងចោទប្រកាន់មនុស្សគ្មានទោសព្រមទាំង ជាលទ្ធផល គួនទីរបស់ ប៉ូច ត្រូវបានទម្លាក់មកជាអនុ ប្រធានវិញ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ខណៈពេល ប៉ូច កំពុងតែច្បាំងនៅលើសមរភូមិ ប៉ូច បានជាន់មិនដូចជា ជើងម្ខាង។ បន្ទាប់ពីជាពីរបួស គាត់ត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យទៅគ្រប់គ្រងគ្រួសារកងទ័ពខ្មែរក្រហមចំនួន១៧ គ្រួសារ។ នៅចុងបញ្ចប់ មេបញ្ជាការរបស់គាត់ត្រូវកងកម្លាំងរដ្ឋាភិបាលចាប់ខ្លួនបានដូច្នេះ ប៉ូច បានរត់ គេចចេញទៅរស់នៅជាមួយអ្នកភូមិវិញ។ ដោយសារតែ ប៉ូច ធ្លាប់ធ្វើអំពើល្អ ប្រជាជនមួយចំនួនបាន ឲ្យអង្គរត្រីឡឺត ហើយបានជួយលាក់ប្រវត្តិរបស់អតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមឲ្យគាត់ថែមទៀតផង។ រហូតមកដល់ពេលបច្ចុប្បន្ន អ្នកភូមិនៅស្រុកបារាយណ៍ និងស្រុកតាំងគោកនៅតែមកលេងគាត់ម្តងម្កាល ដែរ។

ចំណាប់អារម្មណ៍ទៅលើការសិក្សា

ការណែនាំ : ធ្វើការចាប់អារម្មណ៍ដោយសរសេរអំពីទស្សនៈរបស់អ្នកផ្តល់បទសម្ភាសន៍។ តើអ្វីខ្លះជា បទពិសោធន៍ឬការចងចាំខុសៗគ្នា? តើបទពិសោធន៍និងការចងចាំទាំងនេះមានលក្ខណៈខុសគ្នារបៀប ណា? តើអ្វីដែលអាចពន្យល់ពីបទពិសោធន៍ខុសគ្នាទាំងនេះបាន?

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

សំណួរតាមអាន

១. តើខ្មែរក្រហមកាន់កាប់ប្រទេសកម្ពុជានៅពេលណា?

២. ហេតុអ្វីបានជាអ្នកគិតថា ខ្មែរក្រហមបង្ខំប្រជាជនក្របីរូបឲ្យចាកចេញពីភ្នំពេញ?

២. ហេតុអ្វីបានជាអ្នកគិតថា ខ្មែរក្រហមបង្ខំប្រជាជនគ្រប់រូបឲ្យចាកចេញពីភ្នំពេញ?

៣. តើដំណើរការនេះមានស្ថាប័ននៅក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ប្រហែលប៉ុន្មាននាក់?

៣. តើជីវិតមនុស្សបានស្លាប់នៅក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ប្រហែលប៉ុន្មាននាក់?

៤. តើហេតុអ្វីបានជាអ្នកគិតថាខ្មែរក្រហមចង់ប្រែក្លាយប្រទេសកម្ពុជាឲ្យទៅជាសង្គមដទៃទាំងឡាយ?

៤. តើហេតុអ្វីបានជាអ្នកគិតថាខ្មែរក្រហមចង់ប្រែក្លាយប្រទេសកម្ពុជាឲ្យទៅជាសង្គមដទៃនិងគ្មានវណ្ណៈ?

៥. ប្រសិនបើរូបិយប័ណ្ណនិងផ្សារសេរីត្រូវបានលុបបំបាត់ តើអ្នកគិតថាជីវិតនាពេលបច្ចុប្បន្ននឹងទៅជា
អ្វី?

៥. ប្រសិនបើប្រយោជន៍ផ្សេងៗសេរីត្រូវបានលុបបំបាត់ តើអ្នកគិតថាជីវិតនាពេលបច្ចុប្បន្ននឹងទៅជាយ៉ាងណា?

៦. ប្រសិនបើសាលារៀនត្រូវបានលុបបំបាត់ តើអ្នកគិតថាជីវិតនឹងទៅជាយ៉ាងណា?

៧. ប្រសិនបើទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនត្រូវបានលុបបំបាត់ តើអ្នកគិតថាជីវិតនឹងទៅជាយ៉ាងដូចម្តេច?

៨. ប្រសិនបើម៉ូតូសម្លៀកបំពាក់ផ្សេងៗគ្នាត្រូវបានលុបបំបាត់ តើអ្នកគិតថាជីវិតនឹងទៅជាយ៉ាងដូចម្តេច?

៩. ប្រសិនបើការគោរពជំនឿសាសនានិងវប្បធម៌ប្រពៃណីខ្មែរត្រូវបានលុបបំបាត់ តើអ្នកគិតថាជីវិតនឹងទៅជាយ៉ាងដូចម្តេច?

១០. តើអ្នកគិតថា ហេតុដូចម្តេចបានដាច់បែបនេះហាមប្រាមមិនឲ្យមានការប្រមូលផ្តុំគ្នាឬការពិភាក្សាជាសាធារណៈ?

១១. ពណ៌នាអំពីទំនាក់ទំនងរវាងកម្ពុជានិងវៀតណាមនៅចុងឆ្នាំ១៩៧៧ ។

១២. តើរបបនេះមានផលប៉ះពាល់អ្វីខ្លះមកលើសង្គមកម្ពុជានាពេលបច្ចុប្បន្ន?

១៣. មើលរូបភាពនៅក្នុងទំព័រទី១ នៃជំពូក១ ដែលមានចំណងជើងថា “ក្រុមយុវជននិងយុវនារីនៅក្នុងសន្និសីទមួយក្នុងខេត្តសៀមរាបនាថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៣” ។ ដោយសម្លឹងមើលទៅលើរូប និង

ចំណាប់អារម្មណ៍លើមេរៀន

[illegible]

ជំពូក២ : តើខ្មែរក្រហមជាអ្នកណា?
តើខ្មែរក្រហមធ្វើការណាមួយដោយរបៀបណា?

មេរៀនទី១ : អំណាចជំពូក២

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអាច

១. ទទួលបានចំណេះដឹងអំពីប្រវត្តិនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។
២. ពណ៌នាអំពីអ្នកដែលដើរតួនាទីសំខាន់នៅក្នុងការដណ្តើមកាន់កាប់ប្រទេសកម្ពុជា នៅឆ្នាំ ១៩៧៥ ។
៣. កំណត់និយមន័យនៃពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ ។

សរសេរប្រយោគមួយឬពីរ ដើម្បីកំណត់និយមន័យនៃពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ ដែលមានរាយ
 ដូចខាងក្រោម :

ពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ

អាណានិគមបារាំង	
រណសិរ្ស៩ស្រូវ:(ខែ៩ស្រូវ:)	
ចាន់ សម័យ	
អ្នកជាតិនិយម	
សាឡុត ស (ប៉ុល ពត)	
ខៀវ សំផន	
កសិករ	
សក្តិភូមិនិយម	
កិច្ចព្រមព្រៀងក្រុងហ្សឺណែវ	
រដ្ឋសភា	
បក្សកុម្មុយនីស្ត៩ណូចិន	
បក្សប្រជាបដិវត្តន៍ខ្មែរ	
សង្គមរាស្ត្រនិយម	
៩ណូចិន	

សីង ភ្នំកម្រិត	
និរទេស	
បញ្ចវន្ត	
សុន សេន	
អៀង សារី	
អ្នកមូលធននិយម	
នួន ជា	
គណៈកម្មាធិការមជ្ឈម	
កម្មាភិបាល	
លេខាធិការ	
ហូ ជីមិត្យ	
រត់ចោលជួរ	
សកម្មជន	
ជននៅក្នុងឧបត្ថម្ភ	
កែ មាស	
សោ ភឹម	
ស៊ីវ៉ា ហេង	
រៀតមិត្យ	
ទូ សាមុត	

សំណួររៀនអាន

អានជំពូក២ ហើយឆ្លើយសំណួរខាងក្រោមក្នុងកំឡុងពេលនៃការអាននៅក្នុងថ្នាក់ ។

១. ហេតុអ្វីបានជាចលនាកុម្មុយនីស្តនៅកម្ពុជាសហការជាមួយរៀនណាមអស់ជាច្រើនឆ្នាំ?

២. នៅខែមេសាឆ្នាំ១៩៩០ គណៈប្រតិភូចលនាកុម្មុយនីស្តចំនួន២០០ នាក់ នៅកម្ពុជាបានមកជួបជុំ គ្នានៅខេត្តកំពតនិងបង្កើតជាក្រុមមួយ ។ តើក្រុមនោះមានឈ្មោះអ្វី?

៣. តើមេដឹកនាំនៃក្រុមនេះជាអ្នកណា?

៤. តើមនោគមន៍វិជ្ជារបស់ក្រុមនេះគឺជាអ្វី?

៥. តើសមាជិកសម្ងាត់នៃគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍ខ្មែរ មានអ្នកណាខ្លះ?
(ឲ្យឈ្មោះចំនួន៤)

៦. នៅឆ្នាំ១៩៩៥ តើគណបក្សនយោបាយណាមួយ ដែលឈ្នះបានកៅអីទាំងអស់នៅក្នុងរដ្ឋសភា?

៧. នៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៩០ និងឆ្នាំ១៩៩៩ តើបក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍ខ្មែរមានអ្វីកើតឡើងខ្លះ?

៨. តើសាធាបក្សនៅជនបទចំនួន២ដែលនៅមានដំណើរការពេញលេញនៅឡើយមានអ្វីខ្លះ?

៩. នៅឯកិច្ចប្រជុំមហាសន្និបាតសម្ងាត់របស់បក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍ខ្មែរពីថ្ងៃទី២៨-៣០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៦០ តើមានអ្វីកើតឡើងខ្លះ?

១០. នៅចន្លោះឆ្នាំ១៩៦៥-១៩៦៦ តើ ប៉ុល ពត ធ្វើដំណើរទៅណាខ្លះ?

១១. ហេតុអ្វីបានជា ប៉ុល ពត ផ្លាស់ប្តូរឈ្មោះបក្សទៅជាបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជានៅឆ្នាំ១៩៦៦?

១២. នៅខែមីនាឆ្នាំ១៩៧០ តើអ្នកណាដែលធ្វើរដ្ឋប្រហារបានសម្រេចក្នុងការទម្លាក់សម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ ចេញពីតំណែងប្រមុខរដ្ឋ?

១៣. តើឈ្មោះដើមរបស់ ប៉ុល ពត គឺអ្វី?

១៤. តើ ប៉ុល ពត ក្លាយជាសមាជិកបក្សកុម្មុយនីស្តនៅកន្លែងណា?

១៥. តើ ប៉ុល ពត ក្លាយទៅជានាយករដ្ឋមន្ត្រីរបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនៅពេលណា?

១៦. តើ ប៉ុល ពត លាវែងចេញពីតំណែងនៅពេលណា?

១៧. តើ ប៉ុល ពត ស្លាប់នៅពេលណា?

១៨. ក្នុងកំឡុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ តើតួនាទីរបស់ នួន ជា ដូចដែលបានបង្ហាញនៅ ក្នុងអត្ថបទមានអ្វីខ្លះ?

១៩. តើ នួន ជា ចុះចូលជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានៅពេលណា?

២០. តើរដ្ឋាភិបាលនិរទេសដែលសម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ បង្កើតឡើងបន្ទាប់ពីព្រះអង្គត្រូវបាន ទម្លាក់ចេញពីតំណែង មានឈ្មោះជាអ្វី?

២១. តើប្រទេសណាខ្លះគាំទ្រខ្មែរក្រហម នៅក្នុងការតស៊ូដើម្បីដណ្តើមកាន់កាប់អំណាច?

២២. តើកងកម្លាំងយោធាបរទេសណាខ្លះ ដែលបានធ្វើការវាយប្រយុទ្ធ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧០?

២៣. ពីខែមករាដល់ខែសីហាឆ្នាំ១៩៧៣ តើរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរត្រូវបានជួយទ្រទ្រង់ដោយរដ្ឋាភិបាល ណា?

២៤. សហរដ្ឋអាមេរិកបានទម្លាក់គ្រាប់បែកប្រមាណកន្លះលានតោនមកលើកម្ពុជា ។ តើការទម្លាក់គ្រាប់ បែកនោះមានផលប៉ះពាល់ទៅលើក្រុមខ្មែរក្រហមដូចម្តេចខ្លះ?

២៥. តើការទម្លាក់គ្រាប់បែករបស់សហរដ្ឋអាមេរិក មានផលប៉ះពាល់មកលើប្រជាជនកម្ពុជាដូចម្តេចខ្លះ?

២៦. តើមានអ្វីកើតឡើងចំពោះទីប្រឹក្សារៀនសាលាភាគច្រើន ដែលបន្តស្ថិតនៅកម្ពុជាដើម្បីជួយថ្នាក់ ដឹកនាំបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា?

ចំណាប់អារម្មណ៍លើមេរៀន

ការណែនាំ : ដោយមិនត្រឡប់ទៅមើលអត្ថបទឬឯកសារផ្សេងៗទៀត សរសេរសេចក្តីសង្ខេបមួយឬ ពីរកថាខណ្ឌ អំពីអ្វីដែលអ្នកបានរៀននៅក្នុងជំពូកនេះ ។ បន្ថែមពីលើនេះ សរសេរសំណួរយ៉ាងហោច

[illegible]

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអោប

- តើ ប៉ុល ពត ជាអ្នកណា?

20

ជំពូក៣ : ការធ្វើការកាន់កាប់អំណាចរបស់ខ្មែរក្រហម

មេរៀនទី១ : អំណាចជំពូក៣

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអាច

១. ពណ៌នាពីការឡើងកាន់កាប់អំណាចរបស់ខ្មែរក្រហម ។
២. ពន្យល់អំពីបរិបទប្រវត្តិសាស្ត្រនិងសង្គម ដែលបបកម្តុំជាប្រជាធិបតេយ្យត្រូវបានបង្កើតឡើង ។
៣. កំណត់និយមន័យនៃពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ ។

សរសេរប្រយោគមួយឬពីរ ដើម្បីកំណត់និយមន័យនៃពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ ដែលមានរាយ
ដូចខាងក្រោម :

ពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ

អន្តរាគមន៍បរទេស	
ក្រុមខ្មោច	
ឡុង ឬ វ៉ែត	
លន់ នល់	
វិបស្សន	
ព្រះអង្គម្ចាស់ ស៊ីសុវត្ថិ សិរិមតៈ	
ការទម្លាក់គ្រាប់បែក	
រំដោះ	
ជនសកម្មប្រយុទ្ធ	
ការជម្លៀស	
អំពើពុករលួយ	
កម្ទេចចោល	
មានតែឈ្មោះ	
រដ្ឋបាល	
អ្នកការទូត	

សំណួរតាមអាន

ពេលអានជំពូក៣នៅក្នុងថ្នាក់ ឆ្លើយសំណួរខាងក្រោម ។ ត្រូវត្រៀមខ្លួនឆ្លើយទៅនឹងសំណួរទាំងឡាយរបស់គ្រូ ។

១. តើទីក្រុងភ្នំពេញធ្លាក់ទៅក្រោមការកាន់កាប់របស់កងកម្លាំងខ្មែរក្រហមនៅពេលណា?

២. នៅពេលកងទ័ពខ្មែរក្រហមធ្វើដំណើរចូលមកក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ តើកងទ័ពទាំងនោះស្លៀកពាក់ឯកសណ្ឋានពណ៌អ្វី?

៣. តើខ្មែរក្រហមបានប្រកាសតាមវិទ្យុទៅកាន់ប្រជាជនយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ? ចំពោះសេចក្តីប្រកាសនេះ តើអ្នកគិតថា ប្រជាជនមានប្រតិកម្មយ៉ាងដូចម្តេច?

៤. តើជនបរទេស និងជនជាតិខ្មែរមួយចំនួនស្វែងរកការជ្រកកោននៅកន្លែងណា?

៥. តើមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់របស់របបសាធារណរដ្ឋខ្មែរចំនួនពូជដែលត្រូវខ្មែរក្រហមប្រហារជីវិត មានឈ្មោះអ្វីខ្លះ?

៦. ចំពោះប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុងទីក្រុង តើខ្មែរក្រហមធ្វើដូចម្តេចខ្លះ?

៧. តើមានអ្វីខ្លះកើតឡើងចំពោះអ្នកជំងឺនៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យ?

៨. តើហេតុអ្វីដែលខ្មែរក្រហមបានពន្យល់ចំពោះការបណ្តេញប្រជាជនឲ្យចេញពីទីក្រុងមានអ្វីខ្លះ? (ឲ្យហេតុផលចំនួន៣) :

ការណែនាំ : ដោយមិនគ្រឡប់ទៅមើលអត្ថបទប្បដកសារផ្សេងៗទៀត សរសេរសេចក្តីសង្ខេបមួយឬពីរកថាខណ្ឌ អំពីអ្វីដែលអ្នកបានរៀននៅក្នុងជំពូកនេះ ។ បន្ថែមពីលើនេះ សរសេរសំណួរយ៉ាងហោចណាស់ចំនួនពីរ ដែលមិនមានចម្លើយនៅក្នុងអត្ថបទរៀនអាន ។ តើសំណួរអ្វីដែលអ្នកនៅតែឆ្ងល់នៅឡើយបន្ទាប់ពីការអាននៅក្នុងថ្នាក់ ។

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

បេសកកម្មទី២ : រូបភាពថ្ងៃ១៧ បេសា ១៩៧៥

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអាន

១. សរសេររបាយការណ៍ព័ត៌មានអំពីព្រឹត្តិការណ៍នៅថ្ងៃ១៧ មេសា ១៩៧៥ ។
២. ពន្យល់អំពីអារម្មណ៍និងទុក្ខវេទនារបស់ប្រជាជនកម្ពុជា នៅពេលខ្មែរក្រហមចូលមកដល់ទីក្រុងភ្នំពេញ ។
៣. ឡើងបង្ហាញរបាយការណ៍ព័ត៌មានរបស់អ្នកនៅក្នុងថ្នាក់ ។

វាក្យ ៨

ការណែនាំ : សូមស្តាប់វាកូនដោយប្រុងប្រយ័ត្ន នៅពេលគាត់និយាយ ។ ត្រូវមានការគោរពហើយ កត់ត្រានូវសាច់រឿងលម្អិតសំខាន់ៗរបស់វាកូន ។ អ្នកក៏ត្រូវរៀបចំយ៉ាងហោចណាស់សំណួរមួយឬពីរ ដើម្បីសួរទៅវាកូន ។ នៅចុងបញ្ចប់នៃម៉ោងសិក្សា អ្នកគួរតែអោយឆ្លើយទៅនឹងសំណួរដូចខាងក្រោម :

១. តើអ្វីខ្លះជាបទពិសោធន៍និងការសង្កេតរបស់វាក្នុង
កម្ពុជា? នៅពេលខ្មែរក្រហមឡើងកាន់កាប់ប្រទេស
២. តើអ្វីខ្លះជាបទពិសោធន៍និងការសង្កេតរបស់វាក្នុង
កម្ពុជា? បន្ទាប់ពីខ្មែរក្រហមឡើងកាន់កាប់ប្រទេស

កំណត់ត្រារបស់សិស្ស

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

រូបភាពថ្ងៃ១៧ មេសា ១៩៧៥

ការណែនាំ : សរសេររបាយការណ៍ព័ត៌មានចំនួនមួយទំព័រ អំពីទស្សន៍យកនៅថ្ងៃ១៧ មេសា ១៩៧៥ ដោយផ្អែកទៅលើការអាន ចំណេះដឹងដែលមានពីមុន និងការពន្យល់របស់វាគ្មិន។ សូម ពន្យល់ថាហេតុអ្វី បានជាសាច់រឿងទាំងនេះមានភាពខុសគ្នា ។ បន្ទាប់មក អ្នកនឹងប្រគល់របាយការណ៍ ព័ត៌មាននេះទៅគ្រូ ដើម្បីវាយតម្លៃការរៀនសូត្ររបស់អ្នក ។

ជំពូកទី ៖ ការបង្កើតរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

មេរៀនទី១ : អំណាចជំពូកទី

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអាច

១. កំណត់នូវព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗ នៃការបង្កើតរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។
២. កំណត់និយមន័យនៃពាក្យ និងឈ្មោះសំខាន់ៗ ។
៣. វិភាគភ្នាក់ងារ ដើម្បីយល់កាន់តែច្បាស់ថែមទៀតអំពីមនោគមន៍វិជ្ជារបស់ខ្មែរក្រហម ។

សរសេរប្រយោគមួយឬពីរ ដើម្បីកំណត់និយមន័យនៃពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ ដែលមានរាយ
ដូចខាងក្រោម :

ពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ

អង្គការ	
កែ ពក	
វ៉ន វើត	
តាម៉ុក	
សោ ភីម	
សុន សេន	
រស់ ញឹម	
រដ្ឋធម្មនុញ្ញ	
ភ្នាក់ងារ	

ភ្នាក់ងារកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ : ១៧ មេសា មហាជោគជ័យ

ឈាមក្រហមច្រាល ស្រោចស្រពក្រុងវាលកម្ពុជា មាតុភូមិ ឈាមកម្ពុជាកសិករដ៏ខ្ព្ពស់
ឈាមយុទ្ធជន យុទ្ធនារីបដិវត្តន៍ ។

ឈាមប្រែក្លាយជាកំហឹងខ្លាំងក្លា តស៊ូមោះមុត ១៧/មេសា ក្រោមទង់បដិវត្តន៍ ឈាមរំដោះ
ដុតពីភ្នំពេញទៅ ។

ជយោ! ជយោ ១៧/មេសាជោគជ័យ មហាអស្ចារ្យ មានន័យធំធេងលើសសម័យ អង្គរ ។

យើងរួមបញ្ចូលគ្នាកសាងកម្ពុជានិងសង្គមថ្មីប្រវែង ប្រជាធិបតេយ្យ សមភាព និងយុត្តិធម៌ តាមមាគ៌ា
ម្ចាស់ការ ឯករាជ្យរឹងមាំ ប្រជាជាតិខិត ការពារជាតិមាតុភូមិ ទឹកដីខ្ពង់រាប បដិវត្តន៍រុងរឿង ។

ជយោ! ជយោ! ជយោ កម្ពុជាថ្មី ប្រជាធិបតេយ្យ សម្បូរថ្កុំថ្កើង ប្រជាជ្រោងក្រវីទង់
បដិវត្តន៍ក្រហមខ្ពស់ឡើង សាងមាតុភូមិយើងឲ្យចម្រើនលោតផ្ទោះ មហារុងរឿង មហាអស្ចារ្យ ។

បន្ទាប់ពីអានភ្លេងជាតិដោយប្រុងប្រយ័ត្នរួចមក អ្នកត្រូវត្រៀមខ្លួនដើម្បីពិភាក្សាសំណួរខាង
ក្រោម ៖

១. ហេតុអ្វីបានជាពាក្យ “ឈាម” ត្រូវបានលើកឡើងច្រើនដង?
២. ហេតុអ្វីបានភ្លេងជាតិសំដៅទៅពាក្យ “អង្គការ”?
៣. តើភ្លេងជាតិនេះ ឬភ្លេងជាតិដទៃទៀត មានគោលបំណងអ្វីខ្លះ?

សំណួរតាមអាន

១. តើអ្នកណាខ្លះជាសមាជិកគណៈកម្មាធិការមជ្ឈមណ្ឌលនៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា នៅខែកញ្ញាឆ្នាំ១៩៧៥?

២. តើអ្នកណាខ្លះចូលជាសមាជិកមជ្ឈមណ្ឌលនៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជានៅឆ្នាំ១៩៧៧? (ឲ្យឈ្មោះ៣)

៣. នៅពេលដែលសម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ យាងចូលមកប្រទេសកម្ពុជាវិញនៅដើមខែកញ្ញា ឆ្នាំ
១៩៧៥ តើព្រះអង្គមានតួនាទីអ្វីខ្លះ? តើព្រះអង្គមានអំណាចអ្វីខ្លះ?

៤. តើមានអ្វីកើតឡើងខ្លះចំពោះរាជវង្សានុវង្សរបស់សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ នៅក្រោមរបបខ្មែរ
ក្រហម?

៥. រដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យត្រូវបានប្រកាសនៅថ្ងៃទី៥ ខែមករាឆ្នាំ១៩៧៦ ។ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ
បានបង្កើតសភាតំណាងប្រជាជនចំនួន២៥០ អានសនៈ ដែលតំណាងឲ្យក្រុមណាខ្លះ?

៦. តើផ្ទៃពណ៌ក្រហមនិងប្រាសាទនៃទង់ជាតិកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យតំណាងឲ្យអ្វី?

៧. នៅលើសញ្ញាជាតិ តើប្រព័ន្ធស្រែនិងប្រឡាយតំណាងឲ្យអ្វី?

៨. តើគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍នៃបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា បានជួបប្រជុំគ្នាដើម្បីពិភាក្សាពីការសុំលាវែង ពីមុខតំណែងរបស់ សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ នៅពេលណា?

៩. ក្រោយខែមេសាឆ្នាំ១៩៧៦ តើប្រមុខរដ្ឋកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យជានរណា?

១០. តើប្រធានសភាតំណាងប្រជាជនកម្ពុជានៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យជានរណា?

១១. តើនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យជានរណា?

១២. តើទីបនាយករដ្ឋមន្ត្រីនិងជារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេសជានរណា?

១៣. តើទីបនាយករដ្ឋមន្ត្រីនិងជារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុជានរណា?

១៤. តើទីបនាយករដ្ឋមន្ត្រីនិងជារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការពារជាតិជានរណា?

១៥. តើថ្នាក់ដឹកនាំបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាគោរពរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដែរឬទេ?

១៦. ហេតុអ្វីបានជាគណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាសម្រេចយកឆ្នាំ១៩៦០ មិនយកឆ្នាំ ១៩៥១ ជាឆ្នាំកំណើតបក្ស?

ចំណាច់អារម្មណ៍លើមេរៀន

ការណែនាំ: ដោយមិនត្រឡប់ទៅមើលអត្ថបទឬឯកសារផ្សេងៗទៀត សរសេរសេចក្តីសង្ខេបមួយឬពីរកថាខណ្ឌ អំពីអ្វីដែលអ្នកបានរៀននៅក្នុងជំពូកនេះ ។ បន្ថែមពីលើនេះ សរសេរសំណួរយ៉ាងហោចណាស់បីចំនួនពីរ ដែលមិនមានចម្លើយនៅក្នុងអត្ថបទរៀនអាន ។ តើសំណួរអ្វីដែលអ្នកនៅតែឆ្ងល់នៅឡើយបន្ទាប់ពីការអាននៅក្នុងថ្នាក់ ។

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

មេរៀនទី២ : ពិនិត្យមើលក្រុមមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអោប

១. ពណ៌នាពីតួនាទីរបស់មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។
២. កំណត់ឈ្មោះមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមសំខាន់ៗ ។
៣. ពន្យល់នូវបរិបទប្រវត្តិសាស្ត្រនិងសង្គម ដែលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យត្រូវបានបង្កើតឡើង ។

ពិនិត្យមើលក្រុមមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម

ការណែនាំ : ពិនិត្យមើលក្រុមមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ដោយរាយឈ្មោះ តំណែង គួរនាំ ប្រវត្តិរូប និង អាណត្តិការងារ ។ បន្ទាប់មកអ្នកនឹងឡើងបង្ហាញតារាងអំពីមេដឹកនាំរបស់អ្នកទៅកាន់សិស្សផ្សេងទៀតនៅក្នុងថ្នាក់ ។

មេដឹកនាំកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

មេដឹកនាំ	ប្រវត្តិអប់រំ	តំណែង	គួរនាំនិងការទទួលខុសត្រូវ

ជំពូក៥ : ភូមិសាស្ត្ររដ្ឋបាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

មេរៀនទី១ : អំណាចជំពូក៥

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអាច

១. រៀបរាប់ពីការបែងចែកតំបន់រដ្ឋបាលរបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។
២. ប្រៀបធៀបពីភាពខុសគ្នារវាងភូមិភាគនីមួយៗ និងមូលហេតុដែលភូមិភាគទាំងនេះត្រូវបានបែងចែក ។
៣. កំណត់និយមន័យនៃពាក្យសំខាន់ៗ មួយចំនួន ។

ពណ៌នាដោយសង្ខេប ឬកំណត់និយមន័យនៃពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ ដែលមានរាយដូចខាងក្រោម :

ពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ

ស្រុក	
សហករណ៍	
ភូមិភាគខេត្ត	
ភូមិភាគនិរតី	
ឃុំ	
ភូមិភាគបូព៌ា	
ភូមិភាគពាយ័ព្យ	
ភូមិភាគបស្ចិម	
ភូមិភាគកណ្តាល	
ភូមិភាគត្បូងសាន	
ស្វយ័ត	

ពេលអានជំពូក៥នៅក្នុងថ្នាក់ សូមឆ្លើយសំណួរខាងក្រោម ។ អ្នកត្រូវត្រៀមខ្លួន ដើម្បីឆ្លើយទៅនឹងសំណួរទាំងឡាយរបស់គ្រូ ។

១. តើភូមិភាគដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ មានប៉ុន្មាន?

២. តើភូមិភាគទាំងអស់ត្រូវបានបែងចែកទៅជាប៉ុន្មានតំបន់?

៣. តើលេខភូមិភាគបូករហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៨ជាអ្នកណា?

៤. តើលេខភូមិភាគនិរតីជាអ្នកណា?

៥. តើលេខភូមិភាគខត្តរ័ត្នឆ្នាំ១៩៧០ - ១៩៧៦ ជាអ្នកណា?

៦. តើលេខភូមិភាគខត្តរ័ត្នឆ្នាំ១៩៧៦ - ១៩៧៧ ជាអ្នកណា?

៧. តើលេខភូមិភាគខត្តរ័ត្នចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៧ ជាអ្នកណា?

៨. តើលេខភូមិភាគពាយ័ព្យជាអ្នកណា?

៩. តើលេខភូមិភាគបស្ចិមជាអ្នកណា?

១០. តើលេខភូមិភាគស្ថានបូករហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៦ជាអ្នកណា?

ចំណាប់អារម្មណ៍លើមេរៀន

ការណែនាំ: ដោយមិនត្រូវបំភ្លេចលើអត្ថបទឬឯកសារផ្សេងៗទៀត សរសេរសេចក្តីសង្ខេបមួយឬពីរកថាខណ្ឌ អំពីអ្វីដែលអ្នកបានរៀននៅក្នុងជំពូកនេះ ។ បន្ថែមពីលើនេះ សរសេរសំណួរយ៉ាងហោច

This image shows a full page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for writing. There are no margins, text, or other markings on the page.

មេរៀនទី២ : ការសម្លេងក្នុង «អំពីជនរងគ្រោះ និងអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម»

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអោប

១. សម្តែងតួដោយប្រើអត្ថបទសម្ភាសន៍របស់ជនរងគ្រោះនិងអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ។
២. មើល និងពិចារណាអំពីឥរិយាបថនិងជំនឿរបស់ប្រជាជននៅក្នុងបរិបទនៃជីវិតក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ។
៣. កត់ត្រា និង សរសេរកថាខណ្ឌដែលទាក់ទងទៅនឹងការសម្តែងតួ ។

ការសម្តែង

ការណែនាំសម្រាប់សិស្សដែលត្រូវឡើងសម្តែង : គ្រូនឹងធ្វើការជ្រើសរើសសិស្សមួយចំនួនឲ្យឡើងសម្តែង ទៅលើអត្ថបទសម្ភាសន៍មួយឬច្រើន។ ប្រសិនបើអ្នកស្ថិតនៅក្នុងចំណោមសិស្សដែលត្រូវបានជ្រើសរើស អ្នកគួរសិក្សាអំពីអត្ថបទសម្ភាសន៍ទាំងនេះ។ គោលបំណងនៃលំហាត់ការសម្តែង គឺដើម្បីប្រាប់មិត្តភក្តិរបស់អ្នកអំពីមនុស្ស ដែលអ្នកកំពុងតែសិក្សា។ គ្រូប្រហែលជានឹងផ្តល់ដល់អ្នកនូវការណែនាំបន្ថែម អំពីរបៀបក្នុងការសម្តែង ប៉ុន្តែសូមពិនិត្យមើលការណែនាំជាបឋមខាងក្រោមសម្រាប់ការឡើងបង្ហាញរបស់អ្នក។

១. មិនត្រូវផ្តល់គំនិតដល់ខ្លួនអំពីមនុស្សនៅក្នុងបទសម្ភាសន៍។ អ្នកត្រូវតែមានភាពមិនលម្អៀងនិងអព្យាក្រឹតឲ្យបានច្រើនតាមតែអាចធ្វើទៅបាន។ ប្រសិនបើអ្នកមានការស្តាយក្រោយចំពោះមនុស្សនៅក្នុងបទសម្ភាសន៍ ព្យាយាមកុំនិយាយចេញមក។

២. សិក្សាអំពីមនុស្សម្នាក់នោះ។ ព្យាយាមយល់ថា តើគាត់គិតពីអ្វី? តើប្រវត្តិរូបនិងប្រវត្តិនៃការសិក្សារបស់គាត់ដូចម្តេចខ្លះ? ហេតុអ្វីបានជាគាត់និយាយដូច្នេះ? កាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកគឺត្រូវវិភាគទៅលើសម្តីរបស់គាត់ ហើយពន្យល់ប្រាប់មិត្តភក្តិរបស់អ្នកឲ្យបានច្រើនតាមតែអាចធ្វើទៅបានអំពីមនុស្សម្នាក់នោះនិងបទពិសោធន៍របស់គាត់។

៣. ដើម្បីបញ្ជាក់ម្តងទៀតអំពីគោលការណ៍ទី១ ព្យាយាមកុំធ្វើការវិនិច្ឆ័យទៅលើមនុស្សម្នាក់នោះ។ អ្នកអាចមានអារម្មណ៍ខឹងនឹងមនុស្សម្នាក់នោះ ប៉ុន្តែព្យាយាមកុំបង្ហាញអារម្មណ៍នោះចេញមកក្នុងពេលឡើងបង្ហាញ។ គោលបំណងគឺដើម្បីស្វែងយល់អំពីមូលហេតុនិងស្ថានភាព ដែលនាំឲ្យមនុស្សម្នាក់នោះមានអាកប្បកិរិយាដូចដែលគាត់បានធ្វើ និងអំពីរបៀបថា តើមនុស្សម្នាក់ផ្សេងទៀតអាចបញ្ចេញអាកប្បកិរិយាដូចគ្នា នៅក្នុងស្ថានភាពដូចគ្នាដែរឬទេ។

សក្ខីកម្មទី១

យ៉ាន់ ឈឹម អាយុ៥២ឆ្នាំ ជាស្រ្តីមេម៉ាយមានកូនស្រី៣នាក់ រស់នៅភូមិត្រពាំងស្តុក ឃុំតាំងយ៉ាប ស្រុកព្រែកប្បាស ខេត្តតាកែវ ប្រកបរបរធ្វើស្រែនិងក្សាញហូលជាម្តង។ ប្តីរបស់គាត់ឈ្មោះ មាស ប៉ា ត្រូវខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧។ ស្រុកកំណើតរបស់ ឈឹម បានក្លាយទៅជាតំបន់រំដោះតាំងពីឆ្នាំ១៩៧២។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ការធ្វើដំណើរចេញចូលតំបន់នេះ ត្រូវខ្មែរក្រហមរឹតបន្តឹង។ ប្រជាជនមិនមានសេរីភាពពេញលេញក្នុងការដើរហើរទេ បើចង់ទៅណាមកណា ត្រូវសុំការអនុញ្ញាតពីប្រធានភូមិជាមុន។ ម្តាយភ្នែករបស់

ឈឺម ឈ្មោះ ស៊ូ គឺ មានផ្ទះប្រជ្រុយមួយនៅខាងក្រោមភ្នំក្នុង ។ គ្រូពេទ្យប្រាប់គាត់ថាបើមិនប្រញាប់
វះកាត់ទេ ប្រជ្រុយនេះនឹងអាចក្លាយទៅជាមហារីកនៅថ្ងៃក្រោយ ។ ដោយសារពេទ្យនៅក្នុងខេត្តមិន
មានជំនាញគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការវះកាត់ប្រជ្រុយនេះ យាយ គឺ បានសុំ អនុញ្ញាតពីប្រធានភូមិដើម្បីទៅ
វះកាត់នៅភ្នំពេញ ។ ប្រធានភូមិបានយល់ព្រមចេញលិខិតអនុញ្ញាតឲ្យ យាយ ទៅតែរយៈពេល១៥
ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ។ ពេលវះកាត់ប្រជ្រុយនៅភ្នំពេញរួចរាល់ហើយ យាយគឺ បានរិលត្រឡប់មកស្រុកវិញ
ស្របពេលដែលមានយន្តហោះមកទម្លាក់គ្រាប់បែកដាក់ភូមិដែរ ។ អ្នកភូមិបានចោទប្រកាន់យាយគឺ
ថាជាអ្នករាយការណ៍ឲ្យខាង លន់ នល់ ទើបមានយន្តហោះមកទម្លាក់គ្រាប់បែកនេះ ។ ការចោទប្រកាន់
នេះបានបញ្ចប់នៅវិញដោយសារប្រធានភូមិ ដែលជឿជាក់លើភាពស្មោះត្រង់របស់ យាយ គឺ បាន
អះអាងនៅចំពោះមុខប្រជាជននៅក្នុងភូមិថា យន្តហោះមកទម្លាក់គ្រាប់បែកនេះមិនមែន យាយ គឺ
ជាអ្នករាយការណ៍ទេ ។ រឿងរ៉ាវនេះបានកើតឡើងនៅក្នុងអំឡុងឆ្នាំ ១៩៧២ ។

កាលណោះ ឈឺម មិនបានរស់នៅក្នុងភូមិស្រុកកំណើត ដូចជុំឪពុកម្តាយបងប្អូនទេ ។ គាត់
រស់នៅបឹងទំពុន ក្រុងភ្នំពេញ ជាមួយប្តីរបស់គាត់និងកូនស្រីពីរនាក់ ។ ប្តីរបស់ ឈឺម ជាបុគ្គលិកនៅ
ក្រុមហ៊ុនអគ្គិសនីវត្តភ្នំកំឡុងឆ្នាំ១៩៦៩ ហើយក្រុមគ្រួសារនេះមានជីវភាពសមរម្យ ។

ក្រុមគ្រួសាររបស់ ឈឺម ត្រូវខ្មែរក្រហមបណ្តេញចេញពីផ្ទះសម្បែងនៅថ្ងៃទី១៨ ខែមេសា
ឆ្នាំ១៩៧៥ ពោលគឺមួយថ្ងៃបន្ទាប់ពីខ្មែរក្រហមដណ្តើមបានអំណាចទូទាំងប្រទេស ។ ឈឺម និងក្រុម
គ្រួសារបានធ្វើដំណើរយ៉ាងលំបាកជាទីបំផុត ជាមួយមនុស្សម្នាច្រើនស្តេចស្តេចពាសពេញផ្លូវឆ្ពោះទៅ
ទិសដៅខុសៗគ្នា ។ ឈឺម មានបំណងចង់ទៅស្រុកកំណើតរបស់គាត់ណាស់ ប៉ុន្តែដោយ ពេលនោះ
អាកាសធាតុក្តៅហួតហែងពេក និងដោយសារគាត់មានកូនតូចៗដង គាត់បានសម្រេចចិត្តឆ្លងស្ពាន
ព្រះមុនីវង្សទៅត្រើយខាងកើត ហើយបន្តដំណើរតាមបណ្តោយទន្លេបាសាក់ ដើម្បីឆ្លងស្រួលរកទឹក
ប្រើ ។ ពេលធ្វើដំណើរ ឈឺម បានឃើញសាកសពជាច្រើនដូករណែនតាមដងផ្លូវក្នុងផ្ទះ និងតាម
ដងទន្លេ ។ អស់រយៈពេលបួនយប់ប្រាំថ្ងៃក្រោយមកក្រុមគ្រួសាររបស់ ឈឺម បានមកដល់ភូមិលេខ៩
ឃុំពោធិ៍បាន ស្រុកកោះធំ ខេត្តកណ្តាល ដែលជាស្រុកកំណើតឪពុកគាត់ ។

ឈឺម បានឲ្យដឹងថា ពីដំបូង ប្រជាជន១៧មេសា ដែលបានមកដល់ស្រុកកោះធំមាន
ចំនួនច្រើនដែរ ប៉ុន្តែបន្ទាប់ពីស្នាក់នៅបានមួយរយៈពេលខ្លី អង្គការក៏ជម្លៀសអ្នកទាំងនោះឲ្យទៅនៅ
ខេត្តបាត់ដំបងវិញ ។ គ្រួសាររបស់ ឈឺម ក៏មានឈ្មោះត្រូវទៅបាត់ដំបងដែរ ប៉ុន្តែដោយសារពេល
នោះ ប្អូនថ្ងៃរបស់គាត់មានជំងឺគ្រុនញាក់មិនអាចធ្វើដំណើរបាន អង្គការក៏អនុញ្ញាតឲ្យក្រុមគ្រួសារ
របស់គាត់រស់នៅក្នុងស្រុកកោះធំដដែល ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ស្រុកកោះធំមិនទាន់បង្កើតសហករណ៍នៅឡើយទេ ប្រជាជននៅហូបបាយ

តាមផ្ទះរៀងៗខ្លួននៅឡើយ ។ ឈឺម និយាយទៀតថា ការហូបចុករវាងអ្នកថ្មី (អ្នក១៧មេសា) និងអ្នកមូលដ្ឋានមិនស្មើគ្នាទេ ។ ប្រជាជនមូលដ្ឋានមានស្រូវអង្ករដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនឯង ចំណែកប្រជាជនថ្មីត្រូវរង់ចាំរបបដ៏តិចតួចស្ទើរដែលអង្គការចែកចាយ ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៦ រដ្ឋអំណាចស្រុកកោះធំបានចាប់ផ្តើមរៀបចំបង្កើតសហករណ៍ ។ ប្រជាជនត្រូវបែងចែកជាបីកង ។ កងទី១ ហៅថា “កងពេញសិទ្ធិ” គឺប្រជាជនដែលជាអតីតកសិករមូលដ្ឋានក្រីក្របាត់ដៃទទេ គ្មានទ្រព្យសម្បត្តិ គ្មានកម្មសិទ្ធិដីស្រែចម្ការ ។ ប្រជាជនដែលនៅក្នុងកងនេះមានតួនាទីធ្វើជាប្រធានកង ប្រធានក្រុម ក្តោបក្តាប់កងពីរផ្សេងទៀត ។ ប្រជាជនក្នុងកងនេះធ្វើតែការងារស្រាលៗដូចជាដើរបេះបន្លែ ដេញចាប់ជាដើម ។ កងទី២ ហៅថា “កងត្រៀម” គឺជាអតីតប្រជាជនមូលដ្ឋានដែរ ប៉ុន្តែមានជីវភាពខ្ពស់បង្អួច មានទ្រព្យសម្បត្តិ មានកម្មសិទ្ធិដីស្រែចម្ការ ។ ចំណែកការងារមិនសូវជាលំបាកប៉ុន្មានទេ ។ កងទី៣ហៅថា “កងធ្វើ” ។ ប្រជាជននៅក្នុងកងធ្វើនេះជាប្រជាជន១៧មេសាសុទ្ធសាធ ។ ក្នុងចំណោមកងទាំងបីខាងលើ កងទី៣ធ្វើការយ៉ាងយ៉ាងបំផុត ហើយការហូបចុកវិញក៏ខ្វះខាតបំផុតដែរ ។

ឈឺម ស្ថិតនៅក្នុងកងទី៣ (កងធ្វើ) ។ គាត់ត្រូវធ្វើការងារ ជាច្រើននិងគ្មានរបបហូបចុកគ្រប់គ្រាន់ទេបណ្តាលឲ្យរាងកាយចុះស្គម ។ ឈឺម មានខោអាវតែមួយចង្កេះឆ្នេះជាប់នឹងខ្លួន ពេលចុះធ្វើការទឹកខ្លួនជោក ដល់ពេលឈប់សម្រាក គាត់ពាក់អាវទឹកដដែលនេះរហូតដល់ស្អាតវិញ ។

ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦នេះ ឈឺម មានផ្ទៃពោះហើយសម្រាលបានកូនស្រីម្នាក់ ។ ប្រធានកងបានអនុញ្ញាតឲ្យ ឈឺម ឈប់សម្រាករយៈពេល២០ថ្ងៃ បន្ទាប់មកត្រូវចុះទៅធ្វើការវិញ ។ មុនពេលទៅធ្វើការ ឈឺម ត្រូវយកកូនតូចៗទាំង៣នាក់ទៅដាក់នៅមណ្ឌលកុមារប៊ិកន្ទែងផ្សេងៗគ្នា ។ ឆ្នាំនោះជាឆ្នាំរោង ទឹកធំ ដូរមួយចំនួនត្រូវទឹកលិចដោយអង្វើរ ។ ឈឺម ត្រូវដើរកាត់ទឹកត្រឹមៗ ដើមទ្រូងទៅមកៗជាច្រើនសាដើម្បីចម្លងកូនតូចៗទាំង៣ ។ បន្ទាប់ពីយកកូនៗទៅដាក់នៅមណ្ឌលកុមារអស់ហើយទើប ឈឺម ទៅធ្វើការនៅក្នុងអង្គភាពរបស់គាត់ដោយដើរជង់រត់ជង់ ឲ្យទាន់ពេលវេលា ។ ពេលល្ងាចអ្នកមូលដ្ឋានទៅយកកូនចៅមកផ្ទះវិញស្ងាត់ឈឺមអស់ នៅសល់តែកូនរបស់ ឈឺម ដែលត្រូវមូសរោមខាំពេញខ្លួន ពីព្រោះទម្រាំគាត់ត្រឡប់មកពីធ្វើការគឺព្រលប់ទៅហើយ ។ ថ្ងៃមួយ ពេលកូនរបស់គាត់ឈឺ ឈឺម បានសុំមេកងទៅមើលកូននៅឯផ្ទះ មេកងបានចំអកឲ្យគាត់វិញថា “មិត្តឯងពេទ្យឬ?” ។ ទោះបីជាមេកងចំអកឲ្យឡើយឲ្យគាត់យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ ឈឺម នៅតែទទួលបានអង្គុយរហូតដល់មេកងយល់ព្រមឲ្យមកមើលកូនចន្លោះម៉ោងពេលឈប់សម្រាកថ្ងៃត្រង់ ប៉ុន្តែបានដាក់កម្រិតឲ្យគាត់ត្រឡប់ទៅធ្វើការវិញឲ្យទាន់ពេលវេលា ។ បានការអនុញ្ញាតពីមេកងហើយ ឈឺម មិនរើរវល់បាយទឹកឡើយ ។ គាត់ដើរជង់រត់ជង់មកផ្ទះដែលមានចម្ងាយដូរដូនប្រាំមួយម៉ែត្រ ។ នៅពេលឃើញ

មុខម្តាយ កូនរបស់ ឈឹម ដើរឆ្លើងឆ្លងទៅលើផ្ទះដោយគ្រែកអរពេក មិនបានប្រយ័ត្នក៏ធ្លាក់ មកដីបែកក្បាលចេញឈាមរហូតដល់សន្ទប់។ ឈឹម រន្ធត់ជាខ្លាំង យំបណ្តើរស្រែកហៅអ្នកជិតខាង ឲ្យជួយកូនបណ្តើរ។ ភ្លាមៗនោះ អ្នកមូលដ្ឋានដែលនៅផ្ទះជិតខាងគ្នាបានយកថ្នាំមកជួយលាបរឹត រហូតកូនកាត់បានជីវិតឡើងវិញ។ អ្នកមូលដ្ឋានមួយចំនួនបានប្រើសម្លីចំអកឲ្យ ឈឹម ថា “ហ្នឹង ហើយជ្រួលជ្រើមៗ មករកកូន ទាល់តែកូនធ្លាក់ពីលើផ្ទះរហូតដល់សន្ទប់បែបនេះ”។ ឈឹម ឈឺចាប់ ក្នុងចិត្តណាស់ ប៉ុន្តែគាត់នៅស្ងៀមមិនតបតឡើយ។ ពេលនាំកូនទៅដាក់លើផ្ទះហើយ ឈឹម រុករះ វិលត្រឡប់ទៅធ្វើការវិញឲ្យទាន់ពេលម៉ោងកំណត់។

កូនស្រីទី៣របស់ ឈឹម មានជីវិតក្រៅ កម្មាភិបាលពេទ្យខ្មែរក្រហមបានឲ្យថ្នាំគ្រាប់ពណ៌ ខ្មៅៗមកលេប។ ឈឹម រៀបរាប់ថា “ឈឺរកក៏ឲ្យលេបថ្នាំហ្នឹង ឈឺក្បាលក៏លេបថ្នាំហ្នឹង ក្រុនចាញ់ ក៏លេបថ្នាំហ្នឹងដែរ”។ ដោយសារថ្នាំខ្មៅៗនោះមិនមានប្រសិទ្ធភាព កូនរបស់ ឈឹម ក្តៅខ្លួនខ្លាំង ឡើងៗ រហូតប្រឡាក់សរសៃបណ្តាលឲ្យខូចជើងម្ខាង។ ពេលយប់ ឈឹម និងប្តីបានលួចពកូនដើរ សរសៀវតាមដងទន្លេទៅរកគ្រូពេទ្យម្នាក់ឈ្មោះ ប៊ូ ខេង ដែលគាត់ធ្លាប់ស្គាល់ពីមុនឲ្យជួយព្យាបាល។ គ្រូពេទ្យ នោះបានយកថ្នាំដែលគាត់នៅមានសេសសល់ យកមកចាក់ឲ្យកូនស្រី ឈឹម រហូតបានជា សះស្បើយឡើងវិញ ប៉ុន្តែជើងម្ខាងនៅស្ថិតបន្តិចដើរមិនដូចប្រក្រតី។ ឈឹម បន្តទៀតថា “ពេលកូន ខ្ញុំឈឺ ខ្ញុំខំដើរទៅរើសសន្សំពោតដែលសេសសល់ក្នុងចម្ការបាន២-៣គីឡូក្រាម ដើម្បីដោះដូរត្រី សាច់យកមកឲ្យកូនហូប ប៉ុន្តែអ្នកមូលដ្ឋានមិនព្រមដូរឲ្យទេ ថែមទាំងស្តីឲ្យខ្ញុំថា “មិត្តឯងមកស៊ី ដោយ សារគេ ហេតុអីហ៊ានយកពោតទៅដូរត្រី? មិត្តឯងអីហ៊ានម៉្លេះ? មិត្តឯងជីវិតខ្លួនខ្លះផង គេខំ រំដោះម៉ែ”។ ទោះបីជាត្រូវប្រមាថមើលឆាយយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំមិនដែលតបតនឹងគេវិញដែរ ចៀសវាងកុំឲ្យកើតមានរឿង”។

នៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៧ ប្តីរបស់ ឈឹម ត្រូវខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់ ដោយគាត់ មិនបានជីវិតទាល់តែសោះ។ ឈឹម និយាយទាំងអួលណែនដើមកថា “ក្នុងឆ្នាំនោះ ប្តីរបស់ខ្ញុំត្រូវគេឲ្យ ទៅធ្វើការនៅកងផ្សេងៗ កងនោះគេដាក់ស្នូតអ្នកថ្មី (អ្នក១៧/មេសា)។ ប្តីប្រពន្ធខ្ញុំបានឃើញមុខ គ្នាតែនៅថ្ងៃដែលអង្គការរៀបចំធ្វើសន្និបាតក្នុងរវាងថ្ងៃ១០ ឬថ្ងៃ២០ ម្តងប៉ុណ្ណោះ។ ពេលធ្វើសន្និបាត ម្តងៗ ប្រជាជនទាំងអស់ត្រូវអង្គការដាក់កំហិតឲ្យទៅចូលរួមប្រជុំ។ អ្នកទៅចូលរួមប្រជុំត្រូវអង្គុយ តាមក្រុមជាជួរៗ។ អ្នកថ្មីអង្គុយមួយក្រុម អ្នកមូលដ្ឋានអង្គុយមួយក្រុម កងបុរសអង្គុយផ្សេង កងនារីអង្គុយផ្សេង។ ប្តីខ្ញុំនៅក្នុងកងបុរស១៧/មេសា។ កងនេះតែងតែបាត់សមាជិកម្នាក់ឬពីរនាក់ ជារៀងរាល់យប់។ រាល់ពេលប្រជុំខ្ញុំតែងលួចសម្លឹងរកមើលប្តីជានិច្ច។ ពេលឃើញមុខប្តី ខ្ញុំលួច គ្រែកអរក្នុងចិត្តថាប្តីអញនៅរស់ទេ។ ដល់ខែ១១ ឆ្នាំ១៩៧៧ ប្រជាជនមូលដ្ឋានដែលអាណិត

ស្រឡាញ់រាប់អានខ្ញុំ បានមកប្រាប់ខ្ញុំថា “មិត្តឈីម មិត្តឯងអត់ដឹងទេ ប្តីមិត្តឯងគេយកទៅបាត់ ហើយ” ។ គ្រាន់តែឮប៉ុណ្ណឹង ខ្ញុំចង់សន្ទប់ ភ្លេចបាយភ្លេចទឹក អង្គុយបង្អួចទឹកភ្នែកតែម្នាក់ឯង ។ ខ្ញុំមិន ដឹងថាថ្ងៃណាដល់វេនខ្ញុំត្រូវស្លាប់ទេ ព្រោះជាធម្មតាឲ្យតែយកប្តីទៅសម្លាប់ចោលហើយ មិនយូរមិន ឆាប់គេច្បាស់ជាយកប្រពន្ធទៅសម្លាប់ដែរ” ។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ឈីម ខំប្រឹងប្រែងធ្វើការទ្រូ ឡើងទៀតដើម្បីជីវិតរស់និង ដើម្បីអនាគតកូនៗ ។

ថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ជាថ្ងៃដែលរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យរដ្ឋលេខាធិការ ឈីម ក៏បាន នាំកូនស្រីទាំងបីចាកចេញពីស្រុកកោះធំ ដែលជាទីកន្លែងពោរពេញទៅដោយភាពល្អិតជូរចត់ខ្លោចផ្សា និរាសព្រាត់ប្រាសក្រុមគ្រួសាររិលទៅរស់នៅភូមិកំណើតរបស់គាត់វិញ ។

សក្ខីកម្មទី២

ស្ត្រីភ្លេងម្នាក់ពីខេត្តតាកែវ ដែលបានក្លាយជាអ្នករត់សំបុត្ររបស់ អៀង ធីរិទ្ធ នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៦ បានរំលឹកឡើងវិញថា អៀង ធីរិទ្ធ មានផ្ទះ៣បួនបួន ប៉ុន្តែបានចំណាយពេលភាគច្រើន នៅក្នុងផ្ទះមួយខាងមុខព្រះបរមរាជវាំង ដែលមានអ្នកធំៗស្នាក់នៅនិងធ្វើការងារ ។ ស្ត្រីម្នាក់នេះបាននាំ សំបុត្រឲ្យ អៀង ធីរិទ្ធ ។ គាត់តែងតែជិះកង់ជាមួយនឹងអ្នកនាំផ្លូវម្នាក់ឈ្មោះ ពូរ៉ា ដែលមានកាំភ្លើង ខ្លី១ដើម ។ សំបុត្រមួយចំនួនត្រូវបញ្ជូនទៅក្រសួងការបរទេសទៅឲ្យ អៀង សារី សំបុត្រមួយចំនួន ទៀតត្រូវបញ្ជូន ទៅឲ្យ ប៉ុល ពត នួន ជា និង ខៀវ សំផន ហើយមួយចំនួនទៀតទៅរោងចក្រដែល អៀង ធីរិទ្ធ ទទួលខុសត្រូវ ។ គាត់ចងចាំថា គាត់ធ្លាប់បានឮពី មន្ទីរស-២១ នៅពេលគាត់ ធ្វើជាអ្នក រត់សំបុត្រឲ្យ អៀង ធីរិទ្ធ ប៉ុន្តែមិនដែលដឹងថានៅកន្លែងណានិងជាអ្វីនោះទេ ។ គាត់ក៏មិនដែលបាន ឮឈ្មោះ ខុច ហើយក៏មិនដែលនាំសំបុត្ររបស់ អៀង ធីរិទ្ធ ទៅទីនោះដែរ ព្រោះ អៀង ធីរិទ្ធ បាន ប្រាប់គាត់ថា មន្ទីរស-២១នៅឆ្ងាយពេកសម្រាប់គាត់នាំទៅ ។ អ្នកនាំសំបុត្រចាស់ៗគួរធ្វើកិច្ចការនេះ ។ គាត់បានរៀបរាប់ឈ្មោះអ្នកនាំសំបុត្រដូចខាងក្រោម ៖

- ស្ត្រីឈ្មោះ ផល និងបុរសឈ្មោះ ភាព ធ្លាប់បាននាំសំបុត្រទៅមន្ទីរស-២១ឲ្យ អៀង ធីរិទ្ធ
- ចំពោះកិច្ចការពិតប្រាកដ ការងារនិងការទទួលខុសត្រូវរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ គាត់មិនត្រូវបាន អនុញ្ញាតឲ្យដឹងទេ ។ អៀង ធីរិទ្ធ ចូលរួមក្នុងមន្ទីរនៅក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញរួមទាំងក្រសួងការបរទេស ទៀតផង ប៉ុន្តែជួនកាល មិនរស់នៅក្នុងផ្ទះតែមួយនោះទេ ហើយក៏មិនធ្វើការជាមួយគ្នាញឹកញាប់ដែរ ដែលហាក់ដូចជាជួបគ្នាតែក្នុងមន្ទីរដូចជាការធំៗប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងកំឡុងពេល២សប្តាហ៍ម្តង ស្ត្រីម្នាក់នេះ តែងតែធ្វើ ដំណើរតាមរថយន្តជាមួយ អៀង ធីរិទ្ធ ជាទូទៅគឺទៅចូលរួមប្រជុំនៅក្នុងមន្ទីរធំៗ

ក្បែរព្រះបរមរាជវាំង ដែលនៅទីនោះគាត់បានឃើញមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ជាច្រើនរូប ដែលភាគច្រើន មានក្បាលពោះធំៗ ។ គាត់បានបន្តថា អ្នកធំតែងតែធ្វើការប្រជុំជាបន្តបន្ទាប់ ហើយកម្រចុះទៅមើល ថាតើមានអ្វីកើតឡើងពិតប្រាកដណាស់ ទោះបីជាគាត់ទទួលបានរបាយការណ៍ជាទៀងទាត់ពីថ្នាក់ ក្រោមក៏ដោយ ។ អៀង ធីរិទ្ធ មិនដែលមានអ្នកមកពីជនបទជួបគាត់ទេ ទោះបីជាពេលខ្លះគាត់បាន ធ្វើដំណើរទៅអង្គរវត្ត ដោយមានឈ្មោះ លី ទៅជាមួយចំនួន២៨ ។ នៅតាមផ្លូវ លី ឃើញមនុស្ស រែកដីនិងលាមក ប៉ុន្តែ អៀង ធីរិទ្ធ មិនដែលចុះពីលើឡានទេ ហើយប្រជាជននៅឆ្ងាយពីផ្លូវ ណាស់ ។ ទោះបីជាមានទំនាក់ទំនងការងារជិតស្និទ្ធ យ៉ាងណាក៏ដោយ គាត់មិនដែលហ៊ានលេងសើច ជាមួយ អៀង ធីរិទ្ធ មិនដែលសួរនាំពីបញ្ហាផ្ទាល់ខ្លួនទេ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី គាត់នៅតែចាត់ទុក អៀង ធីរិទ្ធ ថាជាមនុស្សល្អ គឺមិនមែនជាមនុស្សម្នាក់ដែលមានចិត្តអាក្រក់ឬសាហាវនោះទេ តែជា មនុស្សម្នាក់ដែលមិនដែលដឡើងសំឡេង ហើយនិយាយស្តីដោយសម្តីដ៏ម្តង្កែម អង្គុយក្បាល លី និងជាមនុស្សចិត្តល្អ ។ គាត់មិនជឿថា អៀង ធីរិទ្ធ ធ្លាប់សម្លាប់អ្នកណាម្នាក់ឡើយ ។ ហើយគាត់ ក៏មិនជឿថា ប៉ុល ពត, នួន ជា, អៀង សារី និងខៀវ សំផន ធ្លាប់សម្លាប់អ្នកណាម្នាក់ដោយផ្ទាល់ ដែដែរ ។ គាត់ជឿថា ការសម្លាប់កើតមានឡើងតែនៅជនបទដែលប្រជាជនសម្លាប់គ្នាទៅវិញទៅមក គឺមិនមែននៅក្នុងទីក្រុងទេ ។ អៀង ធីរិទ្ធ មិនដែលនិយាយជាមួយគាត់អំពីការតំរាមកំហែងពីខ្មាំង សោះឡើយ ។ ចំណីអាហារមានគ្រប់គ្រាន់ ហើយរៀងរាល់ដប់ថ្ងៃម្តងមាន បង្គុយដូចជានំសាងរឹច ឬអ្វីដែលផ្អែមហូបជានិច្ចហើយមានកូនមើលទៀតផង ។ ជីវិតមានការសប្បាយរីករាយណាស់ ។

សក្ខីកម្មទី៣

បើតាមការចងចាំរបស់ រឹម គាត់បានមកដល់កុកទួលស្មែងជាលើកដំបូងនៅឆ្នាំ១៩៧៦ជាមួយ នឹងកូនស្រីរបស់គាត់ដែលទើបតែមានអាយុបីខែ ។ រឹម ត្រូវអង្គការចាប់បញ្ជូនមកពីកន្លែងបង្កប់ភ្លើងដល់ កៀនឃ្លាំងជាមួយនឹងប្រពន្ធរបស់កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម៥ នាក់ទៀត ដែលអង្គការចោទថាជាក្រុមក្បត់ ។ នៅពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រូវថយន្តដែលបិទដំបូលជិតដោយក្រណាត់ខ្មៅបានដឹកស្ត្រីទាំង៦ នាក់មកឈប់នៅ កន្លែងមួយដែល រឹម អះអាងថាជាកុកទួលស្មែង ។ រឹម ត្រូវសន្តិសុខបណ្តើរចុះពីឡានចូលទៅជាន់ដាល់ ដីនៃអគារមួយ ។ នារី៥ នាក់ដែលមកជាមួយគាត់ត្រូវបញ្ជូនទៅកន្លែងផ្សេង ។ តាមរយៈពន្លឺភ្លើងអំពូល ម៉ែត្រដែលដាក់នៅតាមផ្លូវដើរនៃអគារ រឹម បានឃើញតំនរខោអាវនិងស្បែកជើងនៅក្នុងបន្ទប់ដែល ស្ថិតនៅសងខាងនោះ ។ មួយសន្ទុះក្រោយមក សន្តិសុខបាននាំ រឹម ចូលទៅក្នុងបន្ទប់មួយដែលធំក្លិន ស្អុយស្ទើរតែទ្រាំមិនបាន ។ សន្តិសុខបានបញ្ជាឲ្យគាត់អង្គុយនៅលើក្រែមួយទល់មុខអ្នកសួរចម្លើយដែល កំពុងអង្គុយនៅលើកៅស៊ូ និងមានគុម្ពនៅកណ្តាល ។ អ្នកសួរចម្លើយបានទាញមេសោនៅលើតុមក

វាយពួស្មូនដូចមុននឹងចាប់ផ្តើមសួរសំណួរអំពីប្រវត្តិរូបផ្ទាល់ខ្លួន និងសកម្មភាពមុននឹងក្រោយពេលចូល
បដិវត្តន៍របស់ រឹម ។ បន្ទាប់មកអ្នកសួរចម្លើយចាប់ផ្តើមសួរអំពីប្រវត្តិរូបនិងសកម្មភាពក្បែររបស់ប្តីគាត់ ។
រឹម ឆ្លើយថាគាត់មិនបានដឹងអំពីប្រវត្តិ និងសកម្មភាពក្បែររបស់ប្តីគាត់ទេ ព្រោះគាត់ទើបតែរៀបការ
តាមបញ្ជារបស់អង្គការបានរយៈពេលមួយឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ ហើយមុនពេលរៀបការគាត់មិនដែលបានស្គាល់
ប្តីរបស់គាត់ទាល់តែសោះ ។ ដោយមិនទាន់ទទួលនូវចម្លើយដែលខ្លួនចង់បាន អ្នកសួរចម្លើយបានសួរនូវ
សំណួរដដែលៗ ហើយសម្ងាត់រាមកំហែងថា នឹងធ្វើឱ្យណាកម្មបើ រឹម នៅតែចង់ចេសមិនព្រមសារភាព ។
ប្តីរបស់ រឹម ឈ្មោះ ថេង ហ៊ុន មាននាទីជាប្រធានក (នៅក្នុងប្រវត្តិរូបបានសរសេរថា ថេង ហ៊ុន
មានមុខងារជាប្រធានអនុសេនាធំ) ។ ហ៊ុន ត្រូវអង្គការចាប់ខ្លួនបន្ទាប់ពីបានទទួលលិខិតអញ្ជើញ
មួយច្បាប់ពីសេនាធិការឲ្យទៅប្រជុំរៀនសូត្រនិងធ្វើទស្សនៈកិច្ចនៅកំពង់សោម ។

៦ថ្ងៃក្រោយពេលដែល ហ៊ុន ចេញទៅប្រជុំ រឹម រួមទាំងប្រពន្ធរបស់កម្មាភិបាល ប្រមាណ
៣០ នាក់ទៀត ត្រូវអង្គការហៅទៅប្រជុំ ហើយប្រាប់ថា ប្តីរបស់គាត់ជាសមាសភាពមិនល្អ មាន
ផែនការក្បត់ជាតិ ចង់លក់ទឹកដីឲ្យបរទេស ។ រឹម គិតស្ទុះយ៉ាងខ្លាំងពេលដែលឮដូច្នេះ ។ ចិត្តមួយនឹក
អាណិត ហ៊ុន មិនដឹងជាសុខទុក្ខយ៉ាងណា ចិត្តមួយទៀតនឹកភ័យអំពីវាសនារបស់ខ្លួន ឯងនិងកូនស្រី
ដែលនៅតូច ។ រំលងបានបីថ្ងៃ ខ្មែរក្រហម បានមកប្រាប់ រឹម ទាំងយប់ថា អង្គការចាត់តាំងឲ្យទៅនៅ
សហករណ៍ ។ រឹម ត្រូវបង្ខំឲ្យចាកចេញទាំងប្រញាប់ប្រញាល់ ដោយមិនបានយកអីវ៉ាន់ទៅជាមួយផងទេ
សូម្បីតែទឹកដោះកោសម្រាប់កូនប្រាំមីនមិនបានយកទៅដែរ ។ រឹម គ្មាន ឱកាសនឹងប្រកែកតវ៉ា ឬសួរ
ដេញដោលរកហេតុផលអ្វីទាំងអស់ ព្រោះខ្មែរក្រហមបានបញ្ជាថា «បើអង្គការចាត់តាំងថ្មើរម៉ាន ត្រូវតែ
អនុវត្តតាមថ្មើរនោះ កុំចង់ចេសពេក មិនបាច់រៀបចំអីវ៉ាន់អ្វីច្រើនទេ នៅកន្លែងអង្គការមានមិនខ្វះទេ
បើអង្គការហ៊ានហៅទៅ អង្គការចេះដោះស្រាយឲ្យហើយ» ។ ពេលឃើញអាកប្បកិរិយានិងសម្តីបែបនេះ
រឹម កាន់តែភិតភ័យក៏គិតថាខ្លួនពិតជាស្លាប់នៅពេលនេះហើយ ។ ក្រោយពេលសួរចម្លើយជាច្រើនដងក្នុង
យប់នោះ សន្តិសុខបាននាំ រឹម មកថតរូប ។ មុនពេលថត រឹម ត្រូវបានសន្តិសុខដកហូតយកអីវ៉ាន់
ទាំងអស់ដែលមាននៅជាប់នឹងខ្លួន សូម្បីតែក្រមា និងស្បែកជើងដែលកំពុងពាក់ក៏ត្រូវដកហូតដែរ ។ បន្ទាប់
មក រឹម ត្រូវបានយកទៅឃុំទុកក្នុងបន្ទប់មួយ តែឯងដោយពុំមាន ដាក់ខ្នោះដៃជើងទេ ។ ស្បែកឡើង
អ្នកសួរចម្លើយបានមក សួរគាត់ម្តងទៀតប៉ុន្តែគឺជា មនុស្សផ្សេងពី យប់មិញ ។ នៅយប់ទីពីរនេះ រឹម
ត្រូវសួរចម្លើយបួនដង មុននឹងត្រូវបញ្ជូនទៅកុកព្រៃស ។ រឹម ត្រូវអ្នកសួរចម្លើយសម្ងាត់សួរសំណួរ
ដដែលៗដូចយប់មុន ហើយគាត់នៅតែឆ្លើយដដែលៗថាគាត់មិនដឹងរឿងរបស់ ហ៊ុន ទេ ។ រឹមត្រូវអ្នក
សួរចម្លើយទុកជឿមួយដៃដួលដូចនឹងដណ្តឹង ហើយចាប់សក់ក្បាលរបស់គាត់បោកដូចនឹងដណ្តឹង
បន្ថែមទៀតរាល់ពេលដែល គាត់ឆ្លើយមិនដឹងទាំងកំរោះកំរើយ ។ ក្រោយពេលសួរចម្លើយរួចហើយ

ម៉ោង១២យប់ រីម និងកូនស្រី ត្រូវបានបញ្ជូនចេញទៅព្រៃសជាមួយនារីម្នាក់ទៀត។ រីម មិនបានដឹងអំពីវាសនារបស់នារីផ្សេងទៀត ដែលមកជាមួយគាត់ទេ។

ពេលមកដល់ព្រៃសមិនទាន់បានសម្រាកបាត់ហត់ដង រីម ត្រូវប្រធានកងបញ្ជាឲ្យចេញទៅធ្វើការនៅម៉ោង៣ព្រឹកដូចអ្នកទោសដទៃទៀតដែរ។ ជារៀងរាល់ថ្ងៃ រីម សែនធុញទ្រាន់នឹងសំឡេងកញ្ចែងសំឡេងក្រោកតម្រង់ជួរទៅកាប់ដី ដឹកប្រឡាយ ស្ទង់ស្រូវ តាំងពីម៉ោង៣ភ្លឺរហូតដល់ម៉ោង៨យប់ ពេលខ្លះរហូតដល់ម៉ោង១២អធ្រាត្រក៏មាន។ ជួនកាលមានផែនការក្តៅ អ្នកទោសទាំងអស់ត្រូវចេញទៅធ្វើការតាំងពីម៉ោង១ភ្លឺ ហើយលទ្ធផលនៃការខំប្រឹងប្រែងធ្វើការនេះ អ្នកទោសបានទទួលត្រឹមតែបបររវាងប៉ុន្មានវ៉ែកដែលហូបមិនឆ្អែតក្នុងមួយថ្ងៃពីរពេលប៉ុណ្ណោះ។ រីម និយាយថា «ធ្វើការងារធ្ងន់ធ្ងរ ហើយទទួលបានត្រឹមតែបបរមួយហុត ម្នាក់ៗហៅហត់អស់កម្លាំងស្ទើរតែស្លាប់ទៅហើយ»។ ដោយសារតែភាពស្រេកយូរ គ្រប់គ្នាអាចហូបបានទាំងអស់នូវអ្វីដែលបានប្រទះឃើញហើយអាចដាក់ចូលក្នុងមាត់បាន ទោះជាដឹងថាការធ្វើរបៀបនេះនឹងត្រូវទទួលទោស ឬក៏បណ្តាលឲ្យមានជំងឺក៏ដោយ។ នៅវាលស្រែ ប្រសិនបើមានកណ្តាប់ឬក៏ក្តាមមួយវារកាត់មុខ អ្នកទោសរត់ប្រញាយដណ្តើមគ្នាចាប់យកមកហូបទាំងនៅ។ មានអ្នកទោសខ្លះត្រូវឈប់ខ្សែក្រហមចាប់កក់រហូតទាល់តែចេញក្អួត ឬក៏ចាប់ខ្ទះយកក្តាមឬត្រីចេញពីមាត់វិញ ដោយចោទថាហូបអត់មានរបៀបរបបមិនខំប្រឹងធ្វើការ។ អ្នកទោសម្នាក់ត្រូវមេកងទះកំផ្លៀងធ្លាក់ពីលើរហាត់ទឹក ពេលដែលគាត់កំពុងតែជាន់រហាត់ទឹកហើយ រើសបានត្រីស្អាតឆាប់មួយយកមកទំពា។ ប្រសិនបើអ្នកទោសណាម្នាក់អវត្តមាននៅកន្លែងធ្វើការជាច្រើនដង ប្រាកដជាបាត់ខ្លួនមិនខាន។ សូត ត្រូវបញ្ជូនមកព្រៃសបន្ទាប់ពីគាត់រះកាត់ពោះរៀនដុះខ្មែងរួចបានមួយយប់។ រីម មិនបានស្គាល់ សូត ច្បាស់ទេ គ្រាន់តែដឹងថា សូត ត្រូវអង្គការបញ្ជូនមកពីក្រសួងណាមួយ។ ស្បែកឡើង អ្នកគ្រប់គ្រងបានមកហៅ សូត ឲ្យទៅធ្វើការនៅម៉ោង៣ព្រឹក។ សូត បានអនុវត្តរកមេកងថាខ្លួនមិនអាចធ្វើការបានទេ ព្រោះនៅឈឺមុខរបួសដែលទើបនឹងរះកាត់រួច ប៉ុន្តែមេកងមិនបានស្តាប់ហេតុផលរបស់គាត់ឡើយ ហើយបានចាប់ទាញគាត់ទម្លាក់ពីលើដុះធ្លាក់តាមដណ្តើរកម្ពស់១២កាំ ធ្លាយមុខរបួសស្លាប់ភ្លាមមួយរំពេច។

ពេលវេលាទាំងអស់របស់ រីម ត្រូវចំណាយទៅលើការងារ។ រីម គ្មានពេលនៅមើលថែរក្សាកូនស្រីតូចរបស់គាត់ដែលទើបតែមានអាយុ៣ខែនោះទេ។ មុនពេលចេញទៅធ្វើការ រីម ត្រូវយកកូនទៅដាក់នៅកន្លែងមើលក្មេងដែលមានយាយចាស់ម្នាក់ជាអ្នកមើលក្មេងៗ៦០ នាក់។ នៅព្រៃសបានមួយខែ សុខភាពកូនស្រីរបស់ រីម មានសភាពកាន់តែទ្រុឌទ្រោមទៅៗ មុខរបស់នាងស្លេកស្លាំង ថ្ពាល់ដកខ្លួនប្រាណស្តុមល្អិតល្អៃព្រោះគ្មានអ្វីហូប។ រីម គ្មានទឹកដោះឲ្យកូនបោះទេ មួយថ្ងៃៗកូនរបស់គាត់បានទទួលត្រឹមតែទឹកបបររវាង ឬជួនកាលទឹកនៅប៉ុន្មានតំណក់ដែលគាត់បន្តក់ឲ្យមុននឹងក្រោយពេលទៅធ្វើ

ការតែប៉ុណ្ណោះ ។ អាហារទាំងនេះមិនអាចទ្រទ្រង់រាងកាយរបស់ពួកវាបានយូរឡើយ នៅទីបំផុតកូនស្រី
របស់គាត់ក៏ស្លាប់ដោយសារកង្វះអាហារូបត្ថម្ភ ។ រីម នៅតែនឹកឃើញជានិច្ចនូវរាងកាយដ៏តូចរបស់កូន
ស្រីដែលស្លាប់នៅលើដៃគាត់ ។ អារម្មណ៍ភ័យខ្លាចដែលមាននៅក្នុងចិត្តរបស់ រីម គាំទ្រពីត្រូវខ្មែរក្រហម
បង្ខំឲ្យចេញពីកន្លែងបង្គុបង្គំដែលនៅតែស្ថិតនៅក្នុងខួរក្បាលរបស់គាត់ជានិច្ច ។ រីម តែងតែគិត ថា
គាត់ត្រូវបញ្ជូនទៅស្លាប់នៅរាល់ពេលដែលអង្គការបញ្ជូនគាត់ចេញពីកន្លែងមួយទៅកន្លែងមួយទៀត ។
នៅព្រៃស រីម បានឃើញអ្នកទោសត្រូវបញ្ជូនចេញទាំងឡានៗ ហើយអ្នកទោសថ្មីៗជាច្រើននាក់ក៏
ត្រូវបញ្ជូនចូលមកស្ទើរតែរាល់ថ្ងៃដែរ ។ រីម និយាយថា «អ្នកដែលគេបញ្ជូនចេញគឺយកទៅសម្លាប់
ហើយ ខ្ញុំរស់នៅទីនោះរង់ចាំតែថ្ងៃស្លាប់ប៉ុណ្ណោះ ថ្ងៃនេះគេថ្ងៃក្រោយយើងទោះបីជាយើងចង់ចៀស
ក៏ចៀសមិនផុតដែរ» ។

រីម ជាប់នៅក្នុងព្រៃសរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ពេលដែលកងទ័ពវៀតណាមចូលមកដល់ទីក្រុង
ភ្នំពេញ ។ ពេលនោះកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមនិងអ្នកទោសទាំងអស់បានរត់គេចចេញទៅរស់នៅក្នុងព្រៃ
និងនៅតាមព្រំដែន ។ រីម បានធ្វើដំណើរដោយថ្មើរជើងចេញពីភ្នំពេញរហូតដល់ខេត្តកោះកុង ដើរកាត់
វាល ចូលព្រៃ ឡើងភ្នំ រស់នៅដោយលាក់ខ្លួនព្យួរអាត្មា រត់ចុះរត់ឡើង គ្មានទីជម្រក ពិតប្រាកដ គ្មាន
អាហារហូបគ្រប់គ្រាន់ គ្មានថ្នាំពេទ្យព្យាបាលជំងឺ ។

នៅឆ្នាំ១៩៨០ រីម បានសម្រេចចិត្តវិលត្រឡប់មកស្រុក កំណើតដែលស្ថិតនៅស្រុកស្រី
សន្ធរខេត្តកំពង់ចាម ។ បច្ចុប្បន្ន រីម មានអាយុ៥២ឆ្នាំ មានកូនចំនួន៥ នាក់ក្រោយពេលដែលគាត់រៀប
ការជាមួយនឹង សិត សាន ។ រីម ឧស្សាហ៍និយាយពីប្រវត្តិរបស់គាត់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមប្រាប់បង
ប្អូនកូនចៅនិងអ្នកភូមិឲ្យបានដឹង ហើយគាត់និងក្រុមគ្រួសារតែងតែចូលទៅទស្សនាសារមន្ទីរទ្រង់ក្រុងកម្ពុជា
ប្រល័យពូជសាសន៍ទួលស្វែង រាល់ពេលដែលគាត់ធ្វើដំណើរមកទីក្រុងភ្នំពេញម្តងៗ ដើម្បីទៅមើល
ភស្តុតាងដែលបន្សល់ទុកពីរបបខ្មែរក្រហម ជាពិសេសក៏រូបថតរបស់គាត់ដែលដាក់តាំងនៅទីនោះ ។ រីម
បានសុំថតរូបរបស់គាត់ពីសារមន្ទីរ ប៉ុន្តែអ្នកគ្រប់គ្រងនៅទីនោះមិនអនុញ្ញាត ។

ពេលព្យួរនៅដល់រឿងអតីតកាល រីម និយាយថា “ខ្ញុំសោកស្តាយណាស់ដែលជឿតាមការ
ឈោសឆាររបស់គេ ខិតខំស្វិតស្វិនប្រើបង្កើតនូវទាំងឆ្នាំ១៩៧៣ មិនខ្លាចហត់ឡើយ រត់កាត់គ្រាប់កាត់
ភ្លៀងដើម្បីរំដោះជាតិមាតុភូមិ សង្ឃឹមថានឹងបានរស់នៅសុខស្រួលទាំងអស់គ្នា តែលទ្ធផលចុងក្រោយ
បានត្រឹមតែចូលកុកដោយមិនដឹងខ្លួនថា ខ្លួនឯងប្រព្រឹត្តអ្វីខុសសោះ” ។ ឥឡូវនេះ រីម ចង់ឃើញតុលា
ការយុត្តិធម៌និងត្រូវមួយកើតឡើង ដើម្បីកាត់សេចក្តីមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមធំៗ ដែលបានធ្វើខុស
ចំពោះប្រជាជនកម្ពុជារាប់លាននាក់ ព្រោះអ្នកដែលប្រព្រឹត្តខុសគួរតែទទួលទោសឲ្យសក្តិសមនឹងកំហុស
ដែលបានធ្វើ ក៏មិនមែនចាប់អ្នកដែលគ្មានកំហុសយកទៅដាក់កុកធ្វើទារុណកម្ម ដើម្បីជម្រិតយកចម្លើយ

សក្ខីកម្មទី៤

ខ្ញុំនិងប្អូនឈ្មោះ ញ៉ែម ឡើង បានរៀបការនៅឆ្នាំ១៩៦២នៅខេត្តកំពង់ចាម ។ ប្អូនត្រូវជាបង ដ៏ទុកមួយ តែខ្ញុំហៅកាត់ថា “ពូ” ។ ក្រោយមកយើងបានទៅរស់នៅខេត្តសៀមរាប ប៉ុន្តែប្អូនកាត់នៅ រៀងកំពង់ចាមហើយមិនបានមកសៀមរាបញឹកញាប់ទេ ។

ប្អូនបានចូលរួមជាមួយបដិវត្តន៍តាំងពីមុនពេលយើងរៀបការម៉្លេះ ។ កាត់ទៅជាមួយមិត្តរួម សាលាពីរនាក់ គឺ ហ្ន៎ នីម និង ហ្ន៎ យន់។ ពីរនាក់នេះហើយជាអ្នកអប់រំខ្ញុំនៅពេលបដិវត្តន៍ ។

ឆ្នាំ១៩៧០ ខ្ញុំទៅរស់នៅជាមួយប្អូននៅខេត្តសៀមរាប ។ កាត់ធ្វើជាយុទ្ធជនខ្មែរក្រហម ប៉ុន្តែ កាត់មិនបានចូលប្រយុទ្ធទេ គ្រាន់តែដឹកស្បៀងអាហារទៅសមរភូមិប៉ុណ្ណោះ ។ អំឡុងពេលបដិវត្តន៍កាត់ ជាគ្រូបង្រៀន ។

កែ ពក ហៅខ្ញុំចូលបដិវត្តន៍នៅឆ្នាំ១៩៧០ ។ កាត់នោះជាចៅហ្វាយខេត្ត ហើយបងថ្ងៃ របស់កាត់ឈ្មោះ អឿន ជាគណៈឃុំ។ កាត់បង្រៀនខ្ញុំដោយផ្ទាល់អស់រយៈពេលជាងពីរឆ្នាំ ។ ដំបូងខ្ញុំ បដិសេធមិនព្រមចូលបដិវត្តន៍ទេ ដោយសារតែរវល់ជួយមើលការខុសត្រូវឪពុកម្តាយនិងប្អូន ។ ខ្ញុំមិន យល់សោះថា ហេតុអ្វីខ្ញុំត្រូវចូលបដិវត្តន៍ទៀតបើប្អូនប្រើបដិវត្តន៍ទៅហើយ ប៉ុន្តែ កែ ពក នៅតែ ព្យាយាមបញ្ចុះបញ្ចូលខ្ញុំ ។ កាត់ស្នូតបូត ប៉ុនកំប្លែង និងធ្លាប់មានប្រវត្តិជាអ្នកហ៊ុហ្មាក់ដែរ ។ បើមាន អ្នកណាម្នាក់និយាយអ្វីខុសឆ្គង កាត់មើលមុខអ្នកនិយាយភ្លាម ធ្វើឲ្យអ្នកនោះភ័យខ្លាច ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៣ កែ ពក សង់ផ្ទះមួយឲ្យខ្ញុំ ។ កាត់និយាយ ថាចង់ឲ្យខ្ញុំប្រកបយ៉ាងដើម្បី បដិវត្តន៍ ។ កាត់តែងតែមកផ្គត់ផ្គង់រាល់ៗល្ងាចនិងចេញទៅវិញនៅម៉ោង៤-៥ ទៀបភ្លឺ ។ កាត់ដេក ស្រមុកព្នាៗណាស់ ប៉ុន្តែបើមានមនុស្សដើរកាត់ផ្ទះតែបន្តិច កាត់ពុំនឹងដឹងភ្លាមថាជាអ្នកណា ។ មានពេល មួយក្រោយ ហូបបាយរួចកាត់ចង់សរសេរសំបុត្រប៉ុន្តែកាត់មិនដឹងថាត្រូវសរសេរយ៉ាងម៉េច ខ្ញុំក៏បង្រៀន កាត់អំពីរបៀបសរសេរ ។

កែ ពក បានរៀបការជាមួយនារីម្នាក់ឈ្មោះ រឿន ដែលកាត់ដណ្តើមពីនាយទាហានផ្កាយ ប្រាំម្នាក់ ។ ស្ត្រីនោះស្អាតណាស់ ហើយ ពក ក៏ស្រឡាញ់កាត់ដែរ ។ ពក ធ្វើបាបប្តីរបស់ រឿន ធ្ងន់ធ្ងរណាស់ទើបកាត់អាចយក រឿន មកធ្វើប្រពន្ធបាន ។ កាត់ហៅ រឿន ថា «ប្រពន្ធអត្តបញ្ញា ការ» ។ ខ្ញុំសួរកាត់ថាធ្វើអីចឹងមិនគិតថាបាបទេឬ? កាត់ឆ្លើយថាគ្មានបាបគ្មានបុណ្យអីទេ ។ ខ្ញុំក៏សួរ កាត់ទៀតថា ម៉េចបានជាលួចប្រពន្ធកេហើយថាគ្មានបាប ។ កាត់សើចហើយអត់ឆ្លើយ ។

ខ្ញុំបានស្ម័គ្រចិត្តធ្វើជាគណៈកងនារីនៅខេត្តសៀមរាប ។ ខ្ញុំធ្វើដូច្នេះដោយសារតែបដិវត្តន៍ខ្លះ

មនុស្សកាន់តំណែងនេះ ។ អ្នកភូមិដែលខ្ញុំធ្វើការជាមួយសុទ្ធតែចាស់ៗហើយក្រីក្រទៀត ។ ឃើញដូច្នេះ ខ្ញុំក៏សរសេរសំបុត្រទៅ កែ ពក ស្នើសុំកុហកសខ្លះ ។ គាត់បានបញ្ជូនក្រណាត់ប្រហែល២០ដុំ និងឲ្យ ម៉ាស៊ីនតម្បាញពីរបីគ្រឿងទៀតមកឲ្យខ្ញុំ ។ ខ្ញុំណែនាំឲ្យអ្នកភូមិតម្បាញសូត្រ ហើយកាត់ខោអាវឲ្យគាត់ ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៤ មានការប្រជុំមេឃៃក្រហមធំៗនៅភ្នំគូលែន ។ ខ្ញុំជាចុងភៅម្នាក់នៅក្នុងអង្គប្រជុំ នេះ ។ ខ្ញុំដេរខោអាវឲ្យអ្នកដែលមកចូលរួមការប្រជុំទាំងអស់ ។ ធ្វើដូចនេះអ្នកមកចូលរួមអាចបួរ សម្លៀកបំពាក់មួយថ្ងៃបីដង ។

ពេលខ្ញុំនិងប្អូនចុះពីភ្នំទៅដូះ យើងដឹងថាកូនប្រុសយើងឈ្មោះ សុផា បានស្លាប់ដោយសារជំងឺ គ្រុនចាញ់ ។ សុផា ទើបតែមានអាយុបួនឆ្នាំ ។ កាលពីឆ្នាំ១៩៦៦ កូនដំបូងរបស់យើងក៏ស្លាប់ដោយ សារជំងឺដូចគ្នានេះដែរពេលដែលមានអាយុ២ឆ្នាំ ។

ចាប់ពីពេលនោះមកខ្ញុំលាវែងឈប់ធ្វើគណៈឃុំ ព្រោះការងារនោះយ៉ាប់ ម្យ៉ាងខ្ញុំត្រូវដើរឆ្ងាយ ណាស់ទៅទៀតដល់ភូមិ ។ ខ្ញុំគ្រាន់តែស្នើទៅអង្គការសុំឈប់ អង្គការក៏យល់ព្រម ។ នេះក៏ប្រហែលជា ដោយសារការស្លាប់របស់កូនប្រុសខ្ញុំដែរ ។

ប្អូនជាគណៈស្រុកនៅខេត្តសៀមរាប ។ យើងរស់នៅដាច់ដោយឡែកពីគ្នាព្រោះគាត់ធ្វើការកន្លែង ខុសពីខ្ញុំ ។ ជួនកាលគាត់សម្រាកនៅដូះ ជួនកាលគាត់គ្រាន់តែមកលេងជាមួយកូនៗប៉ុណ្ណោះ ។ កូនយើង បីនាក់នៅរស់ ហើយកូនបងតែងតែសួររកឪពុកចង់ឲ្យឪពុកម្តាយរស់នៅជុំគ្នា តែខ្ញុំមិនព្រម ។ នៅឆ្នាំ ១៩៧៥ ខ្ញុំចាប់ផ្តើមធ្វើស្រែនិងតម្បាញនៅសហករណ៍ភ្នំគូលែន ខ្ញុំផ្លាស់ទីចំពេលរស់នៅឆ្ងាយពីប្អូន ។

នឿន ត្រូវអង្គការចាប់ខ្លួន នៅឆ្នាំ១៩៧៧ ។ មានមនុស្សប្រាប់ខ្ញុំថាខ្មែរក្រហមច្រកគាត់ចូល ក្នុងបារ៉ា ហើយទម្លាក់ចូលទឹកទន្លេ ។ មានអ្នកនិយាយថា កែ ពក ចាប់គាត់ដាក់ឡានដឹកចេញទៅ ។

ខ្ញុំគិតថាខ្ញុំពិតជាត្រូវអង្គការចាប់ខ្លួនបន្តពីប្អូនហើយ ។ មួយខែក្រោយមកមានកងទ័ពពីរបីនាក់មក ប្រាប់ខ្ញុំថា អង្គការចង់ឲ្យខ្ញុំទៅរស់នៅជុំគ្នាជាមួយប្អូនវិញ ។ ខ្ញុំគិតថាបើទៅជាមួយអ្នកទាំងនោះ ខ្ញុំពិតជា ស្លាប់ ។ កាលណោះកូនប្រុសខ្ញុំឈ្មោះ សុយិន នៅសហករណ៍ តែកូនស្រីខ្ញុំឈ្មោះ តា និង សុខណៈ តាមខ្ញុំទៅមន្ទីរស្រុកសុទ្ធនិកម ។ ខ្ញុំជាប់គុកបានមួយខែទើបកើតកូនស្រីមួយទៀត ឈ្មោះ សុខា ។

នៅក្នុងគុកខ្មែរក្រហមសួរចម្លើយខ្ញុំនិងចោទខ្ញុំថា ក្បត់បដិវត្តន៍ ។ ខ្ញុំនិយាយមិនដូចអ្នកសៀមរាប អ្នកណាក៏ដឹងដែរ ។ អ្នកនៅគុកឃើញខ្ញុំមកពីកំពង់ចាមក៏ជួយលាក់ការណ៍ខ្ញុំ ព្រោះប្អូនធ្លាប់មើលថែអ្នក ទាំងនោះពេលមានជំងឺឈឺថ្កាត់និងឲ្យខោអាវគ្រាន់ស្លៀកពាក់ ។

ក្រោយពេលខ្ញុំឆ្លងទន្លេថ្មីៗ កែ ពក មកមើលមន្ទីរឃុំយ៉ាង ហើយឃើញខ្ញុំដោយចៃដន្យ ។ កូនៗខ្ញុំចំណាំគាត់បានភ្លាមស្រែកឡើងថា «ម៉ែៗអីមកហើយ» ។ គាត់និយាយថាគាត់តាមរកខ្ញុំមិនឃើញ សោះ ។ គាត់បានបញ្ជាឲ្យសន្តិសុខយកបាយម្ហូបឲ្យខ្ញុំហូប ។ សន្តិសុខក៏យកត្រីឆៀតខ្ញុំហូប ។

កាលពីដើម កែ ពក សង្ហា មានមុខមាត់ស្អាតបាត។ ពីមុន ខ្ញុំជួនកាលមិនទាំងហ៊ានមើលមុខ គាត់ចំផង ព្រោះខ្ញុំខ្មាសគាត់។ ពេលគាត់មកមើលកុក ខ្ញុំសម្លឹងមើលគាត់ ហើយបង្ហូរទឹកភ្នែក។ ខ្ញុំ ប្រាប់គាត់ថា ខ្ញុំធ្វើបដិវត្តន៍ដើម្បីទាមទារសិទ្ធិសេរីភាពឲ្យប្រជាជន តែឥឡូវអង្គការបែរជាចោទថាខ្ញុំ ក្សត្រ។ តើ នឿន បានធ្វើអីខុស? ខ្ញុំបានប្រាប់ ពក ថាគាត់ជាអ្នកនាំខ្ញុំមកទីនេះ ឥឡូវហេតុអ្វីក៏ធ្វើ បែបនេះចំពោះខ្ញុំ។

ខ្ញុំសុំឲ្យគាត់ប្រាប់ខ្ញុំអំពី នឿន។ ពក ព្រមទទួលថាគាត់ បានយកប្តីខ្ញុំទៅរៀនសូត្រ ហើយគាត់ ថែមទាំងស្បថចំពោះខ្ញុំថា នឿន មិនទាន់ស្លាប់ទេ ប៉ុន្តែត្រូវអង្គការបញ្ជូនទៅខេត្តរតនគិរីហើយ។ ពក ប្រាប់ខ្ញុំកុំឲ្យភ័យខ្លាចអី។ ខ្ញុំជឿសម្តីគាត់ ព្រោះខ្ញុំទុកចិត្តគាត់។

ក្រោយមកគាត់លែងខ្ញុំនិងបញ្ជូនខ្ញុំទៅសហករណ៍ឲ្យរែកដីនិងបុកស្រូវ។ ខ្មែរក្រហមបានសួរអ្នក នៅទីនោះអំពីសារវត្ថុប្តីខ្ញុំ ប៉ុន្តែអ្នកភូមិនៅទីនោះចិត្តល្អជាមួយខ្ញុំដែរព្រោះកាលណោះខ្ញុំទើបតែសម្រាល កូនរួច។ នៅទីនោះយើងហូបបូកពីរបីពេលក្នុងមួយថ្ងៃ។ ខ្ញុំហូបបបរបាយ ជួនកាលធ្វើការរួចខ្ញុំឆ្លៀត រកត្រី ប៉ុន្តែអង្គការក៏មិនដាក់ទោសខ្ញុំដែរ។

ក្រោយពេលខ្មែរក្រហមដួលរលំ ខ្ញុំបានធ្វើដំណើរទៅស្រុកសូទ្រនិកមយកកូនខ្ញុំត្រឡប់មកវិញ។ កងទ័ពវៀតណាមប្រាប់ខ្ញុំថា ឈប់ហៅខ្មែរក្រហមថា «អង្គការ» ទៀតទៅ។ ខ្ញុំបានអនុវត្តកងទ័ព វៀតណាមថា ខ្ញុំអត់មានអ្វីទាក់ទិននឹងរបបខ្មែរក្រហមទេ ប្តីខ្ញុំត្រូវចាប់ខ្លួនខ្ញុំនៅសល់តែកូនជាប់នឹងខ្លួន ប៉ុណ្ណោះ។ កងទ័ពវៀតណាម ឲ្យគោមួយក្បាលនិងរទេះមួយមកខ្ញុំ។

ខ្ញុំគិតដល់ប្តីខ្ញុំជារៀងរាល់ថ្ងៃ ពេលខ្លះខ្ញុំមានអារម្មណ៍ថា គាត់នៅរស់នៅឡើយ គ្រាន់តែគាត់ មិនទាន់មកដល់ភូមិនៅពេលនេះ។ ខ្ញុំនៅតែរង់ចាំគាត់។ គាត់ជាអ្នកមើលថែរក្សា និងយកចិត្តទុក ដាក់ចំពោះខ្ញុំ។

តាំងពីនោះមកខ្ញុំមិនដែលបានដំណឹងអ្វីពី កែ ពក ទាល់តែសោះ។ បងប្អូនខ្ញុំម្នាក់មកពីអន្លង់វែង បានប្រាប់ខ្ញុំថាសព្វថ្ងៃគាត់ រស់នៅក្បែរផ្ទះរបស់ កែ ពក។ ពេលដែលខ្ញុំដឹងថា កែ ពក ស្លាប់ ខ្ញុំ អាណិតគាត់ ព្រោះគាត់ចិត្តល្អណាស់។ បើខ្ញុំមានលុយប្រហែលជាខ្ញុំបានទៅចូលរួមបុណ្យសពគាត់ជា មិនខាន។

សក្ខីកម្មទី៥

មុនរបបលន់ នល់ ឪពុកខ្ញុំធ្វើជាក្រូបគ្រឿងផងនិងជាជាន់ថតរូបការផង។ គាត់ជាអ្នកថតរូប រួចឲ្យរូបថតមួយសន្លឹកនេះមកខ្ញុំនិងលោកយាយ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៤ ឪពុកខ្ញុំនាំខ្ញុំមកភូមិនេះមកលេងយាយ គឺដំណាលគ្នានឹងពេលដែលខ្មែរក្រហម ដឹកព្រះសង្ឃប្រមាណ១៥ឡានពីខេត្តសៀមរាបទៅកំពង់ចាម ។ ក្រោយរំដោះ ខ្ញុំត្រឡប់មករស់នៅ ជាមួយយាយនៅទីនេះ ។ ឪពុកម្តាយខ្ញុំនៅសៀមរាបទាំងអស់គ្នា ។

ពេលខ្ញុំអាយុបាន១០ឆ្នាំ អង្គការយកខ្ញុំចូលបង្វិរត្តន៍ ។ ខ្ញុំដើរកើបអាចម៍គោនៅភូមិនេះ ក្រោយ មកអង្គការឲ្យខ្ញុំទៅរែកដីសង់ទំនប់នៅទឹកឆាន់ទទួលត្របែក ។ ខ្ញុំនៅកងកុមារ រស់នៅឆ្ងាយពីយាយ ។ នៅពេលយប់យើងរស់នៅក្នុងខ្ទមធំមួយ ។ ក្មេងប្រុសៗដេកជាជួរ ។ កាលណោះខ្ញុំរំលោភសំព្រោះគ្មាន ខោអាវស្បែកពាក់ មានតែភួយមួយនិងក្រមាមួយ ។

បើមានអ្នកណាហ៊ានលួចអ្វីហួប មុខជាត្រូវខ្មែរក្រហមចាប់ចងទាត់ជាមិនខាន ។ អង្គការថែម ទាំងដាក់ទោសអ្នកដែលរកត្រីតាមស្រែទៀតផង ខ្ញុំឃើញខ្មែរក្រហមដកក្របកក្មេងៗដែលលួចស្រូវអង្ក លាក់ ។

ខ្ញុំមិនដែលធ្វើអ្វីខុសទេ ព្រោះមានយាយតាមការពារខ្ញុំ ។ គាត់មិនឲ្យខ្ញុំយកអ្វីហួបផ្ដេសផ្ដាសទេ ទោះជាយូរក៏ដោយ ។ ខ្ញុំមិនរើរវាល់នឹងអ្វីទាំងអស់ ។

ក្រោយរៀនណាមួយចូលឆ្នាំ១៩៧៩ ខ្ញុំបានវិលត្រឡប់ទៅរស់នៅជាមួយយាយរបស់ខ្ញុំវិញ ។ នៅពេលនោះដោយខ្មែរក្រហម ចង់បញ្ជូនមនុស្សទៅសម្លាប់នៅឯលិចភូមិដែលទើបដឹករណ្តៅរួមមួយ ។ ខ្ញុំមិនដឹងថាហេតុអ្វីបានជាខ្មែរក្រហមចង់សម្លាប់អ្នកភូមិទាំងអស់ទេ ។

(បន្ទាប់ពីមើលការសម្តែងភ្លេចមក)

ការណែនាំសម្រាប់សិស្សទាំងអស់ : សរសេរសេចក្តីសង្ខេប ដែលរួមបញ្ចូលព័ត៌មានអំពីបទ ពិសោធន៍របស់បុគ្គលម្នាក់ៗ ។ អ្នកត្រូវចងចាំថា អ្នកត្រូវតភ្ជាប់ការពិតនិងគំនិតរបស់អ្នក អំពីថា តើ មនុស្សម្នាក់ត្រូវទទួលបានផលប៉ះពាល់ពីបទពិសោធន៍នោះ ដោយរបៀបណា ។ នេះគឺជាគំនិតរបស់អ្នក ហើយអ្នកនឹងមិនទទួលបានពិន្ទុនោះទេ ។ សូមប្រើប្រាស់តារាងសម្រាប់ដាក់ពិន្ទុខាងក្រោម ដើម្បីជា ជំនួយសម្រាប់អ្នក ។

តារាងសម្រាប់ដាក់ពិន្ទុសិស្ស

វត្ថុបំណង	លទ្ធផលទាប	លទ្ធផលល្អ	លទ្ធផលល្អណាស់
សិស្សយល់ដឹងពីព័ត៌មាន បឋមរបស់មនុស្សម្នាក់ នេះ ។	សិស្សត្រូវការពិតមួយអំពី មនុស្សម្នាក់ស្មើនឹង១ពិន្ទុ ប្រសិនបើមិនមានការពិត ស្មើនឹង០ ពិន្ទុ ។	សិស្សត្រូវការពិត២ យ៉ាងអំពីមនុស្ស ម្នាក់នេះស្មើនឹង២ ពិន្ទុ ។	សិស្សត្រូវការពិត៣ យ៉ាងអំពីមនុស្សម្នាក់ នេះស្មើនឹង៣ពិន្ទុ ។
សិស្សវាយតម្លៃអំពី ស្ថានភាពនិងបទ ពិសោធន៍របស់ មនុស្សម្នាក់នេះ ។	សិស្សមិនមានយោបល់ អ្វីទាំងអស់អំពីថា តើ គាត់ទទួលបានរងដល់ប៉ះ ពាល់ពីបទពិសោធន៍ដែល ខ្លួនជួបប្រទះ ឬថា តើ គាត់មានអារម្មណ៍យ៉ាង ម៉េចចំពោះបទពិសោធន៍ ទាំងនេះ ។ សិស្សនឹង ទទួលបានពិន្ទុ០ ។		សិស្សផ្តល់យោបល់ ទៅលើថា តើគាត់ ទទួលបានរងដល់ប៉ះពាល់ ពីបទពិសោធន៍ដែល គាត់បានជួបប្រទះ ឬថា តើគាត់មាន អារម្មណ៍យ៉ាងណា ដែរចំពោះស្ថាន ការណ៍បែបនោះ ។ សិស្សនឹងទទួលបាន ២ពិន្ទុ ។

សេចក្តីសង្ខេបចំពោះការសម្តែងតួ

ការណែនាំ : សរសេរសេចក្តីសង្ខេបមួយឬពីរកថាខណ្ឌៈ អំពីអ្វីដែលអ្នកបានរៀនអំពីការសម្តែងតួ ។
សូមបងចាំថា អ្នកអាចត្រឡប់ទៅមើលតារាងដាក់ពិន្ទុខាងលើ ។ អ្នកមិនគួរពណ៌នាតែទៅលើបទ
ពិសោធន៍របស់មនុស្សប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែត្រូវពណ៌នាអំពីទស្សនៈរបស់អ្នកទៅលើបទពិសោធន៍នោះផង ។
តើបទពិសោធន៍ទាំងនេះមានភាពដូចគ្នាដែរឬទេ? តើបទពិសោធន៍ទាំងនេះមានភាពខុសគ្នារបៀបណា?
ហេតុអ្វីបានជាបទពិសោធន៍ទាំងនេះមានភាពខុសគ្នា? តើអ្នករៀនបានអ្វីខ្លះពីការសម្តែងតួនេះ?

ជំពូក្នុង : គម្រោងផែនការ៤ឆ្នាំ (១៩៧៧-១៩៨០)

បេក្ខជនទី១ : អំណាចជំពូក្នុង

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអាច

១. ពណ៌នាអំពីផែនការ៤ឆ្នាំ ។
២. ពន្យល់អំពីមនោគមន៍វិជ្ជាដែលនៅពីក្រោយផែនការ៤ឆ្នាំ ។
៣. កំណត់និយមន័យនៃពាក្យសំខាន់ៗទាក់ទងនឹងផែនការ៤ឆ្នាំ ។

សរសេរប្រយោគមួយឬពីរ ដើម្បីកំណត់និយមន័យនៃពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ ដែលមានរាយ
ដូចខាងក្រោម :

ពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ

សមូហភាវូបនីយកម្ម	
ផលិតកម្ម	
ផែនការ៤ឆ្នាំ	
របប	
ពាក្យស្លោក	
មនោគមន៍វិជ្ជា	

សំណួរតាមអាន

ពេលអានជំពូកទី៦ នៅក្នុងថ្នាក់ សូមឆ្លើយសំណួរខាងក្រោម ។ អ្នកត្រូវត្រៀមខ្លួនដើម្បីឆ្លើយ
ទៅនឹងសំណួររបស់គ្រូ ។

១. ហេតុអ្វីបានជាខ្មែរក្រហមជម្លៀសប្រជាជនទាំងអស់ឲ្យចេញពីទីក្រុង?

២. តើផែនការ៤ឆ្នាំ (១៩៧៧-១៩៨០) គឺជាអ្វី?

៣. តើអាទិភាពចម្បង២របស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យជាអ្វី?

៤. តើសមូហភាវូបនីយកម្មមានន័យយ៉ាងដូចម្តេច?

៥. តើគោលបំណងរបស់សមូហភាវូបនីយកម្មនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យក្នុងអំឡុងពេលនេះ?

៦. តើសមូហភាវូបនីយកម្ម មានផលប៉ះពាល់ដូចម្តេចខ្លះមកលើក្រុមសារវ័ន្ត?

៧. តើលទ្ធផលនៃសមូហភាវូបនីយកម្ម និងគោលនយោបាយផ្សេងៗទៀតរបស់ខ្មែរក្រហមមានអ្វីខ្លះ?
(ផ្តល់ចម្លើយយ៉ាងហោចណាស់ចំនួន៣)

ចំណាច់អារម្មណ៍លើមេរៀន

ការណែនាំ: ដោយមិនត្រូវរាប់ទៅមើលអត្ថបទឬឯកសារផ្សេងៗទៀត សរសេរសេចក្តីសង្ខេបមួយឬពីរកថាខណ្ឌ : អំពីអ្វីដែលអ្នកបានរៀននៅក្នុងជំពូកនេះ ។ បន្ថែមពីលើនេះ សរសេរសំណួរយ៉ាងហោចណាស់ប៉ុន្មានពីរ ដែលមិនមានចម្លើយនៅក្នុងអត្ថបទរៀនអាន ។ តើសំណួរអ្វីដែលអ្នកនៅតែឆ្ងល់នៅឡើយបន្ទាប់ពីការអាននៅក្នុងថ្នាក់ ។

[illegible]

រូបរាងទី២ : ប្រអប់សង្គ្រោះជីវិត

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអាច

១. សម្រួលចិត្តអាណិតអាសូរចំពោះជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហម ។
២. ពណ៌នាស្ថានភាពរស់នៅក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ។
៣. ពន្យល់ជំនាញក្នុងការសង្គ្រោះជីវិតរបស់ខ្លួន ។

ការណែនាំ : ប្រើប្រាស់ការស្រមៃរបស់អ្នក ដើម្បីបង្កើត“ប្រអប់សង្គ្រោះជីវិត”មួយ ។ ផ្អែកលើការយល់ដឹងរបស់អ្នក អំពីជីវិតក្រោមរបបខ្មែរក្រហម តើអ្នកនឹងរស់នៅហើយរួចរស់ជីវិតបានដោយរបៀបណា ប្រសិនបើអ្នករស់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។

សូមសម្រេចចិត្តទៅលើករណីដែលត្រូវបានផ្តល់ឲ្យខាងក្រោម :

អ្នករស់នៅជាមួយឪពុកម្តាយរបស់អ្នកក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ។ ស្ថានភាពរស់នៅរបស់អ្នកគឺមិនអាចទ្រាំទ្របាន ។ ដើម្បីជួយខ្លួនអ្នកនិងឪពុកម្តាយរបស់អ្នកឲ្យរួចរស់ជីវិតបាន តើអ្នកធ្វើយ៉ាងដូចម្តេច?

ប្រើប្រាស់ទម្រង់ករណីផ្សេងៗគ្នាដើម្បីបង្កើត“ប្រអប់សង្គ្រោះជីវិត”មួយ ។ នៅក្នុងប្រអប់នោះ ត្រូវសរសេរអក្សរឬដាក់រូបភាពនៅលើវត្ថុទាំងឡាយ ដែលអាចជួយទ្រទ្រង់ជីវិតរស់នៅប្រចាំថ្ងៃរបស់ក្រុមគ្រួសារអ្នកបានដូចជា អង្ករ ក្រណាត់ ស្លាបព្រា បាទ ឆ្នាំង សាច់ បន្លែ ផ្លែឈើ ថ្នាំពេទ្យ ស្បែកជើង ស្បៀរកៅ កាំបិត សំណាញ់បង់ត្រី រូបថត ។ល។

បន្ទាប់មក បង្ហាញ“ប្រអប់សង្គ្រោះជីវិត”ទៅមិត្តទាំងអស់នៅក្នុងថ្នាក់ ហើយពន្យល់ថាហេតុអ្វីបានជាអ្នកសរសេរពាក្យនិងដាក់រូបរបស់វារទាំងនោះនៅក្នុងប្រអប់ ។

មេរៀនទី៣ : កាលបរិច្ឆេទ : ការវិភាគ និងការវាយតម្លៃនៅក្នុងក្រុម

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអាច

- ១. ពណ៌នាអំពីព្រឹត្តិការណ៍ទាំងមូល ដែលកើតមានឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។
- ២. ពន្យល់អំពីសារសំខាន់នៃព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗ នៅក្នុងរយៈកាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ
- ៣. វិភាគ និង វាយតម្លៃព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗ នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។

កាលបរិច្ឆេទ : ការវិភាគ និងការវាយតម្លៃនៅក្នុងក្រុម

ការណែនាំ : នៅក្នុងក្រុមរបស់អ្នក ត្រូវកត់ត្រានូវព្រឹត្តិការណ៍ដែលកើតមានឡើងក្នុងរយៈកាលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ឲ្យបានច្រើនតាមតែអាចធ្វើទៅបាននៅក្នុងសកម្មភាពទី១ ។ នៅក្នុងសកម្មភាពទី២ ពិភាក្សានិងវាយតម្លៃព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនោះ និងកំណត់អាទិភាពព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗ ជាងគេចំនួន៥ នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ ក្រុមនីមួយៗ ត្រូវឡើងពន្យល់ពីការរកឃើញនេះនៅក្នុងថ្នាក់ ។ នៅក្នុងសកម្មភាពទី៣ ក្រុមនីមួយៗ នឹងត្រូវបានកំណត់ឲ្យធ្វើការទៅលើព្រឹត្តិការណ៍ដ៏មានសារសំខាន់មួយ ហើយអ្នកត្រូវពិភាក្សា និងវាយតម្លៃថា តើព្រឹត្តិការណ៍មួយនេះ មានផលប៉ះពាល់មកលើសង្គមកម្ពុជាដូចម្តេចខ្លះ ។ ជាងនេះទៅទៀត អ្នកត្រូវពិចារណាថា តើប្រទេសកម្ពុជានិងប្រជាជនកម្ពុជាមានភាពខុសប្លែកគ្នាយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ ប្រសិនបើព្រឹត្តិការណ៍នោះមិនបានកើតឡើង ។ ក្រុមរបស់អ្នកឡើងពន្យល់អំពីការរកឃើញរបស់ខ្លួន ។

សកម្មភាពទី១ : កាលបរិច្ឆេទ

ក្រុមរបស់អ្នកមានពេល១០ នាទី ដើម្បីធ្វើការជាមួយគ្នាក្នុងការកំណត់នូវកាលបរិច្ឆេទមួយនៃរបបខ្មែរក្រហមដោយប្រើប្រាស់សៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ(១៩៧៥ - ១៩៧៩) ។ អ្នកនឹងឡើងពន្យល់កាលបរិច្ឆេទដែលខ្លួនកំណត់ទៅកាន់សិស្សទាំងអស់នៅក្នុងថ្នាក់ ។

សកម្មភាពទី២ : ការវិភាគនៅក្នុងក្រុម

ក្រុមរបស់អ្នកនឹងពិភាក្សានូវអ្វីដែលអ្នកជឿជាក់ថា គឺជាព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗ ជាងគេចំនួន៥ ដែលកើតមានឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ អ្នកត្រូវពិភាក្សាអំពីមូលហេតុ

ដែលអ្នកគិតថាព្រឹត្តិការណ៍ទាំង៥នេះ គឺជាព្រឹត្តិការណ៍ដែលមានសារសំខាន់បំផុត ។ អ្នកត្រូវរៀបចំការឡើងពន្យល់អំពីសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួន ដែលមានរយៈពេលពី៥ - ១០ នាទី ។

សកម្មភាពទី៣ : ការវាយតម្លៃនៅក្នុងក្រុម

ក្រុមរបស់អ្នកនឹងវិភាគព្រឹត្តិការណ៍ចម្បងជាក់លាក់មួយ នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលសមាជិកក្រុមទាំងអស់ឬភាគច្រើនគិតថាមានសារសំខាន់។ គោលបំណងនៃកិច្ចការនេះ គឺដើម្បីឲ្យអ្នកពិភាក្សា និងកំណត់ថាតើប្រទេសកម្ពុជានឹងមានភាពខុសប្លែកបែបណា ប្រសិនបើព្រឹត្តិការណ៍នេះមិនបានកើតមានឡើង ឬកើតមានឡើងរបៀបផ្សេង ។

បន្ទាប់ពីបញ្ចប់ការពិភាក្សា ក្រុមរបស់អ្នកត្រូវរៀបចំការឡើងពន្យល់នៃការរកឃើញទាំងឡាយរបស់ខ្លួនទៅកាន់សិស្សទាំងអស់នៅក្នុងថ្នាក់ ។ ការឡើងពន្យល់ត្រូវផ្ដោតទៅលើសំណួរ២ដូចខាងក្រោម៖

១. តើប្រទេសកម្ពុជាទទួលបានផលប៉ះពាល់ពីព្រឹត្តិការណ៍នេះដោយរបៀបណា?
២. ប្រសិនបើព្រឹត្តិការណ៍នេះមិនបានកើតឡើង ឬកើតឡើងរបៀបផ្សេង តើសង្គមកម្ពុជាមានភាពខុសគ្នាយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ?

បន្ទាប់ពីបញ្ចប់សកម្មភាពកំណត់កាលបរិច្ឆេទរួចមក ក្រុមរបស់អ្នកនឹងត្រូវឡើងពន្យល់ទៅកាន់សិស្សទាំងអស់នៅក្នុងថ្នាក់ និងសង្ខេបពីអ្វីដែលខ្លួនបានរៀន ។ បន្ទាប់ពីការឡើងពន្យល់ គ្រូនឹងសួរសំណួរដូចខាងក្រោម៖

១. តើអ្នកបានរៀនអំពីសកម្មភាពនេះដូចម្តេចខ្លះ?
២. តើអ្នកចង់រៀនអំពីអ្វីទៀត ទាក់ទងនឹងព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗនៅក្នុងរយៈកាលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ?
៣. តើអ្នកចូលចិត្តអំពីសកម្មភាពនេះដូចម្តេចខ្លះ?
៤. តើអ្នកមិនចូលចិត្តអំពីសកម្មភាពនេះដូចម្តេចខ្លះ?

ប្រើប្រាស់តារាងវាយតម្លៃការឡើងបង្ហាញផ្ទាល់មាត់ ជាជំនួយសម្រាប់អ្នក ។

តារាងវាយតម្លៃការឡើងបង្ហាញផ្ទាល់មាត់

ប្រភេទ	៣	២	១	០
ការណែនាំ	អនុវត្តតាមការណែនាំបានទាំងអស់	អនុវត្តតាមការណែនាំបានភាគច្រើន	អនុវត្តតាមការណែនាំបានបន្តិចបន្តួច	មិនបានអនុវត្តតាមការណែនាំទាល់តែសោះ
កាលបរិច្ឆេទ	រៀបចំកាលបរិច្ឆេទបានត្រឹមត្រូវ	រៀបចំកាលបរិច្ឆេទបានត្រឹមត្រូវមួយ	រៀបចំកាលបរិច្ឆេទមិនបានល្អ ឬបាន	កិច្ចការធ្វើមិនបានចប់សព្វគ្រប់ ។

		ចំនួន	ល្អតែមិនត្រឹមត្រូវ	
ការឡើងបង្ហាញ	ការឡើងបង្ហាញ ច្បាស់ល្អនិងចំគោល ដៅ ។ សម្លឹងមើល ទស្សនិកជនពេល ឡើងបង្ហាញ ។	ការឡើងបង្ហាញ ច្បាស់បង្អួច ហើយ បានសម្លឹងមើលទៅ ទស្សនិកជន ។	ការឡើងបង្ហាញមិន ច្បាស់ ហើយមិន បានសម្លឹងមើលទៅ ទស្សនិកជន ។	កិច្ចការធ្វើមិនបាន ចប់សព្វគ្រប់ ។

បេរៀនទី៨ : ការវិភាគទៅលើមនោគមន៍វិជ្ជារបស់ខ្មែរក្រហម

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអាច

១. វិភាគនិងវាយតម្លៃពាក្យស្លោករបស់ខ្មែរក្រហម ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ការយល់ដឹងអំពីមនោគមន៍វិជ្ជា និងគោលនយោបាយរបស់ខ្មែរក្រហម ។
២. ដោះស្រាយបញ្ហាដែលប្រកបដោយភាពចម្រុះចម្រាស នៅក្នុងលក្ខណៈមួយដែលមានអត្ថន័យ បំផុត ។
៣. ពិចារណាទៅលើសីលធម៌និងជំនឿផ្ទាល់ខ្លួន ។
៤. កំណត់និយមន័យនៃពាក្យស្លោក និងមនោគមន៍វិជ្ជា ។

ការវិភាគទៅលើមនោគមន៍វិជ្ជារបស់ខ្មែរក្រហម

ការណែនាំ : សរសេរតែងសេចក្តីចំនួនមួយទំព័រអំពីមនោគមន៍វិជ្ជា និងគោលនយោបាយរបស់ ខ្មែរក្រហម ។ អ្នកអាចប្រើសំណួរណែនាំខាងក្រោម ជាជំនួយដល់ការវាយតម្លៃអំពីមនោគមន៍វិជ្ជា និង គោលនយោបាយរបស់ខ្មែរក្រហម ។

១. តើពាក្យស្លោកជាក់លាក់ណាមួយឬក៏មួយក្រុម បានបង្ហាញអំពីរបបខ្មែរក្រហមអ្វីខ្លះ?
២. តើពាក្យស្លោកទាំងនោះមានគោលបំណងអ្វី? អ្នកណាខ្លះជាអ្នកទទួលពាក្យស្លោកទាំងនោះ?
៣. តើការព្យាយាមអនុវត្តពាក្យស្លោកទាំងនោះ គឺដើម្បីទទួលបានអ្វី?
៤. តើពាក្យស្លោកនេះមានចំណុចទាក់ទងអ្វីខ្លះ? ហេតុអ្វីបានជាប្រជាជនមានការជំរុញលើកទឹក ចិត្តដោយសារតែពាក្យស្លោកទាំងនោះ?
៥. តើពាក្យស្លោកទាំងនោះមានផលប៉ះពាល់មកលើប្រជាជនយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ?

បញ្ជីពាក្យស្នាក់ :

១. លាក់ការណ៍ជាកត្តាជួយដម្កុះ ។ លាក់ការណ៍ខ្ពស់ រស់បានយូរ ។ (សូមមើលទំព័រទី២)
២. អ្នក១៧/មេសាជាជនបញ្ជាក់ក្អែក ។ អ្នក១៧ មេសា គឺជាអ្នកបាញ់សង្គ្រាមនិងជាឈ្មួយសឹក ។ (សូមមើលទំព័រទី ៣៨)
៣. ទុកក៏មិនចំណេញ ដកចេញក៏មិនខាត ។ (សូមមើលទំព័រទី៣៨)
៤. បដិវត្តន៍មហាលោតផ្ទះមហាអស្ចារ្យ ។ (សូមមើលទំព័រទី៤២)
៥. អង្គការគ្មានទេសញ្ញាប័ត្រ មានតែសញ្ញាឃើញ បើចង់បានបាក់អង្គ បាក់ខុប ត្រូវទៅយកនៅទំនប់ប្រឡាយ ។ (សូមមើលទំព័រទី៤៣)
៦. ការរៀនអក្សររៀនលេខមិនសំខាន់ទេ ការសំខាន់គឺការងារនិងចលនាបដិវត្តន៍ ។ (សូមមើលទំព័រទី ៤៣)
៧. អង្គការយកម្លប់ឈើធ្វើជាសាលារៀននិងកន្លែងធ្វើមីឆ្នាំង ។ (សូមមើលទំព័រទី៤៣)
៨. ធ្វើបណ្តើររៀនបណ្តើរ ធ្វើកាន់តែច្រើន ចេះកាន់តែច្រើន ។ (សូមមើលទំព័រទី៤៣)
៩. អង្គការជាឪពុកម្តាយរបស់កុមារាកុមារីនិងយុវជនយុវនារី ។ បើម៉ែឪពុកម្តាយ មានន័យថាមើលឆ្ងាយអង្គការ ដូច្នេះអង្គការមិនប្រណីឡើយ ។ (សូមមើលទំព័រទី៤៥)
១០. អង្គការថាម៉េច ត្រូវធ្វើយ៉ាងហ្នឹង! អង្គការដាក់ទិស ត្រូវអនុវត្តឲ្យបានសម្រេច! មិត្តមិនបាច់តថ្ងៃ! ។ (សូមមើលទំព័រទី៥៥)
១១. ត្រូវចេះតាមដានគ្នាទៅវិញទៅមក ។ ត្រូវរាយការណ៍ជូនអង្គការ ។ (សូមមើលទំព័រទី៥៥)
១២. សុខចិត្តចាប់ខុស១០ មិនឲ្យលែងខុស១ ។ (សូមមើលទំព័រទី៥៦)
១៣. ដឹកស្មៅ ត្រូវដឹកទាំងបួស ។ (សូមមើលទំព័រទី៥៧)

អ្នកអាចប្រើប្រាស់ពាក្យស្នាក់ទាំងឡាយខាងលើ ជាផ្នែកមួយនៃតែងសេចក្តីរបស់អ្នក ។ កិច្ចការរបស់អ្នកគឺធ្វើការវិភាគទៅលើពាក្យស្នាក់ទាំងនេះ ដែលទាក់ទងនឹងមនោគមវិជ្ជា និងគោលនយោបាយរបស់ខ្មែរក្រហម ។ ជាងនេះទៅទៀត អ្នកមិនត្រូវមើលត្រឹមតែគោលគំនិតរបស់ពាក្យស្នាក់ទាំងនេះទេ អ្នកត្រូវពិនិត្យមើលទៅលើដល់ប៉ះពាល់នៃពាក្យស្នាក់នេះ មកលើប្រជាជនកម្ពុជា ។ អ្នកអាចវិភាគទៅលើពាក្យស្នាក់មួយឬច្រើន ។ នេះគឺជាជម្រើសរបស់អ្នក ។

ប្រើប្រាស់តារាងដាក់ពិន្ទុទៅលើការវិភាគអំពីមនោគមវិជ្ជារបស់ខ្មែរក្រហម ខាងក្រោម ដើម្បីជាជំនួយសម្រាប់អ្នក ។ បន្ទាប់ពីបញ្ចប់តែងសេចក្តី អ្នកនឹងឡើងបង្ហាញការសរសេររបស់អ្នកទៅកាន់សិស្សទាំងអស់នៅក្នុងថ្នាក់ ហើយពន្យល់អំពីគំនិតរបស់អ្នកទៅលើពាក្យស្នាក់ ។

ការពង្រីកដាក់ពន្ធទៅលើការវិភាគអំពីមនោគមន៍វិជ្ជារបស់ខ្មែរក្រហម

គោលបំណង	មិនឆ្លើយទៅនឹងសំណួរ	ឆ្លើយទៅនឹងសំណួរ
សំណួរណែនាំទី១	០ ពិន្ទុ	១ ពិន្ទុ
សំណួរណែនាំទី២	០	១
សំណួរណែនាំទី៣	០	១
សំណួរណែនាំទី៤	០	១
សំណួរណែនាំទី៥	០	១
ពិន្ទុសរុប		

ការវិភាគទៅលើការតែងសេចក្តីអំពីមនោគមន៍វិជ្ជារបស់ខ្មែរក្រហម

ការណែនាំ : ដោយគ្រឡប់ទៅមើលអត្ថបទនិងពាក្យស្នាក់ខាងលើ សរសេរតែងសេចក្តីសង្ខេបមួយ
ដែលឆ្លើយទៅនឹងសំណួរណែនាំ១-៥ ឬតាមការណែនាំពីគ្រូ ។

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on its right side, suggesting it's resting on a surface.

ឯកសារ : វិធានការសម្រាប់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងប្រជាជនប្រជាធិបតេយ្យ

បទដ្ឋានទី១ : អំណាចឯកសារ

វត្ថុបំណង :

១. ពន្យល់គោលគំនិតសំខាន់ៗ អំពីវិធានការសម្រាប់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងប្រជាជនប្រជាធិបតេយ្យ ។
២. វិភាគប្រកបដោយការគ្រិះរិះពិចារណាថា
តើវិធានការណាមួយដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្របខណ្ឌគ្រប់គ្រងប្រជាជនប្រជាធិបតេយ្យ ។
៣. កំណត់និយមន័យពាក្យសំខាន់ៗ មួយចំនួន ទាក់ទងទៅនឹងវិធានការសម្រាប់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងប្រជាជនប្រជាធិបតេយ្យ ។
៤. វាយតម្លៃពីតម្លៃនិងភស្តុតាងអំពីវិធានការសម្រាប់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងប្រជាជនប្រជាធិបតេយ្យ ពីក្រសួងនិងអ្នកដទៃទៀត ។

សរសេរប្រយោគមួយឬពីរ ដើម្បីកំណត់និយមន័យនៃពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ ដែលមានរាយ
ដូចខាងក្រោម :

ពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ

ប្រជាជនមូលដ្ឋាន	
វិស្វកម្ម	
ការសម្លាប់	
ភ្នាក់ងារស៊ើបការណ៍សម្ងាត់អាមេរិក (សេ-អ៊ី-អា)	
ប្រជាជនថ្មី	
អ្នកស្មោះត្រង់	
ភ្នាក់ងារស៊ើបការណ៍សម្ងាត់សូវៀត (កា-ហ្សេ-បេ)	
កសាង-រៀនសូត្រ	
ការសម្លាប់រង្គាល	

សំណួរតាមអាន

នៅពេលអានជំពូកទី៧/នៅក្នុងថ្នាក់ សូមឆ្លើយសំណួរខាងក្រោម ។ អ្នកត្រូវត្រៀមខ្លួនដើម្បីឆ្លើយទៅនឹងសំណួរទាំងឡាយរបស់គ្រូ ។

១. ហេតុអ្វីបានជាខ្មែរក្រហមបង្កើតសហករណ៍?

២. ចំពោះខ្មែរក្រហម តើសហករណ៍មានន័យយ៉ាងដូចម្តេច?

៣. តើវណ្ណៈសង្គមថ្មី២នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមមានអ្វីខ្លះ? ហេតុអ្វីបានជាខ្មែរក្រហមធ្វើការបែងចែកក្រុមមនុស្សយ៉ាងដូច្នេះ?

៤. សូមឲ្យលក្ខណៈសំគាល់២យ៉ាងរបស់ «ប្រជាជនមូលដ្ឋាន» ។

៥. សូមឲ្យលក្ខណៈសំគាល់២យ៉ាងរបស់ «ប្រជាជនថ្មី» ។

៦. តើស្ត្រីនិងបុរសនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមរៀបការយ៉ាងដូចម្តេច? តើពិធីរៀបការបែបនេះមានលក្ខណៈខុសពីពិធីរៀបការតាមបែបប្រពៃណីខ្មែរដូចម្តេចខ្លះ?

៧. ហេតុអ្វីបានជាខ្មែរក្រហមប្រើប្រាស់ពិធីមង្គលការរួម?

៨. តើការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាបឋមនៅក្នុងការអប់រំរបស់ខ្មែរក្រហមជាអ្វី?

៩. តើការអប់រំដ៏ល្អបំផុតរបស់ខ្មែរក្រហមស្ថិតនៅកន្លែងណា?

១០. តើការងារក្នុងមួយថ្ងៃនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមមានរយៈពេលប៉ុន្មានម៉ោង?

១១. បន្ទាប់ពីការប្រយុទ្ធគ្នាជាមួយរៀតណាមនៅឆ្នាំ១៩៧៧និងឆ្នាំ១៩៧៨ តើខ្មែរក្រហមបានប្រព្រឹត្តទៅលើប្រជាជនក្នុងភូមិភាគបូព៌ាយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ?

១២. តើតំបន់ណាខ្លះដែលត្រូវបានរៀបរាប់នៅក្នុងសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដែលកើត មានចលនារដ្ឋប្រហារ ការបះបោរ និងវិស្វកម្ម?

ចំណាច់អារម្មណ៍លើមេរៀន

ការណែនាំ : ដោយមិនត្រូវបំបៅមើលអត្ថបទឬឯកសារផ្សេងៗទៀត សរសេរសេចក្តីសង្ខេបមួយឬពីរកថាខណ្ឌ អំពីអ្វីដែលអ្នកបានរៀននៅក្នុងជំពូកនេះ ។ បន្ថែមពីលើនេះ សរសេរសំណួរយ៉ាងហោចណាស់បីចំនួនពីរ ដែលមិនមានចម្លើយនៅក្នុងអត្ថបទនោះទេ ។ តើសំណួរអ្វីដែលអ្នកនៅតែឆ្ងល់នៅឡើយបន្ទាប់ពីការអាននៅក្នុងថ្នាក់ ។

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

រង្វង់ទី២ : កំណត់ហេតុអំពីវិធីវិភាគរបស់ខ្ញុំក្រោមរបបខ្មែរក្រហម

វត្ថុបំណង :

១. ប្រើប្រាស់ព័ត៌មានដែលខ្លួនបានរៀនអំពីជីវិតនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ដើម្បីសរសេរអំពីស្ថានភាពរស់នៅក្រោមរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។
២. វិភាគនិងវាយតម្លៃទៅលើដលប៉ះពាល់នៃការរស់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមមកលើខ្លួន ក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្លួន និងប្រជាជនកម្ពុជាទាំងមូល ។
៣. រៀបរាប់អំពីស្ថានភាពរស់នៅជាមូលដ្ឋាននៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។
៤. ពន្យល់អំពីគោលនយោបាយរបស់របបខ្មែរក្រហម ដែលបានបង្កើតឡើងនូវស្ថានភាពរស់នៅបែបនេះ ។

សេចក្តីដកស្រង់ចេញពីកំណត់ហេតុរបស់អ្នកនៅរស់រានមានជីវិតម្នាក់

ការណែនាំ : សូមតាមដាន ខណៈពេលដែលកំណត់ហេតុខាងក្រោមត្រូវបានអាននៅក្នុងថ្នាក់ ។
ពេលអ្នកអានកំណត់ហេតុនេះ សូមគិតអំពីចំណុចមួយចំនួនដូចខាងក្រោម :

- តើជីវិតមានលក្ខណៈដូចម្តេច នៅក្រោមរបបខ្មែរក្រហម?
- តើអ្នកពណ៌នាបទពិសោធន៍របស់ជនរងគ្រោះរបៀបណា?
- តើអ្នកគិតថា បទពិសោធន៍របស់ជនរងគ្រោះ នឹងនាំឲ្យជីវិតរបស់គាត់ទៅជាយ៉ាងណា?
- តើមានសំណួរអ្វីខ្លះ ដែលអ្នកចង់សួរគាត់ ប្រសិនបើអ្នកអាចនិយាយទៅកាន់គាត់នាពេលឥឡូវនេះ?

ភាពទន្ទឹមនិងការឈឺចាប់ដែលខ្ញុំបានជួបប្រទះជាលើកទី១

ហើយដែលមិនអាចបំភ្លេចបាន

ខ្សែ សេរីឡែន

ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្ញុំនៅវ័យកុមារនៅឡើយ ហើយរស់នៅក្នុងឋានៈខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយសារប៉ាជាមន្ត្រីរាជការមានឋានៈនូវសក្តិក្នុងជួរយោធា ។ ខ្ញុំជាកូនពៅក្នុងចំណោមបងប្អូនប្រាំបួននាក់ (ប្រុស៧ ស្រី២) ។

ម៉ាកតែងតែទាមទារឲ្យប៉ាន់ក្រុមគ្រួសារយើងទៅរស់នៅក្រៅប្រទេស ព្រោះលោកអ៊ីប្រសាសន៍ ប៉ាន់ដែលធ្វើទុកនៅប្រទេសជប៉ុន បានទូរលេខឲ្យប៉ាន់ប្រពន្ធកូនចាកចេញជាប្រញាប់ ព្រោះស្រុកទេស នឹងកើតសង្គ្រាមហើយប្រែទៅជាកុម្មុយនីស្តស៊ីអង្គរកំប៉ុង ប៉ុន្តែប៉ាន់ចេសមានមិនព្រមចាកចេញទេ ។ គាត់មានប្រសាសន៍ថា “គ្មានប្រទេសណាដែលស្រួលរស់នៅជាងប្រទេសយើងទេ” ។

ថ្ងៃទី១១ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ក្រុមគ្រួសារខ្ញុំត្រូវបង្ខំចិត្តចេញពីផ្ទះទៅស្នាក់នៅផ្ទះបងប្អូន នៅមុំផ្សារអូរឫស្សី ព្រោះផ្ទះរបស់ខ្ញុំជាមុខសញ្ញាដែលគេត្រូវដាច់គ្រាប់កម្ទេច (ជាផ្ទះរដ្ឋ នៅក្នុង បន្ទាយឃ្លាំងរំសេវ) ។ យើងពុំបានយកទ្រព្យសម្បត្តិអ្វីទាំងអស់ក្រៅពីគ្រឿងអលង្ការដែលពាក់ជាប់នឹង ខ្លួន ។

ថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ក្រោយពីឈរទះដៃអបអរសាទរជ័យជម្នះរបស់ខ្មែរក្រហម ប្រជាជនត្រូវបានជម្លៀសចេញពីទីក្រុង ។ គ្រួសារខ្ញុំគ្មានសម្ភារៈអ្វីជាប់ខ្លួនក្រៅពីឡានបីគ្រឿង ម៉ាក មែរសឺដេស ហ៊ីមប៊ីរស្ត័រ និងអូស្ទ័រ ដែលដុកលោកតាខាងប៉ាន់ដែលឈឺស្លាប់មួយចំហៀងខ្លួន សមាជិក គ្រួសារមានគ្នា១៣នាក់ និងក្រុមគ្រួសារមិត្តភក្តិរបស់ម៉ាកដែលភៀសខ្លួនពីតាខ្មៅចំនួន២២នាក់ទៀត ។

ប៉ាន់បានផ្តល់ឡានអូស្ទ័រដល់មិត្តភក្តិរបស់ម៉ាកដើម្បីឆ្លងស្រួលក្នុងការធ្វើដំណើររួមគ្នា ។ អ្នកដែល ពេញកម្លាំងត្រូវជួយរុញឡាន ។ អ្នកដែលមានសិទ្ធិអង្គុយនៅក្នុងឡានមានតែក្មេងតូចៗ អ្នកកូនខ្ចី ចាស់ជរា និងម៉ាកតែប៉ុណ្ណោះ ចំណែកបងស្រីជាអ្នកកាន់ចង្កូត ។ យើងធ្វើដំណើរដោយប្រើ កម្លាំងមិនបាន ប្រើម៉ាស៊ីនទេ ព្រោះតាមផ្លូវកកស្ទះទៅដោយហ្មត់មនុស្ស ។ ពីផ្សារអូរឫស្សីដល់រង្វង់ មូលក្បាលថ្នល់ត្រូវចំណាយពេលមួយថ្ងៃពេញ ។ នៅតាមផ្លូវយើងគ្មានអ្វីទទួលបានក្រៅពីទឹកបន្តិចបន្តួច ដើម្បីផ្សេងបំពង់កឡើយ ។ ខ្ញុំនិងក្មេងៗរួមដំណើរឃ្លានខ្លាំងណាស់ យំទ្រហឹងពេញឡាន ។ លោកយាយ អាណិតយើងក៏ដាច់ចិត្តដើរទៅសុំបាយអ្នកដទៃ ប៉ុន្តែមិនឃើញគាត់វិលត្រឡប់មករកឡានវិញទេ ហើយ យើងក៏បែកគ្នារហូតដល់ពេលនេះ ។ ពេលនោះប៉ាន់ខឹងណាស់ ហើយហាមផ្តាច់មិនឲ្យនរណាម្នាក់ចាក ចេញឆ្ងាយពីឡានទេ បើគ្មានការអនុញ្ញាតពីគាត់ ទោះជាឃ្លានយ៉ាងណាក៏ដោយ ។ យប់មកដល់យើង ត្រូវផ្អាកដំណើរដើម្បីរកកន្លែងសម្រាក ។ ខ្ញុំយំរហូតកេងកង ព្រោះតាំងពីកើតមក នេះជាលើកដំបូង ហើយដែលខ្ញុំជួបហេតុការណ៍បែបនេះ ។ ក្រោយភ្ញាក់ពីដេកខ្ញុំលែងយំហើយ ទោះបីជាឃ្លានខ្លាំងក៏ត្រូវ អត់ទ្រាំដែរព្រោះមេឃងងឹត ខ្ញុំខ្លាចខ្លោច ហើយនៅជុំវិញខ្លួនសុទ្ធតែសាកសព ហើមស្ករកាយក្លិនស្អុយ តិចៗ ។ ប៉ាន់បាននាំបងប្រុសធំ ទាំងពីរចេញទៅបាត់មួយសន្ទុះធំ ក៏ត្រឡប់មកវិញនាំមកជាមួយនូវ អង្ករមួយបារ ទឹកពីរយួរ ទឹកត្រីមួយយួរ ឆ្នាំងពីរ កំសៀវមួយ ។ មួយសន្ទុះធំយើងក៏បានញាំបាយ ប៉ុន្តែគ្មានម្ហូបទេក៏ញាំជាមួយទឹកត្រី ។ ទាហានខ្មែរក្រហមបានមក ឆែកឆេរឡានរបស់យើង រួចហើយ សើចចំអកឲ្យយើង ព្រោះថាគ្មានអ្វីសោះក្រៅពីឆ្នាំងបាយ និងកំសៀវទឹក ។ ម៉ាកនៅខឹងប៉ាន់ដែលពុំស្តាប់

ប្រធានភូមិតបថា “អង្គការចង់ដឹងឲ្យច្បាស់ហើយនាំចូលធ្វើការតាមមុខតំណែងវិញ” ។ ប៉ុន្តែនៅតែឆ្លើយ
ចម្លើយដដែលទើបប្រធានភូមិឲ្យប៉ុន្តែប្រមាណវិញ ។ ម៉ាកស្លាប់យ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ ហើយអង្គរប្រឹក្សា
នាំគ្នាកេចពីភូមិនេះ ប៉ុន្តែប្រឹក្សាមិនត្រឹមតែខឹងទេ ថែមទាំងចង់សង្វាងណាស់ ។ គាត់អះអាងថា គ្មាននរណា
សម្លាប់ជាតិសាសន៍ឯងទេ យ៉ាងច្រើនគេគ្រាន់យកទៅអប់រំប៉ុណ្ណោះ ។

ដូចម៉ាកបានកត់ត្រាមុនមែន មិនបានប៉ុន្មានផង ប្រធានភូមិបានមកហៅប្រជុំរៀបចំខោអាវ
ដោយប្រាប់ថា “អង្គការហៅឲ្យទៅរៀនសូត្រ” ។ ប៉ុន្តែ គ្មានខោអាវរៀបទេ ។ មនុស្សទាំងអស់នាំគ្នាយំ
មានតែ ប៉ុន្តែម្នាក់ទៅដែលនៅតែរឹងមាំដដែល ។ ប៉ុន្តែនិយាយដោយម៉ែនម៉ាត់ថា “ម៉ាកនាំកូនៗឆ្លុត” ។
ពាក្យដែល គាត់និយាយដដែលៗគឺ “កុំភ័យ អង្គការមិនសម្លាប់ជាតិសាសន៍ខ្លួនឯងទេ” ។ ប៉ុន្តែ ទៅ
បាត់មួយថ្ងៃ ម៉ាក បានយកគ្រឿងអលង្ការទៅស្តុកប្រធានភូមិដើម្បីឲ្យគាត់ជូនបងប្រុសធំទៅមើលប៉ុន្តែ
បងប្រុសបាននាំដំណឹងថា “ប៉ុន្តែនៅមន្ទីរស្រុកមានគ្នាប្រហែល៥០ នាក់ទៅជាមួយដូចជា ទាហាន គ្រូ
បង្រៀនពេទ្យ...” ។ ម៉ាកបានផ្លូវចិត្តបន្តិចព្រោះគិតថា គេមិនដែលយកគ្រូនិងពេទ្យទៅសម្លាប់ទេ ។
បងប្រុសធំក៏សុំម៉ាកទៅ ជាមួយប៉ុន្តែដើម្បីបានជាគ្នា ។ ម៉ាកក៏សុំយោបល់ពីប្រធានភូមិ ប្រធានភូមិក៏
ទៅសុំគណៈស្រុក ហើយក៏ បានទទួលការអនុញ្ញាត ។ រហូតមកដល់ពេលនេះ ប៉ុន្តែនិងបងប្រុសធំបាត់
ដំណឹងសូន្យ ។ លោកតាបាន ស្លាប់នៅទីនោះដោយរោគរបស់គាត់ និងគ្មានថ្នាំព្យាបាល ។ ប្រហែល
បីសប្តាហ៍ក្រោយមកមាននាវាធំៗចូលចតនៅមាត់ច្រាំងដើម្បីដឹកអ្នកថ្មីទៅរស់នៅតាមទីកន្លែងផ្សេងៗ
។ ម៉ាកអរណាស់ព្រោះគាត់ចង់ចាកចេញពីភូមិនេះយូរហើយ ។ ប្រពន្ធប្រធានភូមិបានមកឱ្យម៉ាកកុំឲ្យ
ចាកចេញព្រោះអង្គការពុំបាននាំយើងទៅផ្ទះទេ ប៉ុន្តែម៉ាកគិតថា នៅក៏ស្លាប់ទៅក៏ស្លាប់ ដូច្នេះគាត់ក៏
សម្រេចចិត្តទៅ ។ នាវាទាំងអស់មាន៤គ្រឿង ហើយបានដាក់អ្នកជម្លៀសពេញព្រៀបទាំង៤ សូម្បី
តែនៅលើដំបូលក៏មានមនុស្សដែរ ។ ពេលមកដល់ទន្លេបួនមុខ មានភ្លៀងធំហើយមានខ្យល់ខ្លាំងផង
នាវាមួយគ្រឿងបានលិចដោយសារប្រជាជនជ្រួលច្របល់ខ្លាំងពេក ។ ពេលនោះ ខ្ញុំពុំដឹងថាអ្នកណា
ស្លាប់អ្នកណារស់ទេព្រោះគ្មានអ្នក ណាអើពើ ។ យើងនាំគ្នាឱបរឹតគ្នាយ៉ាងតឹងព្រោះរងាដោយទឹកភ្លៀង
និងខ្លាចប៉ើតតាមខ្យល់ធ្លាក់ទឹកព្រោះមានក្មេងជាច្រើនបានប៉ើតធ្លាក់ទឹកចំណែកម្តាយបានត្រឹមតែយំសោក
ប៉ុណ្ណោះព្រោះគ្មានអ្នកណាជួយ ។ ភ្លៀងរាំង យើងដោះខោអាវពូតឲ្យស្អាត ។ យើងគ្មានខោអាវសម្រាប់
ផ្លាស់ប្តូរទេសំណាងល្អដែលម៉ាក បានដាក់ថ្នាំតាមខ្លួនខ្លះឲ្យយើងលេបបង្ការគ្រុន ។

ពេញ២ថ្ងៃ១យប់ទើបយើងទៅដល់ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ។ ទាហានខ្មែរក្រហមឲ្យយើងចុះពីនាវា រួច
បញ្ជូនយើងទៅស្នាក់នៅតាមផ្ទះទឹកមួយយប់ ព្រឹកឡើងទើបបញ្ជូនតាមឡានទៅខេត្តពោធិសាត់ ។ ទៅដល់
ទីនោះ យើងត្រូវស្នាក់នៅហាលភ្លៀង ហាលខ្យល់ពីរយប់តាមគែមផ្លូវរថភ្លើងទៀត ទើបមានរថភ្លើង
មកដឹកទៅខេត្តបាត់ដំបង ។ ពេលនោះខ្ញុំនិងបងប្រុសទី២រិះតែព្រាត់ពីម៉ាក ព្រោះខ្ញុំរកបងនាំទៅលាង

ទឹក ហើយរថភ្លើងចេញចោលយើងទៅហើយ បានអ្នកនៅចុងទូលោងទាញដៃបងប្រុសខ្ញុំ ដែលពុំរត់
 តាម ។ ពេលរថភ្លើងឈប់ ទើបខ្ញុំនិងបងប្រុសដើររកម៉ាកឃើញ ។ ទៅដល់ខេត្តបាត់ដំបង ខ្មែរក្រហម
 ចែកប្រជាជនថ្មីជាក្រុមៗ ហើយបញ្ជូនឡើងឡានទ្រុងទៅតាមស្រុកភូមិបងកាត់មាត់ញ៉ា ។ ក្រុមគ្រួសារ
 ខ្ញុំដំរើរទេះគោមក រស់នៅភូមិចារ ឃុំអន្លង់រុន ស្រុកបាត់ដំបង ខេត្តបាត់ដំបង ។ ផ្ទះក្បឿងមួយខ្នងនៅ
 ជុំគ្នា៧គ្រួសារមានអ្នកថ្មី (អ្នក១៧មេសា) និងអ្នកមូលដ្ឋានចាស់ក្នុងនោះក៏មានគ្រួសារកងឈ្មួបដែរ ។
 យើងបានជួបជុំ គ្នាតែមួយយប់ប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រឹកស្អែកឡើង អង្គការបានមកយកបងៗខ្ញុំទៅការដ្ឋានអស់
 នៅតែខ្ញុំ និងម៉ាក ។ ដំបូងខ្ញុំត្រូវចូលរៀន ប៉ុន្តែខ្ញុំចេះអក្សរខ្លះហើយ (ព្រោះខ្ញុំរៀនថ្នាក់ទី១០ ចាស់) ។
 ម៉ាក ត្រូវអង្គការចាត់តាំងឲ្យទៅដកស្ទង់តាមភូមិ ។ ម៉ាកអត់ស្គាល់សំណាបទេ ហើយគាត់ត្រូវប្រធានកង
 កាត់របបជាញឹកញាប់ដោយចោទថាធ្វើពុត ។ ដោយម៉ាកចេះតែឲ្យមាសពេជ្រទៅប្រធានកង ណាមួយ
 ដោយសារ ម៉ាក ពិការជើងម្ខាងដងទើបប្រធានកងឲ្យ ម៉ាក មកមើលក្មេងៗក្បែររោងបាយ ។ មិន
 បានប៉ុន្មានថ្ងៃដងអង្គការបានបញ្ជូនខ្ញុំទៅកងកុមារ ខ្ញុំបានរត់មករកម៉ាកជាញឹកញាប់ហើយត្រូវប្រធាន
 កងមកតាមចាប់វាយបណ្តើរទៅវិញ ។ ទម្រាំខ្ញុំទម្លាប់បាន ខ្ញុំត្រូវមេកងវាយទ្រមខ្លួន ហើយធ្លាក់ខ្លួនត្រង់
 ស្ទើរគ្មានពេលលស់ ។ ពេលដែលខ្លួនខ្ញុំឡើងកម្ដៅខ្លាំងស្ទើរនេះ ខ្ញុំគ្មានគិតអ្វីក្រៅពីហាក់ចូលទឹកស្ទឹងដើម្បី
 សម្រន់កម្ដៅឡើយ ។ ម៉ាកតែងតែលួចលាក់យកមាសពេជ្រដែលមានជាប់ខ្លួនទៅដូរដោះយកម្ហូបអាហារ
 សម្រាប់គាត់និងខ្ញុំ ។ បងៗរបស់ខ្ញុំពុំដឹងទៅដល់ទីណាទេ ។ ខ្ញុំលួចរត់មករកម៉ាកជារៀងរាល់យប់ ហើយ
 ត្រឡប់ទៅវិញក្រោយពីជួបម៉ាកមួយភ្លែត ព្រោះខ្លាចមេកងវាយធ្វើបាបទៀត ។ ក្មេងៗជាច្រើនត្រូវ
 អង្គការបំពាក់បំប៉ន ហើយរាយការណ៍អំពីឪពុកម្តាយរបស់ខ្លួនឯង ប៉ុន្តែខ្ញុំចេះដឹងខ្លះ ខ្ញុំមិនដែលស្តាប់
 ការបំពាក់បំប៉នទាំងនោះទេ ។

ឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំត្រូវអង្គការអនុញ្ញាតឲ្យចូលភូមិវិញដើម្បី កើបអាចម៍គោនិងកាប់ដើមអន្រ្តា
 ខែត ។ ខ្ញុំឃើញបងស្រីរបស់ខ្ញុំ ដេកឈឺស្តុមកំព្រើន រាកមូលគ្មានអ្នកថែទាំ ។ គាត់ស្លាប់ដោយមាត់
 ទន្ធច្បាតែពាក្យថាចង់ញ៉ាំពន់១ចៀនស្អំ ។ បន្ទាប់មក បងប្រុសទី២ ក៏ត្រូវបញ្ជូនមកវិញក្នុងសភាពខ្លួន
 ដឹងដោយសារជំងឺបាត់ ។ នៅត្រង់ជង្គង់និងភ្នែកគោរ ហើយក៏ស្លាប់ទៀត ។

រវាងឆ្នាំ១៩៧៧និង១៩៧៨ ភូមិរបស់ខ្ញុំត្រូវលិចទឹកគ្មានសល់ ។ ពេលនោះខ្ញុំឃើញអង្គការ
 បញ្ជូនបងប្រុសខ្ញុំទាំង៥នាក់ មកភូមិវិញក្នុងសភាពដុះដាបជាខ្លាំង គឺហើមនិងរាកមូល ។ ម៉ាកមិនបាន
 ជួយអ្វីបង្កើនក្រៅតែពីបង្កើនទឹកភ្នែកដោយក្តីអាណិតអាសូរប៉ុណ្ណោះទេ ។ នៅទីបំផុតបងៗទាំង៥ បាន
 បញ្ចប់ជីវិតក្នុងខែតែមួយ ។ ម៉ាក ប្រៀបដូចជានាងបង្ការ ។ អារម្មណ៍លែងនឹងនរព្រោះសព្វអ្នកទាំង
 ៥ត្រូវបណ្តេតទៅតាមទឹកដោយគ្មានដឹកបំ ។ បើកុំតែសល់ខ្ញុំម្នាក់កុំអីម៉ាកប្រហែលជាវិកលចរិតហើយ ។
 ពេលនោះខ្ញុំគ្រាន់តែដឹងថាស្រុកភូមិហាក់ដូចជាត្រូវផ្លាស់ប្តូរ ។ អង្គការបានបណ្តោយឲ្យប្រជាជនធ្វើអ្វីៗ

តាមចិត្តក៏មានសិទ្ធិដើរពីភូមិមួយទៅភូមិមួយ ។ ប្រជាជននៅក្នុងភូមិខ្ញុំដែលសល់ពីស្លាប់ទាំងអ្នកចាស់ ទាំងអ្នកថ្មីបាននាំគ្នាជម្លៀសខ្លួនទៅរស់នៅដីគោកក៏ប្រមូលផ្តុំទៅនៅដីទួលក្នុងវត្តមួយដែលខ្ញុំមិនចាំឈ្មោះ ។ ពេលនោះខ្ញុំឃើញប្រជាជនធ្វើដំណើរស្រែទៅស្រែមកដូរដោះគ្នាតាមទំនើងចិត្តក៏គ្មានអ្នកណាត្រួតត្រាអ្នក ណាទេ គឺរករស់រៀងៗខ្លួន ។ ក៏ប៉ុន្តែសេរីភាពនេះមិនស្ថិតស្ថេរបានយូរទេ ។ អង្គការមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុបាន ប្រមូលប្រជាជនឲ្យចូលភូមិវិញ ។ ទឹកចាប់ផ្តើមស្រែកជាបណ្តើរៗ ។ ប្រជាជននៅក្នុងភូមិមិនថាចាស់មិន ថាថ្មីបានស្លាប់បន្តបន្ទាប់ ដោយអត់ឃ្លានដងនិងការសម្លាប់ដង ។ ខ្ញុំកើតដំបៅឆ្មារពេញខ្លួន ប៉ុន្តែ សំណាងល្អមិនប៉ះចំកន្លែងសំខាន់ដូចជាបងប្រុសរបស់ខ្ញុំ ទើបខ្ញុំចៀសផុតពីសេចក្តីស្លាប់ ។ ដំបៅខ្ញុំជា ដោយសារឈឺដងទាមដង ដោយការស្ទោរស្លឹកអម្ពិលលាងដង និងកម្លោចសត្វក្តីក្តីកំបុកឲ្យហូត់រោយ ពីលើដង ហើយបន្ទូលស្នាក់ស្នាមធំៗពេញទាំងខ្លួន ។

យប់មួយ ម៉ាក់ត្រូវអង្គការបណ្តើរយកទៅដោយសារតែខ្ញុំ ។ គាត់បានពឹងអ្នកភូមិឲ្យជួយដូរ មាន់មួយ ហើយគាត់ចែកឲ្យមនុស្សទាំងអស់ដែលនៅក្នុងផ្ទះជាមួយគ្នា ទុកតែភ្នាសប្រាប់គាត់និងខ្ញុំ ។ ខ្ញុំញ៉ាំមិនឆ្អែតក៏រករៀងគាត់ ហើយត្រូវគាត់ក្តិចឲ្យយំ ។ តាប៉ងអង្គការដើរមកដល់ព្រំខ្ញុំ ក៏ហៅម៉ាក់ ឲ្យចុះដី រួចបណ្តើរម៉ាក់ទៅក្នុងព្រៃ ។ អ្នកនៅក្នុងផ្ទះបានបន្ទោសខ្ញុំក្រប៉ាៗគ្នា ថាជាអ្នកធ្វើឲ្យម៉ាក់ស្លាប់ ។ ពេលនោះខ្ញុំរន្ធត់ខ្លាំងណាស់ ខ្ញុំរត់ទៅរកម៉ាក់បណ្តើរ ស្រែកយំខ្លាំងៗប្រាប់អង្គការបណ្តើរថា “ខ្ញុំយំ ដោយខ្លួនឯង ម៉ាក់មិនបានធ្វើអ្វីខ្ញុំទេ” ប៉ុន្តែខ្ញុំរត់រកម៉ាក់មិនឃើញឡើយ ។ ខ្ញុំចាំម៉ាក់នៅមាត់ដំណើរ ស្រែកយំថា “គាត់គ្មានកំហុស” រហូតដល់គេដលក់ ។ ខ្ញុំដឹងខ្លួនវិញនៅពេលមានគំណក់ទឹកក្តៅទណ្ហៗ ធ្លាក់ចំថ្ពាល់ទើបខ្ញុំបើកភ្នែកឃើញម៉ាក់កំពុងយំទឹបខ្ញុំ ។ ខ្ញុំអរខ្លាំងណាស់ប្រៀបដូចជាមានជីវិតម្តងទៀត ។

ម៉ាក់បានប្រាប់ថា អង្គការចាប់គាត់បណ្តើរនៅក្នុងព្រៃក្រោយភូមិ ។ ទៅដល់ទីនោះ កងឈូប បានចងភ្នែកគាត់ ។ ពេលនោះប្រធានឈូបក៏ទៅដល់ ហើយចងម៉ាក់ទុកចោលនៅនឹងដើមឈើមួយសន្ទុះ ធំ ទើបអ្នកទាំងអស់នោះត្រឡប់ទៅវិញ ស្រាយចំណងឲ្យម៉ាក់ហើយប្រាប់ថា “ត្រូវកែខ្លួន ឈប់ធ្វើបាប កូនរបស់អង្គការ” ។ ចាប់ពីថ្ងៃនោះមកខ្ញុំឈប់រករៀងម៉ាក់ ទោះជាឃ្លានស្ទើរដាច់ពោះស្លាប់ក៏ខ្ញុំស៊ូទ្រាំ ដែរ ព្រោះខ្ញុំខ្លាចបាត់បង់ម៉ាក់ទៀត ។

នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៨ ភូមិរបស់ខ្ញុំមានភាពរីករមួងទៀត ។ អង្គការមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុវេចបង្កើតរត់រត់ ខ្លួន ។ ឆ្លៀតពេលនោះម៉ាក់ក៏នាំខ្ញុំរត់រត់ដែរ ។ យើងធ្វើដំណើរតាមគេតាមឯងរហូតមកដល់ភូមិឈ្លឹក ព្រៃក្នុងខេត្តសៀមរាប ដែលជាភូមិមួយដាច់ស្រយាល ហើយជាតំបន់យោធា ។ ទីនេះគ្មានអ្នក១៧/ មេសាទេ មានតែខ្ញុំ និងម៉ាក់ រួមទាំងមីងម្នាក់ទៀតដែលដើរតាមគ្រួសារមួយឈ្មោះ គួន ដែលមាន បងស្រីម្នាក់ឈ្មោះ កូ នៅទីនោះ ។ ប្រធានភូមិបានស្វាគមន៍យើងទាំងអស់គ្នាហើយដាំបាយឲ្យហូប ។ ខ្ញុំហូបបាយទាល់តែឆ្អែតហល់រកកល់ស្លាប់ ទាល់តែបានចាស់ៗចាប់ជើងសំយុងក្បាលរលាក់ឲ្យក្អកមក

ខ្លះទើបធូរ។ យើងញ៉ាំឆ្កែត ដេកស្រួលបានតែមួយអាទិត្យប៉ុណ្ណោះ ក៏ត្រូវអង្គការមកប្រមូលដឹកតាម រទេះគោយកទៅដាក់នៅភូមិត្រយួន ជាកន្លែងដែលយើងត្រូវកសាងខ្លួន។ អ្នកនៅទីនោះមិនអាច ដៃជកគ្នាបានទេ ហើយអង្គការកំណត់កន្លែងឲ្យដើរ។ ពេលទៅឆ្លុះទឹកបួនទៅធ្វើការត្រូវយកខ្សែចងជើង ជាប់គ្នាប្រវែង៣ម៉ែត្រ និងមានកងឈូបក្មេងៗស្តាយកាំភ្លើងមិនផុតពីដីជាអ្នកត្រួតពិនិត្យ។ ឈូបក្មេងៗ ទាំងនោះសាហាវខ្លាំងណាស់។ ជារៀងរាល់ថ្ងៃពួកស្រូវតែស្រូវគ្រាប់កាំភ្លើងបាញ់អ្នកឈូបរត់ និងអ្នកមិនធ្វើ ការតាមបញ្ជា។ ទោះជាហត់ហែរយ៉ាងណាក៏ខ្ញុំនិងម៉ាកខំត្រជាក់ដែរដើម្បីរក្សាជីវិត។ ពេលឡើងភ្នំកាប់ ទន្លេខេត្ត ខ្ញុំតែងតែឈូចឡើងបេះដៃពុទ្ធាព្រៃ ម្នាក់ព្រៃ និងវល្លិ៍ដៃម ដើម្បីម៉ាកជានិច្ច។ ថ្ងៃមួយឈូប មកទាន់ខ្ញុំកំពុងតែនៅលើដើមពុទ្ធា ក៏ឡើងទៅវាយខ្ញុំនៅលើដើមពុទ្ធា រហូតខ្ញុំធ្លាក់មកដី ហើយចុះមក វាយក្បាលជង្គង់ខ្ញុំរហូតហើម ដើរលែងរួច។ មេកងចង់ខ្ញុំបង្អត់បាយ៣ថ្ងៃដើម្បីជាកំរុំដល់អ្នកផ្សេងៗ ដោយឈឺជើងដងហៅស្ទើរដាច់ខ្យល់ស្លាប់ម្តងៗដង ខ្ញុំចង់តែស្លាប់ភ្លាមៗដើម្បីឲ្យដុតកម្ម ប៉ុន្តែខ្ញុំមិន អាចធ្វើបាន។ ម៉ាកបានត្រឹមតែឈរយំពីចម្ងាយ។ រយៈពេល៣ថ្ងៃ មេកងបានដោះលែងខ្ញុំឲ្យមាន សេរីភាពវិញ ប៉ុន្តែខ្ញុំត្រូវកាត់របបព្រោះខ្ញុំឈឺទៅធ្វើការមិនកើត។ ម៉ាកបានយករបបរបស់កាត់ឲ្យខ្ញុំ។ ពេលឈប់សម្រាក ម៉ាកបានទៅកាត់ស្លឹកកង្វិលមកដុតឲ្យក្តៅរួច យកមករុំជង្គង់ឲ្យខ្ញុំអស់រយៈពេលមួយ សប្តាហ៍ទើបខ្ញុំដើរបានតិចៗ។ ខ្ញុំត្រូវបន្តិចត្តិទៅធ្វើការទាំងឈឺដើម្បីជួយករបបអាហារ។ នៅទីនោះខ្មែរ ក្រហមបាញ់សម្លាប់មនុស្សនៅនឹងមុខប្រជាជនដោយឥតព្យាបាទដែរ។ ឈូបទាំងនោះ សុទ្ធតែជាកង កុមារដាច់ខាតរបស់អង្គការ។

ថ្ងៃមួយ មេកងបានអនុញ្ញាតឲ្យប្រជាជនឈប់សម្រាកមួយថ្ងៃ ហើយធ្វើបរបរគ្រឿងយ៉ាងរាវ កក្កកឲ្យញ៉ាំ ព្រោះជាថ្ងៃបុណ្យប៉ុន្តែមិនដឹងជាថ្ងៃបុណ្យស្តីទេ។ ថ្ងៃនោះយើងមានសិទ្ធិដៃជកគ្នា។ ខ្ញុំឮ ចាស់ៗឱ្យបង្ហាត់អ្នកចាស់ៗត្រូវសម្លាប់ជិតអស់ហើយអ្នកថ្មីមានមុខកាន់តែច្រើន។ ពេលនោះ មីងគួន ដែលមានបងស្រីឈ្មោះ តូ នៅភូមិល្បើកព្រៃ បានពកូនមករកម៉ាក។ កាត់បានឡើងជាមួយ ម៉ាក ឲ្យ ម៉ាកអង្វរខ្ញុំឲ្យរត់ជាមួយកូនស្រីធំរបស់កាត់ដើម្បីរក្សាពូជម្នាក់មួយ ព្រោះថាបើមិនឲ្យខ្ញុំរត់ទេ យើងនឹង ត្រូវស្លាប់ដាច់ពូជទាំងអស់ ព្រោះកាត់ចាស់ៗគ្មានសង្ឃឹមនឹងរត់រួចទេ មានតែក្មេងៗនេះហើយដែល ឆ្ងាយស្រួលរត់ព្រោះខ្មែរក្រហមពុំបានចង់ដឹងឬចែកដីឲ្យដើរដូចជាមនុស្សចាស់ៗ ពីដំបូងខ្ញុំមិនព្រមរត់ ចោលម៉ាកទេ ព្រោះយើងនៅសល់តែពីរនាក់ម្តាយនិងកូន ស្លាប់ឬរស់ត្រូវស៊ូនៅជួបជុំគ្នា ប៉ុន្តែម៉ាកបាន អង្វរខ្ញុំនិងពន្យល់ជាច្រើនសា នៅទីបំផុតខ្ញុំយល់ព្រម។ ម៉ាកមិនភ្នែកដាក់មីង គួន ជាសញ្ញាថាស្នែក ព្រឹកនឹងឲ្យកូនៗរត់។ ម៉ាកបានយកមាសពេជ្រដែលសេសសល់មកដេរហោប៉ៅដាក់ក្នុងខោស្ទីបរបស់ខ្ញុំ ហើយយើងទាំងពីរនាក់ស្លៀកសម្លៀកបំពាក់ត្រួតគ្នា (យើងមានសម្លៀកបំពាក់តែពីរសម្រាប់ទេ)។ ព្រហម ស្រាងៗម៉ាកបានដាស់ខ្ញុំ។ យើងយំទឹកលាភ្នា ប៉ុន្តែពុំហ៊ានយំពូលទេ ព្រោះខ្លាចបែកការណ៍។

មិនគួរ បានធ្វើសញ្ញាឲ្យម៉ាកបង្កើតឡើងទៅលើទ្រព្យទានពេល ឈ្មួញនាំអ្នកទោសស្រាលទៅធ្វើការនៅខាងក្រៅ ។ ពេលដែលមេកងរាប់ចំនួនរួចហើយ ខ្ញុំនិងនាងក្នុងបន្ទប់ក្នុងជួររួចធ្វើដំណើរចេញពីជំរំជាមួយអ្នកផ្សេងទៀត ។ ចេញផុតពីជំរំ ខ្ញុំនិងនាងក្នុងបន្ទប់ក្នុងជួរមនុស្ស ។ ដោយសារមេឃនៅឆ្អឹងនៅឡើយ និងដោយសារមានចាស់ៗមួយចំនួនជួយយកអាសា ទើបយើងងាយស្រួលក្នុងការគេចចេញ ។ ឈ្មួញខ្មែរក្រហមមានគ្នាតែពីរនាក់ទេ គឺម្នាក់ដើរខាងមុខជួរនិងម្នាក់ដើរ ខាងក្រោយជួរ ហើយមនុស្សដែលត្រូវនាំចេញសុទ្ធតែចាស់ៗ និងត្រូវដាក់ខ្នោះប្រាក់ជាប់គ្នាទើបឈ្មួញ មិនពិបាកត្រួតពិនិត្យ មិនចំណាយគ្នាច្រើន និងមិនចាប់អារម្មណ៍ខ្ញុំទាំងពីរនាក់ ។

ខ្ញុំនិងនាងក្នុងបន្ទប់ក្នុងជួរដោយសុវត្ថិភាព ហើយធ្វើដំណើរតាមផ្លូវជាតិឆ្លងស្ពានតាប៉ុន រួចដើរតាមផ្លូវទេះគោ សំដៅទៅភូមិល្បើកព្រៃដែលនាងក្នុងបន្ទប់ក្នុងជួរចង់ចូលរស់ ។

នាងក្នុងបន្ទប់ក្នុងជួរព្រៃអស់២ថ្ងៃ ហើយបរិភោគតែផ្លែពាក់និងផ្លែត្រឡប់ក្រោមជាអាហារ ។ ពេលយប់យើង ទាំងពីរនាក់ឡើងដេកលើចុងឈើ ។ ខ្ញុំសង្កេតនឹកម៉ាកចង់ត្រឡប់ក្រោយវិញ ប៉ុន្តែខ្លាចខ្មែរក្រហមសម្លាប់ព្រោះយើងរត់ចេញបីថ្ងៃហើយ ។ នៅយប់ទី៣ខ្ញុំឡើងដើមឈើសម្លឹងរកមើលភ្លើងដើម្បីរកភូមិ គាប់ជួនខ្ញុំឃើញភ្លើងគោមមួយចេះតែរសាត់មកជិតឡើងៗ ។ ខ្ញុំនិងនាងក្នុងបន្ទប់ក្នុងជួរព្រៃគិតថាខ្លាច ។ លុះព្រលឹមឡើងដេញគោទើបដឹងថាមនុស្ស ក៏ហាក់ចុះពីលើដើមឈើសុំដោយសាររទេះគោ ។ ម្ចាស់រទេះគោនាំយើងទាំងពីរនាក់ ។ យើងប្រាប់ថាម្ចាស់របស់យើងស្លាប់អស់ហើយ ហើយយើងរំភ្លេចផ្លូវក៏នាំគ្នាទៅរកភូមិល្បើកព្រៃដែលមានអីស្រីរស់នៅទីនោះ ។ ម្ចាស់រទេះគោក៏ជាប្រធានភូមិល្បើកព្រៃនោះឯង ។ គាត់និយាយថា គាត់អត់ចំណាំយើងទាំងពីរនាក់ទេ (ព្រោះយើងរុករែងជិតមុខ) ។ គាត់បានដឹកយើងទៅដាក់នៅផ្ទះអីរបស់នាងក្នុង ។ ម្តងនេះខ្ញុំលែងខ្វល់អ្វីហើយព្រោះបានញ៉ាំឆ្កែត តែខ្ញុំនឹកដល់ម៉ាកខ្លាំងណាស់ ពុំដឹងជាគាត់ជួបទុក្ខបែបណាខ្លះទេ ។ នាងក្នុងបន្ទប់ក្នុងជួរព្រៃបានអីស្រីយកទៅចិញ្ចឹម ចំណែកខ្ញុំរស់នៅជាមួយប្អូនស្រីរបស់ប្រធានភូមិ ។ យាយតានិងឪពុកម្តាយធម៌របស់ខ្ញុំស្រឡាញ់ថ្នាក់ថ្នងខ្ញុំដូចកូនបង្កើត លែងឲ្យទៅធ្វើការទៀត គឺដាក់ប្អូននៅពីមុខគិតតែពីញ៉ាំ ។ នៅទីនោះគ្មានអ្នក១៧មេសាទេ ។ ប្រជាជននៅទីនោះ ញ៉ាំរួមមែន ប៉ុន្តែបើមិនឆ្កែតអាចលួចដាំបាយញ៉ាំនៅក្នុងផ្ទះបាន ។ ពេលដែលខ្ញុំបានញ៉ាំឆ្កែតញ៉ាំឆ្កាញ ខ្ញុំតែងនឹកឃើញដល់ម៉ាក ដែលអត់ឃ្លានជានិច្ច ។ ខ្ញុំនឹកម៉ាកខ្លាំងណាស់ ។ ខ្ញុំនៅតែលាក់ថា ម៉ាកស្លាប់ ដោយខ្លាចប្រធានភូមិបញ្ជូនខ្ញុំទៅសម្លាប់ឬធ្វើបាបព្រោះខ្ញុំជាអ្នក១៧មេសា ។

នៅថ្ងៃរំដោះ១៩៧៩ ខ្ញុំមិនដឹងថាទៅរកម៉ាកឯណាទេ មិនដឹងជាគាត់ស្លាប់ឬក៏រស់ ទៅរកនាងក្នុងក៏បាត់ ។ ខ្ញុំក៏សម្រេចចិត្តទៅតាមម្តាយចិញ្ចឹមរបស់ខ្ញុំ ។

ថ្ងៃមួយ ពេលដែលខ្ញុំកំពុងពង្រួចចិញ្ចឹមលេងលោតមីក ខ្ញុំព្រលឹមឡើងប្លែកស្រែកហៅឈ្មោះពិត

របស់ខ្ញុំ “អាណិតកូន!” ។ ប្រធានភូមិបានបន្តបន្ថែម “មីងឆ័ត! ម៉ែហង់មករក” (នៅភូមិនេះ គ្រប់គ្នាហៅខ្ញុំថា មីងឆ័ត) ។ ខ្ញុំបែររកសំឡេងទាំងនួតចិត្ត ។ ពុទ្ធា! ម៉ាកខ្ញុំមែន ទាំងសាច់ទាំងឈាម ។ ខ្ញុំបែរជាឈរឡើងពុំរត់ទៅរកម៉ាកទេ ព្រោះរន្ធត់ខ្លាំង អរខ្លាំងពេក ខ្មាសក៏ខ្លាំង ព្រោះភរគេថាម៉ាកស្លាប់ ។ ម៉ាកឱបខ្ញុំយ៉ាងខ្លាំង ទឹកភ្នែកស្រក់ជាកក្សាលខ្ញុំ ។ គាត់និយាយទាំងសំឡេងញ័រ “តោះកូន យើងទៅភ្នំពេញវិញ ទៅរកប៉ានិងបងៗ” ។ មុនដំបូងខ្ញុំអន្ទរឲ្យម៉ាករស់នៅភូមិល្បើកព្រៃ ព្រោះទីនោះសម្បូរញ័រ ។

ខ្ញុំមិនចង់ទៅតាមម៉ាកវិញទេ ព្រោះខ្លាចអត់ឃ្លាននិងខ្លាច ត្រូវខ្មែរក្រហមវាយធ្វើបាបទៀត ។ កុំតែម៉ាកនៅសល់តែខ្ញុំម្នាក់ កុំអីម្តាយឪពុកនិងយាយតាចិញ្ចឹមរបស់ខ្ញុំមិនឲ្យខ្ញុំទៅម៉ាកវិញទេ ព្រោះគាត់ទាំងអស់ស្រឡាញ់ខ្ញុំណាស់ ។ យើងរស់រានមានជីវិតម្តងទៀតហើយ ។ ប្រជាជនមីរដេរដាសធ្វើដំណើរតាមផ្លូវជាតិ ទៅរកស្រុកភូមិរបស់ខ្លួនវិញ ។

គ្រួសារមួយមានសមាជិក២២នាក់ដែលបានរួមដំណើរ ជាមួយក្រុមគ្រួសារខ្ញុំពីភ្នំពេញទៅរស់នៅក្នុងភូមិជាមួយគ្នា បានស្លាប់អស់មួយពូជ ។ ចំណែកម្តាយមីងដែលក្រុមគ្រួសារខ្ញុំស្នាក់នៅជាមួយនៅអូរឫស្សីនោះក៏ត្រូវខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់ទាំងពូជដែរព្រោះប្តីគាត់ជាកុយ ។ ខ្ញុំគ្មានសល់អ្វីទេក្រៅពីជីវិតម្តាយនិងកូនកម្សត់តែលតោល គ្មានដូរសម្បែង គ្មានទីពឹង ។ ខ្ញុំនិងម៉ាកបានចូលទៅមើលកុកទួលស្វែងរកមើលរូបថតប៉ានិង បងប្រុស ប៉ុន្តែអត់ឃើញ ឃើញតែមិត្តភក្តិរបស់គាត់ ។ (ប៉ុន្តែខ្ញុំឈ្មោះ ឡឿ គីមសៀវ ស័ក្តិ៥) ។

ខ្ញុំមិនចង់ចងចាំរឿងរ៉ាវខ្មែរក្រហមនៅក្នុងខួរក្បាលទេ ព្រោះវាលឺចាប់ណាស់ ប៉ុន្តែខ្ញុំក៏មិនអាចបំភ្លេចទិដ្ឋភាពទាំងនោះបានដែរ ។ វាហាក់ដូចជានៅតែតាមលង់ខ្សៀងរាល់ថ្ងៃ ។

កំណត់ហេតុផ្ទាល់ខ្លួន

ការណែនាំ : គិតអំពីថា តើជីវិតនឹងទៅយ៉ាងណា នៅក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ។ សរសេរកំណត់ហេតុផ្ទាល់ខ្លួនអំពីជីវិតបែបនេះ ។

អ្នកគួរកត់ថា តើជីវិតរបស់ខ្លួននឹងមានលក្ខណៈដូចម្តេច ក្នុងនាមជាកូនជំងឺម្នាក់ រស់នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ អ្នកអាចយោងទៅសំណួរខាងក្រោម សម្រាប់ជាការណែនាំលើការសរសេរកំណត់ហេតុផ្ទាល់ខ្លួន :

១. តើអ្នក(កូននាមសិស្ស) ពណ៌នាពីបទពិសោធន៍ផ្ទាល់ខ្លួនដោយរបៀបណា?
២. តើអ្នកគិតថា បទពិសោធន៍របស់អ្នកអាចជួយតម្រង់ជីវិតរបស់យើងដោយរបៀបណា?
៣. ប្រសិនបើអ្នកចង់ឲ្យសិស្សអានរឿងរ៉ាវរបស់អ្នក តើអ្នកចង់ឲ្យសិស្សដឹងអំពីអ្វី?

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

មេរៀនទី៣ : បទសម្ភាសន៍ : រឿងរ៉ាវរបស់អ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតម្នាក់

វត្ថុបំណង :

១. ពណ៌នាពីរបៀបធ្វើសម្ភាសន៍ ។
២. បង្កើតសំណួរ ដែលឆ្លើយតបទៅនឹងការជឿជឿន្ទាល់អំពីជីវិតនៅក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ។
៣. ប្រើប្រាស់ជំនាញក្នុងការសម្ភាស ។

បទសម្ភាសន៍ : រឿងរ៉ាវរបស់អ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតម្នាក់

ការណែនាំ : អ្នកត្រូវគិតអំពីសំណួរសម្រាប់សម្ភាសន៍ ដែលអ្នកចង់សួរមនុស្សម្នាក់ ដែលធ្លាប់មានបទពិសោធន៍នៅក្រោមរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ សរសេរសំណួរទាំងនោះ ហើយត្រៀមដើម្បីពិភាក្សាសំណួរទាំងនេះ ជាមួយគ្រូនិងសិស្សទាំងអស់នៅក្នុងថ្នាក់។ ខាងក្រោមគឺជាសំណួរចំនួន៣ដែលអ្នកប្រហែលជាសួរ :

១. នៅពេលខ្មែរក្រហមឡើងកាន់អំណាច តើអ្នកមានអាយុប៉ុន្មាន?
២. តើអ្នកជាសិស្ស ឬធ្វើការនៅមុនពេលខ្មែរក្រហមឡើងកាន់អំណាច? តើអ្នករស់នៅឯណា?

៣. តើអ្នកនៅចាំអំពីការមកដល់របស់ខ្មែរក្រហមដូចម្តេចខ្លះ? តើអ្នកបានរៀនពីមនុស្សដែល
អ្នកទុកចិត្តនឹងស្គាល់ដូចម្តេចខ្លះ?

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

វិធីសាស្ត្រក្នុងការធ្វើសម្ភាសន៍

វាមានសារសំខាន់ណាស់ ក្នុងការរៀបចំសំណួរ ដែលមានលក្ខណៈសមស្របជាមួយនឹងមនុស្ស ដែលត្រូវសម្ភាសន៍។ សំណួរមួយចំនួនអាចបង្កឱ្យមានការឈឺចាប់ ការខ្មាសអៀន ឬមានអារម្មណ៍មិនល្អ នៅពេលនឹកឃើញដល់មនុស្សជាទីស្រឡាញ់ ដែលបានស្លាប់នៅក្នុងកំឡុងពេលនៃរបបខ្មែរក្រហម។ ក្នុងនាមជាអ្នកសម្ភាសន៍ វាគឺជាកាតព្វកិច្ចរបស់អ្នក ក្នុងការប្រុងប្រយ័ត្ន សម្តែងការគោរព និងសម្តែងចិត្តអាណិតអាសូរ ចំពោះអារម្មណ៍និងបំណងប្រាថ្នារបស់អ្នកផ្តល់បទសម្ភាសន៍។ ដោយសារតែប្រធានបទនេះគឺជាប្រធានបទរសើបក្នុងការពិភាក្សា មុនពេលសុំសម្ភាសអ្នកណាម្នាក់ អ្នកត្រូវពិចារណាថា តើត្រូវធ្វើបទសម្ភាសន៍ដោយរបៀបណា។ ខាងក្រោមគឺជាដំបូន្មានមួយចំនួន ៖

១. ពន្យល់អ្នកដែលត្រូវសម្ភាសន៍អំពីអ្វីដែលអ្នកបានរៀននៅសាលា និងមូលហេតុនៃការធ្វើបទសម្ភាសន៍។
២. ប្រាប់គាត់ថា អ្នកបានរៀបចំសំណួរដើម្បីសួរ ហើយថា តើបទសម្ភាសន៍នឹងធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មាន?
៣. អ្នកត្រូវតែស្តាប់ដោយយកចិត្តទុកដាក់។
៤. ត្រូវផ្ដោតការចាប់អារម្មណ៍។
៥. ត្រូវចេះគួរសម។
៦. ត្រូវកត់ត្រាពីគំនិតមានទុក។

៧. ត្រូវសួរដេញតាមហេតុការណ៍ ឬបួនម្រង់សំណួរ ប្រសិនបើអ្នកមិនអាចទទួលបាននូវចម្លើយ ដែលអ្នកចង់បាន ។
៨. ត្រូវសួរអ្នកដែលយើងសម្ភាសន៍ តើគាត់ចង់ចែករំលែកអ្វីផ្សេងទៀតដែលអ្នកមិនបានសួរដើម្បី ជួយឲ្យអ្នកសិក្សាបន្ថែមអំពីជីវិតនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។
៩. នៅពេលបញ្ចប់ អ្នកត្រូវអរគុណគាត់ដែលបានចំណាយពេលវេលាផ្តល់បទសម្ភាសន៍ ។ ប្រាប់ គាត់អំពីអ្វីដែលអ្នកបានរៀនដែលជាលទ្ធផលនៃបទសម្ភាសន៍នេះ ។

អនុវត្តជំនាញក្នុងការសម្ភាសន៍

ការណែនាំ : បន្ទាប់ពីអ្នកបានពិចារណារួចហើយ នូវសំណួរអ្វីខ្លះដែលអ្នកនឹងសួរ ហើយបានពិភាក្សា អំពីសំណួរទាំងនេះជាមួយមិត្តរួមថ្នាក់រួចហើយ អនុវត្តសំណួរទាំងនេះ និងវិធីសាស្ត្រក្នុងការធ្វើបទ សម្ភាសជាមួយដៃគូ ។ បន្ទាប់ពីការអនុវត្ត អ្នកត្រូវបង្កើតសំណួរបន្ថែម ឬធ្វើការផ្លាស់ប្តូរសំណួរដែល អ្នកមានរួចហើយ ។ ប្រការនេះអាចជួយឲ្យអ្នករៀនពីជីវិតក្រោមរបបខ្មែរក្រហមបានកាន់តែច្រើន ។

ជំពូកទី ៖ ប្រព័ន្ធសន្តិសុខ

បេក្ខជនទី១ ៖ អំណាចជំពូកទី

វត្ថុបំណង ៖ អ្នកនឹងអាច

១. កំណត់គោលគំនិតសំខាន់ៗនៃប្រព័ន្ធសន្តិសុខរបស់ខ្មែរក្រហម ។
២. ពន្យល់អំពីដលប៉ះពាល់នៃប្រព័ន្ធសន្តិសុខមកលើប្រជាជនកម្ពុជា ។
៣. កំណត់និយមន័យនៃពាក្យសំខាន់ៗមួយចំនួនទាក់ទងនឹងប្រព័ន្ធសន្តិសុខ ។

សរសេរប្រយោគមួយឬពីរ ដើម្បីកំណត់និយមន័យនៃពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ ដែលមានរាយ
ដូចខាងក្រោម ៖

ពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ

មន្ទីរសន្តិសុខ	
ការស្ទង់ប្រមូល	
សង្គ្រាមខ្មែរក្រៅ	
បញ្ញវត្ថុ	
ជនជាតិគំបន់ភ្នំ	
ជំរុំពលកម្ម	
សង្គ្រាមខ្មែរក្នុង	
ការយំយង់	
ជនជាតិភាគតិច	
ជនជាតិភាគតិចចាម	
ជនក្បត់ជាតិ	
ការឈោសឆាយ	
ម្ចាស់ស្រុក	

សំណួរតាមអាន

ពេលអានជំពូកទី៨នៅក្នុងថ្នាក់ ឆ្លើយសំណួរទាំងឡាយខាងក្រោម ។ អ្នកត្រូវត្រៀមខ្លួនដើម្បីឆ្លើយទៅនឹងសំណួររបស់គ្រូ ។

១. តើកុកនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមមានចំនួនប្រហែលប៉ុន្មាន?

២. តើខ្មែរក្រហមបានហៅកុកទាំងអស់នេះយ៉ាងដូចម្តេច?

៣. តើអ្នកណាខ្លះដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជា“អ្នកបដិវត្តន៍ស្អាតស្តុបំផុត” នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម?

៤. តើក្រុមមនុស្សប្រភេទណាខ្លះ ដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជា“សត្រូវខាងក្នុង”?

៥. តើអ្នកណាខ្លះត្រូវបានចាត់ទុកថាជា“សត្រូវខាងក្រៅ”?

៦. តើអ្នកគិតថា ទារុណកម្មនិងការសម្លាប់ មានផលប៉ះពាល់ដល់អ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យយ៉ាងដូចម្តេច?

៧. តើការស៊ើបយកការណ៍និងការភ័យខ្លាចចំពោះការដែលត្រូវបានគេឃ្លាំមើល មានផលប៉ះពាល់ចំពោះបុគ្គលម្នាក់ៗនៅក្នុងសង្គមដូចម្តេចខ្លះ?

ចំណាប់អារម្មណ៍លើមេរៀន

ការណែនាំ : ដោយមិនត្រឡប់ទៅមើលអត្ថបទឬឯកសារផ្សេងៗទៀត សរសេរសេចក្តីសង្ខេបមួយ

ឬពីរកថាខណ្ឌ : អំពីអ្វីដែលអ្នកបានរៀននៅក្នុងជំពូកនេះ ។ បន្ថែមពីលើនេះសរសេរសំណួរ យ៉ាង

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

វត្ត បំណង :

- វាក្យ ៩

75

១. តើថ្នាក់ដឹកនាំខ្មែរក្រហមមានការភ័យខ្លាចចំពោះអ្វី?
២. ហេតុអ្វីបានជាខ្មែរក្រហមបង្កើតប្រព័ន្ធសន្តិសុខ?
៣. តើជីវិតរបស់អ្នកទោសនៅក្នុងប្រព័ន្ធសន្តិសុខ មានលក្ខណៈរបៀបណា?

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ជំពូកទី ៖ មន្ទីរស-២១ (គុកទួលស្មែង)

បទដ្ឋានទី១ : អំណាចជំពូកទី

វត្ថុបំណង :

១. កំណត់និយមន័យនៃពាក្យសំខាន់ៗ មួយចំនួនទាក់ទងនឹងគុកទួលស្មែង ។
២. ពន្យល់អំពីព័ត៌មានសំខាន់ៗ ទាក់ទងនឹងគុកទួលស្មែង ។
៣. ពន្យល់អំពីព័ត៌មានសំខាន់ៗ ទាក់ទងនឹងជីវិតនៅក្នុងគុកទួលស្មែង ។

សរសេរប្រយោគមួយឬពីរ ដើម្បីកំណត់និយមន័យនៃពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ ដែលមានរាយ
ដូចខាងក្រោម :

ពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ

មន្ទីរស-២១ (គុកទួលស្មែង)	
ការសម្លាប់	
អង្គភាពឯកសារ	
ជនក្បត់ជាតិ	
ចម្លើយសារភាព	
ការឃុំឃាំង	
បទបញ្ញត្តិ	
ខ្មោះប្រហាក់	
ជើងឯក	
ការធ្វើទារុណកម្ម	
ឌុប	
សុន សេន	

សំណួរតាមអាន

ពេលអានជំពូកទី៤ នៅក្នុងថ្នាក់ សូមឆ្លើយសំណួរទាំងឡាយខាងក្រោម ។ អ្នកត្រូវត្រៀមខ្លួនក្នុង
ការឆ្លើយទៅនឹងសំណួរទាំងឡាយរបស់ក្រុម ។

១. តើអ្នកទោសដែលជាប់ឃុំឃាំងនៅក្នុងមន្ទីរស-២១ (កុកទួលស្មែង) មានប៉ុន្មាននាក់?

២. តើអ្នកទោសដែលជាប់ឃុំឃាំងនៅក្នុងមន្ទីរស-២១ ជាអ្នកទោសប្រភេទណាខ្លះ?

៣. តើអ្នកទោសនៅមន្ទីរស-២១ ដែលបានរួចរស់ជីវិតបន្ទាប់ពីការដួលរលំនៃរបបខ្មែរក្រហមមានប៉ុន្មាននាក់?

៤. ហេតុអ្វីបានជាអ្នកទាំងនោះអាចរួចរស់ជីវិតបាន?

៥. តើអ្នកទោសស្រីត្រូវបានទទួលរងការធ្វើបាបមកលើយ៉ាងដូចម្តេច?

៦. តើបន្ទប់តូចនៅជាន់ទី១នៃមន្ទីរស-២១ ដែលប្រើប្រាស់សម្រាប់ឃុំឃាំងអ្នកទោសម្នាក់ៗ មានទំហំប៉ុន្មាន?

៧. តើអ្នកទោសភាគច្រើននៅមន្ទីរស-២១ ក្រៅពីជនជាតិខ្មែរ គឺមានជនជាតិអ្វីទៀត?

៨. តើប្រធានមន្ទីរស-២១ មានឈ្មោះអ្វី?

៩. តើក្រុមរង្សីនៅក្នុងអង្គភាពស្នូលថ្មីយរបស់មន្ទីរស-២១ មានអ្វីខ្លះ? ហើយក្រុមរង្សីទាំងនេះមានភ្នំនាងអ្វីខ្លះ?

១០. នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ តើ សុំន សេន មានតួនាទីអ្វី?

១១. នៅពេលដែលអស់កន្លែងសម្រាប់កប់ខ្មោច តើអ្នកទោសនឹងត្រូវបានបញ្ជូនទៅសម្លាប់នៅកន្លែងណា?

ចំណាប់អារម្មណ៍លើមេរៀន

ការណែនាំ : ដោយមិនត្រូវឡប់ទៅមើលអត្ថបទឬឯកសារផ្សេងៗទៀតសរសេរសេចក្តីសង្ខេប
មួយឬពីរកថាខណ្ឌ : អំពីអ្វីដែលអ្នកបានរៀននៅក្នុងជំពូកនេះ ។ បន្ថែមពីលើនេះ សរសេរសំណួរ
យ៉ាងហោចណាស់ចំនួនពីរ ដែលមិនមានចម្លើយនៅក្នុងអត្ថបទរៀនអាន ។ តើសំណួរអ្វីដែលអ្នកនៅតែ
ឆ្ងល់នៅឡើយ បន្ទាប់ពីការអាននៅក្នុងថ្នាក់ ។

This image shows a full page of blank handwriting practice paper. It features multiple sets of horizontal lines. Each set consists of three lines: two outer lines and one middle line, creating uniform rows for letter height and placement. The lines are evenly spaced across the entire page, providing a guide for consistent letter formation. There are no margins, text, or other markings present.

បេស្យូនទី២ : នៅក្រោយថ្នាក់នៃបន្ទីរស-២១

វត្ត បំណង :

១. មើលឃើញផ្ទាល់ភ្នែកនូវការមកដល់របស់ខ្មែរក្រហម និងការផ្លាស់ប្តូរដែលពួកគេបានដាក់
កំហិតទៅលើប្រជាជន និងអត្ថបរិភពិតប្រាកដរបស់ពួកគេ ។
២. ធ្វើការប្រៀបធៀបបទពិសោធន៍របស់ជនរងគ្រោះនិងកម្មាភិបាលនៅក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ។
៣. គ្រិនរិះពិចារណា ពេលតាមដានខ្សែភាយយន្តបូមើលជូរឡើងវិញ ។

មើលសេចក្តីដកស្រង់ចេញពីខ្សែភាពយន្ត ។ បន្ទាប់មក សរសេរការយល់ឃើញផ្ទាល់ខ្លួនអំពី
ខ្សែភាពយន្តនេះ ។

ចំណងជើងខ្សែភាពយន្ត _____

សរសេរពាក្យ រូបភាព ឃ្លា ឬព័ត៌មានលម្អិត ដែលអ្នកចាប់បានពីក្នុងខ្សែភាពយន្ត ។ ពិនិត្យមើលអំពីពាក្យពេចន៍ទាំងនេះ ។

សួរខ្លួនឯងអំពីខ្សែភាពយន្ត : តើអ្វីដែលធ្វើឲ្យអ្នកនៅតែមិនអស់ចិត្តអំពីរូបភាពណាមួយនៅក្នុងខ្សែភាពយន្ត? អ្នកត្រូវចាប់ផ្តើមដោយ “ខ្ញុំឆ្ងល់ថាហេតុអ្វី....” ឬ “ខ្ញុំមានការលំបាកក្នុងការយល់ថា តើ....” ឬ “វាធ្វើឲ្យខ្ញុំឆ្ងល់ថា....” ឬ “ខ្ញុំមានការភ្ញាក់ផ្អើល នៅពេល....” ។

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ជំពូក១០ : ទំនាក់ទំនងការបរទេស

មេរៀនទី១ : អំណាចជំពូក១០

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអាច

១. រៀបរាប់ពីអ្វីដែលជាកំហុសនៅក្នុងអតីតកាល ហើយអ្វីដែលយើងចាំបាច់ត្រូវធ្វើនាពេលឥឡូវនេះ ដើម្បីស្តារឡើងវិញនូវអ្វីដែលយើងបានបាត់បង់ ។
២. ប្រៀបធៀបជីវិតនាពេលបច្ចុប្បន្ន និងជីវិតនៅក្រោមរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។
៣. ពន្យល់អំពីសារសំខាន់នៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ។
៤. កំណត់និយមន័យនៃពាក្យសំខាន់ៗមួយចំនួន ។

សរសេរប្រយោគមួយឬពីរ ដើម្បីកំណត់និយមន័យនៃពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ ដែលមានរាយដូចខាងក្រោម :

ពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ

ស្ថានទូត	
ការនាំចូល	
អៀង សារី	
ការចរចា	
សិទ្ធិជនជាតិភាគតិច	
ឥទ្ធិពល	
ទំនាក់ទំនងការបរទេស	
សិទ្ធិមនុស្ស	
ពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស	
ការនាំចេញ	
ប្រជាធិបតេយ្យ	

សំណួរតាមអាន

ពេលអានជំពូកទី១០ នៅក្នុងថ្នាក់ សូមឆ្លើយសំណួរទាំងឡាយខាងក្រោម ។ អ្នកត្រូវត្រៀមខ្លួនក្នុងការឆ្លើយទៅនឹងសំណួរទាំងឡាយរបស់គ្រូ ។

១. តើកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យធ្វើទំនាក់ទំនងការទូតជាមួយប្រទេសណាខ្លះ? (ឲ្យឈ្មោះប្រទេសទាំង៩)

២. តើប្រទេសដែលមានចំណងមិត្តភាពជាមួយកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យមានប្រទេសណាខ្លះ?

៣. តើបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាមានគោលនយោបាយចំពោះអ្នកដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយវៀតណាមយ៉ាងណា?

៤. តើកោះដែលមានការប្រយុទ្ធគ្នារវាងកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនិងវៀតណាមមានឈ្មោះអ្វី?

៥. តើប្រទេសណាកាំទ្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យប្រឆាំងនឹងវៀតណាម? តើប្រទេសណាកាំទ្រវៀតណាមប្រឆាំងនឹងកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ?

៦. តើផលិតផលនាំចេញសំខាន់ៗរបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យមានអ្វីខ្លះ? (ឲ្យឈ្មោះយ៉ាងតិច៣)

៧. តើផលិតផលនាំចូលសំខាន់ៗរបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យមានអ្វីខ្លះ? (ឲ្យឈ្មោះយ៉ាងតិច៣)

៨. នៅពេលដែលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យស្នើសុំឲ្យចិនជួយច្បាំងតទល់នឹងវៀតណាម តើចិនឆ្លើយតបមកវិញយ៉ាងដូចម្តេច?

៩. តើ អៀង សារី ចុះចូលជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានៅឆ្នាំណា?

ចំណាប់អារម្មណ៍លើមេរៀន

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

បេឡាជី២ : បណ្ណសិក្សាពីទំនាក់ទំនងការបរទេស

វត្ត បំណង :

១. ពន្យល់អំពីសារសំខាន់នៃចំណងការទូតជាមួយបរទេស ប្រកបដោយការស្តាប់និងមិត្តភាព ។
២. ពណ៌នាអំពីទំនាក់ទំនងជាមួយចិន វៀតណាម និងសហរដ្ឋអាមេរិក ក្នុងកំឡុងពេលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។
៣. បង្កើតប័ណ្ណមួយ ដើម្បីសរសេរនិងផ្តល់យោបល់អំពីវិធីក្នុងការស្តាប់និងពង្រឹងទំនាក់ទំនងការបរទេស ។

ការណែនាំ : សំយោគគំនិត អំពីរបៀបធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវទំនាក់ទំនងការបរទេស ហើយសរសេរ នៅក្នុងទម្រង់ជាប័ណ្ណ១សន្លឹក ។ ខណៈពេលដែលសិស្សកំពុងស្រង់គំនិត អ្នកអាចព្យាយាមឆ្លើយសំណួរ ដូចខាងក្រោម :

១. តើអ្វីជាគោលបំណង ក្នុងការមានទំនាក់ទំនងជាមួយប្រទេសផ្សេងទៀត?
២. តើកម្ពុជាអាចជំរុញទំនាក់ទំនងប្រកបដោយសន្តិភាព ជាមួយប្រទេសផ្សេងទៀតបាន ដោយរបៀបណា?
៣. តើកម្ពុជាទទួលបានផលប្រយោជន៍អ្វីខ្លះក្នុងការភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងជាមួយប្រទេសជិតខាង?
៤. តើផលប្រយោជន៍បួតម្ភៃអ្វីខ្លះ ដែលកម្ពុជាគួរពិចារណា នៅពេលធ្វើការជាមួយ ប្រទេសផ្សេងទៀត? (ឧទាហរណ៍ : សេដ្ឋកិច្ច ការផ្លាស់ប្តូរវប្បធម៌ សន្តិភាព និង ចំណងមិត្តភាពជាប្រវត្តិសាស្ត្រ)
៥. ប្រសិនបើអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្ស ជាតិ ត្រូវបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងប្រទេសជិតខាង តើឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះមកលើកម្ពុជា?

ពេលបញ្ចប់ការស្រង់គំនិត យកក្រដាសលាតមួយសន្លឹក ហើយបត់វាឲ្យទៅជាបីដង ។ សរសេរគំនិតដែលល្អជាងគេរបស់អ្នកដាក់ទៅក្នុងប័ណ្ណនេះ ។ ត្រូវត្រៀមខ្លួនពន្យល់ទៅកាន់មិត្តរួមថ្នាក់ ថា តើ អ្នកនឹងបង្កើនឬរក្សាទំនាក់ទំនងការទូតរបស់កម្ពុជា ជាមួយប្រទេសជិតខាង និងប្រទេសសំខាន់ៗ ផ្សេងទៀត ។

ជំពូក១១ : ការដ្ឋាននៃរបបកម្មជាប្រជាធិបតេយ្យ

មេរៀនទី១ : អំណាចជំពូក១១

វត្ថុបំណង :

១. ពន្យល់អំពីកម្រិតនៃផលប៉ះពាល់ពីអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់ខ្មែរក្រហមមកលើជីវិត និងសតិអារម្មណ៍របស់ជនរងគ្រោះ ។
២. ពណ៌នាសេចក្តីភ្ញាក់ហាននិងកម្លាំងតស៊ូរបស់ជនរងគ្រោះនៃអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មរបបខ្មែរក្រហម ។
៣. កំណត់និយមន័យនៃពាក្យសំខាន់ៗមួយចំនួន ដែលទាក់ទងនឹងការរួចរស់ជីវិតពីអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មរបស់ខ្មែរក្រហម ។

សរសេរប្រយោគមួយឬពីរ ដើម្បីកំណត់និយមន័យនៃពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ ដែលមានរាយដូចខាងក្រោម :

ពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ

បាក់កម្លាំង	
ការវាយប្រហារ	
ភាពខ្វះជីវជាតិ	
រណសិរ្សសាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា	
ការផ្ទុកចុះ	
ការដកថយ	
ទ្រព្យ	
ហុនស៊ីនប៊ុច	
ការរំសាយកងទ័ព	
មាតុភូមិនិវត្តន៍	

សំណួរតាមអាន

ពេលអានជំពូកទី១១ នៅក្នុងថ្នាក់ សូមឆ្លើយសំណួរទាំងឡាយខាងក្រោម ។ អ្នកត្រូវត្រៀមខ្លួនក្នុងការឆ្លើយទៅនឹងសំណួរទាំងឡាយរបស់គ្រូ ។

១. តើមូលហេតុពាយ័ងនៃការដ្ឋាននៃរបបកម្មជាប្រជាធិបតេយ្យមានអ្វីខ្លះ?

២. នៅពេលដែលផលិតផលស្រូវមិនគ្រប់គ្រាន់តាមផែនការកំណត់ តើកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមធ្វើយ៉ាងដូចម្តេចដើម្បីដោះស្រាយជាមួយនឹងការខ្វះខាតនេះ?

៣. តើភូមិភាគណាដែលទទួលបានការពិន័យពី ប៉ុល ពត ខ្លាំងជាងគេនៅឆ្នាំ១៩៧៧?

៤. តើខ្មែរក្រហមបានចាត់វិធានការប្រឆាំងនឹងវៀតណាមនៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៧បែបណា?

៥. នៅខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧ វៀតណាមបានបើកការវាយប្រហារក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំមួយមកលើកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ តើវៀតណាមកាន់កាប់បានតំបន់ណាខ្លះ?

៦. នៅថ្ងៃទី៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ តើវិទ្យុក្រុងហាណូយបានប្រកាសអំពីការបង្កើតអង្គការអ្វី?

៧. តើអ្នកដឹកនាំរណសិរ្សនេះជានរណា?

៨. តើវៀតណាមកាន់កាប់ទីក្រុងភ្នំពេញនៅថ្ងៃខែឆ្នាំណា?

៩. វៀតណាមបានជួយបង្កើតរបបថ្មីមួយនៅក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ តើរបបនោះមានឈ្មោះអ្វី?

១០. តើចលនាសម្ព័ន្ធមែនកុម្មុយនីស្តដំបូងបំផុតនៅកម្ពុជាដែលប្រឆាំងនឹងរដ្ឋាភិបាលក្រុងភ្នំពេញ មានឈ្មោះអ្វី?

១១. តើរដ្ឋាភិបាលចម្រុះកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ រួមមានក្រុមនយោបាយណាខ្លះ?

១២. តើកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពទីក្រុងប៉ារីស ត្រូវបានចុះហត្ថលេខាដោយភាគីខ្មែរទាំងអស់នៅថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំណា?

១៣. តើក្រុមដែលធ្វើពហិការមិនចូលរួមការបោះឆ្នោត ដែលរៀបចំឡើងដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ និងមិនព្រមរំសាយកងកម្លាំងរបស់ខ្លួន ជាក្រុមណា?

១៤. តើមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់របស់ខ្មែរក្រហមដែលចុះចូលជាមួយនឹងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានៅឆ្នាំ១៩៩៨ មានឈ្មោះអ្វីខ្លះ? តើការចុះចូលនេះមានបញ្ហាអ្វីខ្លះ?

១៥. តើ តាម៉ុក ត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅពេលណា?

ចំណាប់អារម្មណ៍លើមេរៀន

ការណែនាំ : ដោយមិនត្រឡប់ទៅមើលអត្ថបទប្រជុំឯកសារផ្សេងៗទៀត សរសេរសេចក្តីសង្ខេប មួយឬពីរកថាខណ្ឌ : អំពីអ្វីដែលអ្នកបានរៀននៅក្នុងជំពូកនេះ ។ បន្ថែមពីលើនេះសរសេរសំណួរយ៉ាង ហោចណាស់ចំនួនពីរដែលមិនមានចម្លើយនៅក្នុងអត្ថបទរៀនអាន ។ តើសំណួរអ្វីដែលអ្នកនៅតែឆ្ងល់នៅ ឡើយ បន្ទាប់ពីការអាននៅក្នុងថ្នាក់ ។

[illegible]

បេឡេនទី២ : រូបភាពថ្ងៃរំជោគ

វត្ត បំណង :

១. បង្ហាញពីចិត្តអាណិតអាសូរចំពោះប្រជាជនកម្ពុជាទូទៅ និងស្វែងយល់អំពីការបដិសេធសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់មនុស្សក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។
២. ពន្យល់អំពីសារសំខាន់នៃការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រ និងសារសំខាន់នៃការមើលឃើញពីអំពើឃោរឃៅ ដែលមនុស្សអាចធ្វើមកលើមនុស្សម្នាក់ទៀតបាន ។
៣. ពិពណ៌នាអំពីរូបភាពនៅថ្ងៃរំដោះ រួចសរសេររបាយការណ៍អំពីរូបភាពនោះ ។

ការណែនាំ : ពិនិត្យមើលរូបភាពនៅថ្ងៃរំដោះ ។ ពេលកំពុងពិនិត្យមើលរូបភាពទាំងនេះ សូមពិចារណាទៅលើចំណុចទាំងឡាយខាងក្រោម :

១. តើអ្នកនឹងពណ៌នាមនុស្សនៅក្នុងរូបភាពដោយរបៀបណា? ព្យាយាមគិតពីពាក្យសម្រាប់ពណ៌នាឲ្យបាន១០ ដើម្បីពណ៌នាអំពីមនុស្ស។
២. តើអ្នកនឹងពណ៌នាពីទេសភាពនៅក្នុងរូបភាពដោយរបៀបណា?
៣. តើអារម្មណ៍ប្រភេទណាខ្លះ ដែលមនុស្សនៅក្នុងរូបភាពជួបប្រទះ?
៤. ប្រសិនបើអ្នកជាអ្នកសារព័ត៌មាន ដែលត្រូវសម្ភាសន៍មនុស្សនៅក្នុងរូបភាព តើសំណួរប្រភេទណាខ្លះ ដែលអ្នកនឹងសួរ?
៥. ប្រសិនបើអ្នកត្រូវប្រៀបធៀបរូបភាពទាំងនេះជាមួយនឹងរូបភាពប្រទេសកម្ពុជានាពេលបច្ចុប្បន្ន តើអ្វីជាភាពខុសគ្នា?

របាយការណ៍ព័ត៌មានអំពីទិដ្ឋភាពនៅថ្ងៃ១៧ មេសា ១៩៧៥

ការណែនាំ : សរសេររបាយការណ៍ព័ត៌មាន អំពីទិដ្ឋភាពនិងរូបភាពនៅថ្ងៃ១៧ មេសា ១៩៧៥ ។
អ្នកប្រហែលជាត្រូវរួមបញ្ចូលព័ត៌មាន ដែលអ្នកបានដឹងរួចហើយពីសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រ ឬពីប្រភព
ធនធានផ្សេងៗទៀត ។ ត្រូវត្រៀមខ្លួនដើម្បីឡើងបង្ហាញរបាយការណ៍នេះទៅនៅក្នុងថ្នាក់ ។

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

បទសម្ភាសន៍

ការណែនាំ : ប្រសិនបើមានពេលគ្រប់គ្រាន់ ក្រូបសម្ព័ន្ធនឹងណែនាំអ្នកឲ្យទៅសម្ភាសន៍មនុស្សម្នាក់នៅក្នុងសហគមន៍របស់អ្នក អំពីបទពិសោធន៍នៅក្នុងរយៈកាលនោះ ។ សូមគិតអំពីសំណួរដែលអ្នកនឹងសួរគាត់។ សរសេរសំណួរចូលក្នុងសៀវភៅ ហើយត្រៀមខ្លួនដើម្បីបង្ហាញសំណួរទាំងនេះទៅក្រុនិងសិស្សទាំងអស់នៅក្នុងថ្នាក់ ដើម្បីទទួលយកយោបល់កែលម្អ ។

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 20 evenly spaced horizontal grey lines across its entire width, providing a guide for handwriting or typing. The paper itself is a clean, off-white color.

**មេរៀនទី៣ : ការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវបរិស្ថាន និងជីវជាតិសម្រាប់អ្នកដែល
នៅរស់រានមានជីវិត**

វត្ត បំណង :

១. រៀបរាប់តារាងនៃក្រុមអាហារជាមូលដ្ឋាន ។
២. ពន្យល់អំពីការខ្វះខាតចំណីអាហារ និងបង្កឲ្យមានជំងឺខ្វះជីវជាតិនិងជំងឺផ្សេងៗទៀត ។
៣. កំណត់ចំណីអាហារជាមូលដ្ឋាន ដែលចាំបាច់សម្រាប់ជីវិតប្រកបដោយសុខភាពល្អ ។

របបអាហារ និង ជីវជាតិ

ការណែនាំ : មុនពេលពិនិត្យមើលតារាងដីវដ្តជាតិអាហារ ការណែនាំ ឬរូបភាពខាងក្រោម សូមពិចារណាទៅលើសំណួរទាំងឡាយខាងក្រោម :

១. ហេតុអ្វីបានជាបឋមបរិវារទៀតទាត់មានសារសំខាន់?
២. តើអ្វីខ្លះជាធាតុផ្សំនៃបឋមបរិវារមួយដែលល្អ?
៣. តើបឋមបរិវារដែលមិនល្អ មានដល់ប៉ះពាល់ដូចម្តេចខ្លះ ទៅលើសុខភាពនិងសុខុមាលភាពសង្គម?

ជម្រះកង្វះអាហារូបត្ថម្ភ ដោយទទួលបានរបបអាហារប្រចាំថ្ងៃដែលមានគុណភាព

កង្វះអាហារូបត្ថម្ភ គឺជាកត្តាក្រោះថ្នាក់ដ៏ចម្បងមួយដែលអាចធ្វើឲ្យកើតមានជំងឺ និងមានក្រោះថ្នាក់ដល់អាយុជីវិតមនុស្សគ្រប់វ័យ ទោះបីជាទារកនិងក្មេងតូចៗក៏ដោយក៏អាចឆ្លងនឹងទទួលបានក្រោះថ្នាក់នេះច្រើនបំផុតដែរ ដោយសារតែអាហារូបត្ថម្ភទាំងនេះមានសារសំខាន់ណាស់សម្រាប់ការលូតលាស់និងការរីករាលដាល។ អង្គការសុខភាពពិភពលោកបានឲ្យនិយមន័យនៃពាក្យកង្វះអាហារូបត្ថម្ភថា ជាការគ្មានគុណភាពរវាងអាហារូបត្ថម្ភនិងថាមពល និងតម្រូវការនៃសារពាង្គកាយមនុស្ស ដើម្បីធានាឲ្យបាននូវការថែទាំការលូតលាស់និងការរីករាលដាល។ កង្វះអាហារូបត្ថម្ភ បានធ្វើឲ្យក្មេងៗជាងពាក់កណ្តាលនៅលើពិភពលោកបាត់បង់ជីវិត។ ចំណែកឯប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុងតំបន់សង្គ្រាម តំបន់ក្រោះធម្មជាតិ ឬតំបន់ក្រីក្រ គឺអាចជួបប្រទះនូវកង្វះអាហារូបត្ថម្ភនេះខ្លាំងបំផុត ដោយសារភាពមិនទៀតទាក់ក្នុងការផ្តល់ និងការផលិតម្ហូបអាហារឲ្យទាន់ពេល។

ផ្អែកទៅតាមភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃការខ្វះខាតអាហារូបត្ថម្ភ គឺអាចប៉ះពាល់ទាំងផ្លូវកាយនិងផ្នែកស្មារតីទៀតផង។ ខាងក្រោមនេះគឺជារោគសញ្ញា និងអាការៈផ្សេងៗនៃជំងឺកង្វះអាហារូបត្ថម្ភ៖

មិនគ្រប់ទម្ងន់	ហើមក្រពះ
ឆ្អើយហត់ និងអស់កម្លាំង	ជ្រុះសក់
វិលមុខ	ហើម និងចេញឈាមតាមអញ្ចាញធ្មេញ
ស្បែកស្លូតហើយរូបក	ធ្មេញពុក
មានការលំបាកក្នុងការផ្ដោតអារម្មណ៍	ឆ្អឹងស្រួយដែលបណ្តាលឲ្យឆ្ងាយបាក់
ប្រព័ន្ធការពារចុះខ្សោយ	មុខងារសរីរាង្គកាយមានបញ្ហា
ខ្សោយសាច់ដុំ	រារាំងដល់ការលូតលាស់

កង្វះអាហារូបត្ថម្ភ អាចព្យាបាលបានដោយទទួលបានចំណីអាហារឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ និងរបបអាហារដែលមានគុណភាព (គឺសំដៅទៅលើការរស់នៅរបបអាហារដែលប្រកបដោយសុខភាព) ។ របបអាហារដែលមានគុណភាព គឺមានន័យថាជាការទទួលបាននូវប្រភេទ កម្រិតអាហារ និងទឹកឲ្យបានត្រឹមត្រូវ ដើម្បីផ្តល់នូវជីវជាតិនិងថាមពលសម្រាប់ថែទាំមុខងាររបស់សារពាង្គកាយ និងសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ដល់ការលូតលាស់និងការរីករាលដាលជាធម្មតារបស់មនុស្ស។

ការវាស់ស្ទង់ពីរបបអាហារដែលប្រកបដោយសុខភាព

ប្រចាំថ្ងៃ

គ្រាប់ធញ្ញជាតិ

បាយ គុយទាវ នំប៉័ង

ផ្លែឈើ

ចេក ស្វាយ ល្ងង់

បន្លែ

ត្រកួន ត្រសក់ ស្ពៃ

បន្លែអន្ទក់

សណ្តែក គ្រាប់បណ្តុះ តៅហ្វូ

ប្រេងបន្លែ

ពោត អូលីវ សណ្តែកដី

ត្រី និង

ប្រភេទសត្វទឹកដែលមានសម្បក

ត្រី កំពឹស ត្នាម

ប្រភេទទឹកដោះគោ

ទឹកដោះគោ កាវ៉ែម ហ្វ្រេស

ប្រចាំសប្តាហ៍

ស៊ីត និង បក្សាបក្សី

ស៊ីត មាន់ ទា

បន្លែម

សែង ល្ងង់ នំផ្អែម នំបារាំង

ប្រចាំខែ

សាច់

សាច់គោ សាច់ជ្រូក

ដើម្បីប្រើប្រាស់តារាងខាងលើឲ្យបានត្រឹមត្រូវ សូមពិនិត្យមើលរបៀបទទួលបានដូចខាងក្រោម ដោយផ្អែកលើអាយុ ភេទ ទំហំរាងកាយ និងកម្រិតសកម្មភាព:

	អាយុពី ៤-៥ឆ្នាំ	អាយុពី ៦-១២ឆ្នាំ	អាយុពី ១៣ឆ្នាំឡើងទៅ
បាយ កុយទាវ នំប៉័ង	ទទួលបាន ៦ ដង	ទទួលបាន ៩ ដង	ទទួលបាន ១១ ដង
ផ្លែឈើ	ទទួលបាន ២ ដង	ទទួលបាន ៣ ដង	ទទួលបាន ៤ ដង
បន្លែ	ទទួលបាន ៣ ដង	ទទួលបាន ៤ ដង	ទទួលបាន ៥ ដង
ទឹកដោះគោ កាវ៉ែម ហ្វូម៉ាស	ទទួលបាន ២-៣ ដង	ទទួលបាន ២-៣ ដង	ទទួលបាន ២-៣ ដង
ត្រី សាច់	៥ អោន (១ អោន = ២៨,៣៥ ក្រាម)	៦ អោន (១ អោន = ២៨,៣៥ ក្រាម)	៧ អោន (១ អោន = ២៨,៣៥ ក្រាម)

ពិនិត្យមើលទម្រង់រាងកាយនេះឡើងវិញ:

អាហារពេលព្រឹក អាហារនេះរាប់បញ្ចូលទាំងកុយទាវសាច់គោជាមួយនឹងសណ្តែកបណ្តុះ និងបន្លែ ។ មានប្រភេទអាហារចំនួនបីខុសៗគ្នាដែលរួមបញ្ចូលនៅក្នុងអាហារពេលព្រឹកគឺ: ១. កុយទាវ = ២ដង (ប្រភេទគ្រាប់ធញ្ញជាតិ) ២. សាច់ = ១ដង (ប្រភេទសាច់) ៣. សណ្តែកបណ្តុះ = ១ដង (ប្រភេទបន្លែ) ៤. បន្លែ = កន្លះដង (ប្រភេទបន្លែ)	
អាហារថ្ងៃត្រង់ អាហារនេះរាប់បញ្ចូលសាច់មាន់ឆ្ន័, បាយ, ចេក និងទឹកក្រូចមួយកែវ ។ មានប្រភេទអាហារចំនួនប្រាំខុសៗគ្នាដែលរួមបញ្ចូលនៅក្នុងអាហារថ្ងៃត្រង់គឺ: ៥. បាយ = ២ដង (ប្រភេទគ្រាប់ធញ្ញជាតិ) ៦. សាច់មាន់ = ១ដង (ប្រភេទសាច់) ៧. ឆ្ន័ = ១ដង (ប្រភេទបន្លែ)	

៨. ប្រេងសណ្តែក = កន្លះដង (ប្រភេទប្រេង) ៩. ទឹកក្រូច = ២ដង (ប្រភេទបន្លែ) ១០. ចេក = ១ដង (ប្រភេទផ្លែឈើ)	
អាហារពេលល្ងាច អាហារនេះរាប់បញ្ចូលទាំងសម្លម្ហូបបន្លែនិងគ្រឿងសមុទ្រ, បាយ, បង្កើមនិងការហូរ មានប្រភេទអាហារចំនួនប្រាំខុសៗគ្នាដែលរួមបញ្ចូលនៅក្នុងអាហារថ្ងៃត្រង់គឺ: ១១. បាយ = ២ដង (ប្រភេទគ្រាប់ធញ្ញជាតិ) ១២. កំពីស ឬ ត្រី = ២ដង (ប្រភេទសត្វត្រី) ១៣. ប៉េងប៉ោះ, ក្រូចឆ្មារ, ក្រអៅឈូក, ម្នាស់ = ២ដង (ប្រភេទបន្លែ) ១៤. បន្លែ = កន្លះដង (ប្រភេទបន្លែ) ១៥. បង្កើម = ១ដង (ប្រភេទបង្កើម) ១៦. ការហូរទឹកកក = កន្លះដង (ប្រភេទទឹកដោះគោ)	
សកម្មភាពបន្ថែម ១. ពិភាក្សាពីមុខម្ហូបដែលអ្នកចូលចិត្ត ។ តើម្ហូបទាំងនេះស្ថិតក្នុងប្រភេទមួយណា? តើមុខម្ហូបទាំងនោះផ្តល់សុខភាពដែរឬទេ? ២. រាយបញ្ជីមុខម្ហូបដែលអ្នកតែងតែទទួលបានក្នុងមួយថ្ងៃ : អាហារពេលព្រឹក, អាហារថ្ងៃត្រង់ អាហារសម្រន់ និងអាហារពេលល្ងាច ។ តើអ្នករាយមុខម្ហូបដោយរបៀបណា? ៣. ប្រៀបធៀបពីមុខម្ហូបដែលអ្នកទទួលបាន ជាមួយនឹងតារាងស្តីពីរបបអាហារដែលធ្វើឲ្យមានសុខភាពល្អ ។ តើអ្នកទទួលបានអាហារប្រភេទទឹកដោះគោប៉ុន្មានដង? តើតារាងនោះណែនាំឲ្យទទួលបានប៉ុន្មានដង? តើសិស្សទទួលបានអាហារ ប្រភេទគ្រាប់ធញ្ញជាតិចំនួនប៉ុន្មាន? ហើយតើការទទួលបាននេះត្រឹមត្រូវនឹងអ្វីដែលតារាងបានណែនាំដែរឬទេ? ៤. ពិភាក្សាពីអ្វីដែលអ្នកទទួលបាន ដោយប្រៀបធៀបទៅនឹងតារាងស្តីពីរបបអាហារដែលប្រកបដោយសុខភាព ។ ៥. បង្កើតបញ្ជីរាយមុខម្ហូបដែលមានសុខភាពសម្រាប់មួយថ្ងៃ ដែលអនុលោមទៅតាមការណែនាំនៅក្នុងតារាងស្តីពីរបបអាហារប្រកបដោយសុខភាព ។ សូមរួមបញ្ចូលម្ហូបដែលអ្នកទទួលបាន និងម្ហូបដែលអ្នកគិតថាមានសុខភាពនិងឆ្ងាញ់ពិសា ។	

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

វត្ត បំណង :

- 95

លំហាត់ Jigsaw : ការវាស់វែងការរៀបចំការសិក្សាអំពីអំពើពុករលួយក្នុងកម្ពុជាជំហាន១

ការណែនាំ :

ជំហានទី១ : រាប់លេខពី១ដល់៥ ។ អ្នកនឹងត្រូវបានកំណត់លេខរៀងពី១ដល់៥ ។

ជំហានទី២ : ចែកជា៥ក្រុម ។ អ្នកដែលមានលេខរៀងទី១ទាំងអស់ជួបគ្នាមួយក្រុមនៅផ្នែកមួយនៃបន្ទប់រៀន ហើយអ្នកដែលមានលេខរៀងទី២ដល់ទី៥ក៏ប្រមូលគ្នាជាក្រុមដូចគ្នាដែរ ។

ជំហានទី៣ : ក្រុមនីមួយៗនឹងត្រូវបានកំណត់ប្រធានបទ ។ ទាហរណ៍ ក្រុមទី១សិក្សាពីប្រធានបទទី១ ។

ជំហានទី៤ : បន្ទាប់ពីទទួលបានប្រធានបទហើយ ចាប់ផ្តើមសិក្សា អាន និងពិភាក្សាប្រធានបទជាមួយសមាជិកនៅក្នុងក្រុមរៀងៗខ្លួន ។ ពិចារណាសំណួរខាងក្រោម :

១. តើអ្វីខ្លះជាព្រឹត្តិការណ៍ដែលមានសារសំខាន់ជាងគេ ដែលមនុស្សម្នាក់ក្នុងជីវិត ប្រសិនបើមនុស្សម្នាក់នោះនឹងត្រូវសិក្សាអំពីប្រធានបទរបស់អ្នក?
២. តើអ្វីខ្លះជាការសង្កេតដ៏មានសារសំខាន់បំផុតរបស់ជនរងគ្រោះ ដែលទទួលរងគ្រោះដោយអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងអំពើពុករលួយក្នុងកម្ពុជា ។

សរសេរការពិតចំនួន៥ ដែលអ្នកគិតថាមានសារសំខាន់ក្នុងការស្វែងយល់អំពីប្រវត្តិនៃប្រធានបទរបស់អ្នក និងសរសេរការពិតប្រាកដចំនួន៥ ដែលអ្នកគិតថាមានសារសំខាន់ក្នុងការស្វែងយល់អំពីជនរងគ្រោះ ។

ជំហានទី៥ : បន្ទាប់ពីធ្វើការនៅក្នុងក្រុម អ្នកនឹងត្រូវកំណត់ទៅនៅក្រុមមួយទៀត ហើយអ្នកគឺជាអ្នកតំណាងឲ្យប្រធានបទដែលអ្នកសិក្សា ។

ជំហានទី៦ : នៅក្នុងក្រុមថ្មីនេះ អ្នកត្រូវឡើងបង្ហាញការស្រាវជ្រាវ កំណត់ត្រា និងទស្សនៈរបស់អ្នកទៅលើប្រធានបទដែលអ្នកបានសិក្សា ។ អ្នកនឹងដើរតួជា“អ្នកជំនាញ”ទៅលើប្រធានបទនេះនៅក្នុងក្រុមថ្មីនេះ ។

ជំហានទី៧ : នៅពេលសមាជិកក្រុមទាំងអស់បញ្ចប់ការឡើងបង្ហាញ អ្នកនឹងពិភាក្សាហើយរៀបចំការឡើងបង្ហាញ អំពី“ការរកឃើញនិងសេចក្តីសន្និដ្ឋាន” ដែលក្រុមរបស់អ្នកនឹងឡើងបង្ហាញនៅក្នុងថ្នាក់ ។ អ្នកគួរឆ្លើយទៅនឹងសំណួរចំនួន៣ខាងក្រោម :

១. តើភាពប្រហាក់ប្រហែលគ្នារវាងអំពើទុក្ខដ៏ធ្ងន់ធ្ងរមានអ្វីខ្លះ?
១. តើភាពខុសគ្នារវាងអំពើទុក្ខដ៏ធ្ងន់ធ្ងរមានអ្វីខ្លះ?
២. តើភាពខុសប្លែកពីគេនៃរបបខ្មែរក្រហមគឺអ្វី?

ត្រូវដាក់ពិន្ទុចំពោះការឡើងបង្ហាញរបស់អ្នក ដោយផ្អែកទៅតាមតារាងដាក់ពិន្ទុខាងក្រោម :

តារាងដាក់ពិន្ទុ

សំណួរ	មិនឆ្លើយនឹងសំណួរ ០ ពិន្ទុ	ឆ្លើយនឹងសំណួរ ១ ពិន្ទុ
តើក្រុមនេះឆ្លើយនឹងសំណួរទី១ ដែរឬទេ?		
តើក្រុមនេះឆ្លើយនឹងសំណួរទី២ ដែរឬទេ?		
តើក្រុមនេះឆ្លើយនឹងសំណួរទី៣ ដែរឬទេ?		
ពិន្ទុសរុបរបស់លោកអ្នកត្រូវបានទៅក្រុមនេះ		

ប្រធានបទទី១ : ប្រទេសកម្ពុជា--របបខ្មែរក្រហម

បរិបទប្រវត្តិសាស្ត្រ : អ្នកអាចត្រឡប់ទៅមើលសៀវភៅកត់ត្រា សៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រ និងការសិក្សាពីមុនមក ។

សក្ខីកម្មរបស់ជនរងគ្រោះ : សិស្សអាចត្រឡប់ទៅមើលសក្ខីកម្មរបស់ជនរងគ្រោះនៅក្នុងជំពូក១ (មេរៀនទី១) ជំពូក៥ (មេរៀនទី២) និងជំពូក៧ (មេរៀនទី២) នៅក្នុងសៀវភៅលំហាត់ ។ សិស្សអាចត្រឡប់ទៅមើលសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រនិងឯកសារផ្សេងៗបន្ថែមទៀត ។

ប្រធានបទទី២ : អាណ្លីម៉ង់

បរិបទប្រវត្តិសាស្ត្រ: ពាក់កណ្តាលសតវត្សរ៍ទី ២០ ឆ្នាំ១៩៤៥

សម្រាប់ប្រជាជនអាណ្លីម៉ង់ភាគច្រើន បរាជ័យរបស់ប្រទេសអាណ្លីម៉ង់នៅក្នុងសង្គ្រាមលោកលើកទីមួយគឺជាភាពអាម៉ាស់និងការអាប័ទិនកិត្តិយសជាតិជាទីបំផុតមួយ ។ បរាជ័យនេះបានក្លាយជាលទ្ធផលនៃការបាត់បង់អំណាច ភាពអាម៉ាស់ដ៏យូរអង្វែងនិងការសងបំណុលផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចទៅឲ្យប្រទេសអឺរ៉ុបជាច្រើនទៀត ។ បរាជ័យនេះបាននាំទៅដល់ការរៀបចំបង្កើតរដ្ឋាភិបាល បែបលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យមួយ ប៉ុន្តែដោយសារតែភាពគ្មានការធានាផ្ទៃដីធំ អតិផរណា និងអស្ថិរភាពផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច បណ្តាល

ឲ្យមាន ការទាមទារសម្រាប់ទិសដៅថ្មី និងនិយមន័យថ្មីមួយទៀតសម្រាប់ប្រទេសអាណ្លីម៉ង់ ។ បរាជ័យ របស់អាណ្លីម៉ង់ក្នុងសង្គ្រាមលោកលើកទីមួយជាមួយនឹងទិន្នន័យសេដ្ឋកិច្ចបានជំរុញឲ្យប្រជាជនអាណ្លីម៉ង់ ធ្វើការស្វែងរកនូវមនោគមវិជ្ជាថ្មី ដែលនឹងអាចជួយបង្រួបបង្រួម និងផ្តល់នូវក្តីសង្ឃឹមថ្មីសម្រាប់ ប្រជាជនអាណ្លីម៉ង់ ។ ក្រុមនិយមឆ្នើមស្តាំបានធ្វើការតស៊ូដើម្បីការគ្រប់គ្រងដែលស្ថិតចេញសម្រាប់ ភាពស្មោះត្រង់របស់ប្រជាជនអាណ្លីម៉ង់ទាំងអស់ ។ ក្រោយពីការតស៊ូអស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំក្រុម ណាហ្ស៊ីដែលស្ថិតនៅក្រោមការដឹកនាំរបស់ អាល់ដុហ្គ អ៊ីត្លែ បានសម្រេចក្តោបក្តាប់អំណាចដែល ទទួលបានពីអ្នកបោះឆ្នោតនៅក្នុងប្រទេសអាណ្លីម៉ង់ ។ ក្នុងកិច្ចប្រឹងប្រែងបង្រួបបង្រួមប្រទេសដឹកនាំ ដោយគណបក្សណាហ្ស៊ី មេដឹកនាំបក្សណាហ្ស៊ីរូបនេះបានជឿលើទ្រឹស្តីបំណាស់ប្តូរគោលនយោបាយជាតិ ពន្ធុ និងទ្រឹស្តីវិទ្យាសាស្ត្រដែលមិនពិត ។ ទ្រឹស្តីទាំងនេះត្រូវបានប្រើសម្រាប់បង្រួបបង្រួមប្រជាជន អាណ្លីម៉ង់ ឲ្យស្ថិតនៅក្រោមមនោគមវិជ្ជាមួយ ដែលត្រូវបានគេហៅថាភាពបរិសុទ្ធនៃជាតិពន្ធុ មោទន ភាពជាតិ និងបរាជ័យរបស់សត្រូវផ្ទៃក្នុង និងសត្រូវបរទេសរបស់អាណ្លីម៉ង់ ។

ដោយស្ថិតនៅក្រោមស្វាភាពបរិសុទ្ធនៃពូជសាសន៍ មោទនភាពជាតិ និង ការស្តារកិត្តិយស ជាតិអាណ្លីម៉ង់ឡើងវិញ ក្រុមណាហ្ស៊ីបានបង្កើតកម្មវិធីជាច្រើនប្រភេទដើម្បីរៀបចំសង្គមអាណ្លីម៉ង់ឡើង វិញជាថ្មីម្តងទៀត ។ ក្រុមណាហ្ស៊ីបានប្រមូលផ្តុំប្រជាជនអាណ្លីម៉ង់ឲ្យស្ថិតនៅពីក្រោយបុព្វហេតុរបស់ខ្លួន ដោយចាត់ទុកមនុស្សមួយចំនួនថាជាមនុស្សអាក្រក់ និងជាដើមហេតុនៃបញ្ហារបស់អាណ្លីម៉ង់ ។ ជនជាតិ ដីហ្គ (Jews) ជីពស៊ីស (Gypsies) និងប្រជាជនស្លាវិក (Slavic) គឺស្ថិតនៅក្នុងចំណោមក្រុម មនុស្សដទៃទៀតដែលត្រូវបានចាត់ទុកជាមនុស្សអាក្រក់ ។ ការវាយប្រហារលើក្រុមប្រជាជនទាំងនេះ គឺជាដំណាក់កាលដំបូងបង្អស់នៃគម្រោងការរបស់ក្រុមណាហ្ស៊ីក្នុងការធ្វើឲ្យ“ប្រជាជាតិអាណ្លីម៉ង់”មានភាព បរិសុទ្ធ ។

ប្រជាជនអាណ្លីម៉ង់ត្រូវបានជំរុញលើកទឹកចិត្តឲ្យមានភាពស្អប់ខ្ពើមលើជនជាតិដីហ្គ ដែលមិន ត្រូវបានឲ្យតម្លៃជាមនុស្សក្នុងសង្គម និងត្រូវបានទុកដោយឡែកឲ្យនៅឆ្ងាយពីសង្គម ។ ជនជាតិដីហ្គ ត្រូវបានតម្រូវឲ្យពាក់រូបសញ្ញា“ផ្កាយ”នៅខាងក្រៅសម្លៀកបំពាក់របស់ខ្លួនដើម្បីជាការសម្គាល់ ជនដីហ្គ ឲ្យដាច់ដោយឡែកពីប្រជាជនដទៃផ្សេងទៀត ។ ការប្រកបរបររកស៊ីរបស់ជនជាតិដីហ្គត្រូវបានបដិសេធ និងដកហូត ។ ជនជាតិដីហ្គទាំងអស់ត្រូវបានបង្ខំឲ្យផ្លាស់ទៅរស់នៅក្នុងជំរុំប្រមូលផ្តុំជាប់សង្ក្រាន្តមួយ ដែល មានភាពឆ្ងាយស្រួលក្នុងការគ្រប់គ្រង ។ ជនជាតិដីហ្គត្រូវបានពណ៌នាថាជាមនុស្សកាចសាហាវ ។

ជាមួយនឹងការចាប់ផ្តើមនៃសង្គ្រាមលោកលើកទី២និងការកាន់កាប់លើទ្វីបអឺរ៉ុបនិងដែនដីស្ទៀត ក្រុមណាហ្ស៊ីមានដែនការពង្រីកបន្ថែមទៀតនូវដែនការធ្វើឲ្យបរិសុទ្ធជនជាតិអាណ្លីម៉ង់នៅក្នុងតំបន់កាន់ កាប់ខាងលើនេះ ។ កងសន្តិសុខពិសេសត្រូវបានបញ្ជូនទៅកាន់តំបន់កាន់កាប់ទាំងនោះ ក្នុងគោលបំណង

រៀបចំការសម្លាប់ក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំលើជនជាតិជីហ្គ ។

នៅថ្ងៃទី២០ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៤២ សមាជិកបក្សណាហ្ស៊ី និងមេដឹកនាំរបស់រដ្ឋាភិបាលមួយ ចំនួន បានជួបជុំគ្នាដើម្បីពិភាក្សាលើ “ដំណោះស្រាយចុងក្រោយ” ទាក់ទងទៅនឹងបញ្ហារបស់ជនជាតិ ជីហ្គ ។ “ដំណោះស្រាយចុងក្រោយ” បានក្លាយជាសញ្ញាសំគាល់របស់ក្រុមណាហ្ស៊ីសម្រាប់ការសម្លាប់ ក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំលើជនជាតិជីហ្គនៅទ្វីបអឺរ៉ុប ដែលបានគ្រោងទុកជាមុន និងដែលធ្វើឡើងដោយមាន ចេតនា ។ ឧត្តមសេនីយ៍ រីនហាត ហេយទ្រីច (Reinhard Heydrich) បានស្នើថា ជនជាតិជីហ្គ ចំនួន១១លាននាក់ដែលមកពីប្រទេសចំនួន២០ ក្នុងទ្វីបអឺរ៉ុប នឹងត្រូវសម្លាប់នៅក្នុងផែនការនេះ ។ ដំណោះស្រាយចុងក្រោយ គឺជាគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលអាល្លឺម៉ង់ក្នុងការសម្លាប់រដ្ឋាភិបាលនូវ ពូជសាសន៍មួយទាំងស្រុង ដោយប្រើប្រាស់ជំនុំប្រមូលផ្តុំដែលគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋ ។ បុរសស្រ្តី និងកុមារ ជនជាតិជីហ្គត្រូវបានដឹកជញ្ជូនតាមរថភ្លើង មកពីគ្រប់ប្រទេសទាំងអស់ក្នុងទ្វីបអឺរ៉ុបទៅកាន់ជំរំ អូស្វីច (Auschwitz) ទ្រីប្លីកា (Treblinka) និងមូលដ្ឋានសម្លាប់សំខាន់ៗបួនកន្លែងទៀតដែលកាន់កាប់ ដោយអាល្លឺម៉ង់ នៅក្នុងប្រទេសប៉ូឡូញ ។ រហូតមកដល់ឆ្នាំ១៩៤៥ អាល្លឺម៉ង់និងសហការីរបស់ខ្លួនបាន សម្លាប់ឬបានបង្កឲ្យមានការសម្លាប់មកលើជនជាតិជីហ្គរហូតដល់ទៅ៦លាននាក់ ។ សហគមន៍រាប់រយ របស់ជនជាតិជីហ្គនៅអឺរ៉ុប ដែលខ្លះមានអាយុកាលជាច្រើនសតវត្សរ៍ ត្រូវបានរលាយសាបសូន្យជា រៀងរហូត ។

សតវត្សរ៍នៃការរើសអើងសាសនាប្រឆាំងនឹងជនជាតិជីហ្គនៅក្នុងទ្វីបអឺរ៉ុប ដែលកាន់សាសនា គ្រិស្តត្រូវបានពង្រឹងឡើងវិញ ដោយគោលនយោបាយប្រឆាំងនឹងជនជាតិជីហ្គ តាមបែបសម័យទំនើប មួយ ដែលវិវត្តចេញមកពីការរួមផ្សំគ្នានៃគំនិតជាតិនិយមជ្រុលហួសហេតុ អសន្តិសុខផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ ភាពភ័យខ្លាចចំពោះមនោគមវិជ្ជាកុម្មុយនីស្ត និងវិទ្យាសាស្ត្រនៃការពិនិត្យមើលជាតិសាសន៍ ដែល បានផ្តល់ជាកម្លាំងបន្ថែម ដល់ដំណើរការនៃការកាប់សម្លាប់ជនជាតិជីហ្គ ។

សេចក្តីដកស្រង់របស់ជនរងគ្រោះ :

ជនជាតិជីហ្គនិងប្រជាជនដទៃទៀតដែលជាមុខសញ្ញារបស់ក្រុមណាហ្ស៊ី ត្រូវបានបញ្ជូនទៅ រស់នៅក្នុងជំរំប្រមូលផ្តុំ ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការគ្រប់គ្រងលើជនជាតិជីហ្គ និងការដឹក ជញ្ជូនជនជាតិជីហ្គទៅកាន់ជំរំឃុំឃាំងឬជំរំពលកម្មដោយបង្ខំ ។ ជាញឹកញាប់អ្នកដែលមិនអាច ធ្វើការបានដោយសារតែវ័យចាស់ជរា ជំងឺ ឬពិការភាព ត្រូវបានសម្លាប់ចោល ។ ការឆរ ពលកម្មគឺជាឱកាសមួយសម្រាប់បង្ហាញតម្លៃរបស់ខ្លួនទៅកាន់អ្នកចាប់ចង ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត នេះគឺជាហេតុផលតែមួយគត់ ដែលអ្នកខ្លះអាចរួចរស់ជីវិតបាន ។ នៅចំណុចនេះ ជនរង

ក្រោះ បានពិពណ៌នាទូទៅសេចក្តីមួយនៅឯរោងចក្រកាត់ដេរ ជាកន្លែងដែលនាងត្រូវបានបង្ខំឲ្យធ្វើការងារ ។

កាត់កើតនៅក្នុងក្រសួងជនជាតិដើមភាគតិច ដែលមានជីវភាពមធ្យមក្នុងទីក្រុងមួយនៅប្រទេសប៉ូឡូញ ជាទីក្រុងមួយដែលល្បីល្បាញខាងសិប្បកម្មវាយនភណ្ឌរបស់ប្រទេសប៉ូឡូញ ។ នាងចាប់ផ្តើមចូលរៀននៅសាលាសាធារណៈក្នុងប្រទេសប៉ូឡូញ ប៉ុន្តែក្រោយមក ក៏ចូលរៀននៅក្នុងសាលាកាតូលិកសម្រាប់សិស្សស្រី ។ មេដឹកនាំសាសនារបស់ជនជាតិដើមភាគតិច ត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យចូលបង្រៀនសិស្សជនជាតិដើមភាគតិចសម្រាប់មុខវិជ្ជាសាសនា ។

បន្ទាប់ពីត្រូវបានផ្លាស់ទៅកាន់ជំរំប្រមូលផ្តុំប៊ីលស្កូ (Bielsko) ខ្ញុំត្រូវបានបញ្ជូនក្នុងឆ្នាំ១៩៤២ ឲ្យទៅធ្វើការនៅរោងចក្រវាយនភណ្ឌនៅបូលខិនហាន (Bolkenhain), ក្នុងទីក្រុងស៊ីសៀ (Silesia) ។ ទោះបីជាមានភាពអត់ឃ្លាននិងការងារពលកម្មធ្ងន់ធ្ងរយ៉ាងណាក្តី ក៏អ្នកជាប់ឃុំយ៉ាងទាំងអស់ចេះជួយយកអាសាគ្នាទៅវិញទៅមក ។ អ្នកទទួលបានការខុសត្រូវជនជាតិអាណានិគមម្នាក់ក៏អ្នកស្រី ខេ បានជួយជីវិតរបស់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំបានធ្លាក់ខ្លួនឈឺនិងត្រូវបានបញ្ជូនទៅកាន់មន្ទីរពេទ្យនៅក្នុងជំរំ ។ អ្នកស្រីដឹងថាកងសន្តិសុខនឹងធ្វើការត្រួតពិនិត្យហើយសម្លាប់អ្នកជំងឺចោលដោយប្រើផ្លែឆ្កែពុល ។ អ្នកស្រី ខេ អៀវខ្ញុំមកកាន់រោងចក្រវិញ ដោយចាប់យកកាតម្សៅរបស់ខ្ញុំហើយដាក់ខ្ញុំឲ្យអង្គុយនៅពីមុខក៏នោះ ។ ខ្ញុំរំឡើងស្មារតីដោយសារតែជំងឺត្រូវក្តៅ ប៉ុន្តែខ្ញុំបានគេចផុតពីការតាមដាន ។

ចម្លើយដកស្រង់របស់ជនរងគ្រោះ ៖

ជនជាតិ ដើមភាគតិច និង ជនជាតិស្វាសិក រួមនិងក្រុមមនុស្សជាច្រើនទៀតដែលជាមុខសញ្ញារបស់ក្រុមណាហ្ស៊ី ត្រូវបានប្រមូលផ្តុំ និងយកទៅដាក់នៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងសម្រាប់ធ្វើជាទាសករពលកម្មនិងសម្លាប់ចោល ។ មន្ទីរឃុំឃាំងដែលត្រូវបានពិពណ៌នាក្នុងចម្លើយដកស្រង់នេះមានឈ្មោះថា ម៉ាដដានេក (Majdanek) ។

យើងបានទៅដល់ ម៉ាដដានេកនៅក្នុងខែកក្កដា ។ ខ្ញុំគិតថានៅខែសីហា ឆ្នាំ១៩៤៣ ។ យើងត្រូវតែឈរជើកប្រឡាយ ហើយឪពុករបស់ខ្ញុំឈរជើកបន្ទាប់ពីខ្ញុំ ។ ឪពុករបស់ខ្ញុំក៏ជាអ្នកទោសដូចខ្ញុំដែរ ។ បុរសជនជាតិប៉ូឡូញម្នាក់បានដើរកាត់កន្លែងធ្វើការ ស្រាប់តែភ្លាមនោះបុរសនោះបានទាញយកដុំថ្មកប់ចំឪពុករបស់ខ្ញុំ ។ ដុំថ្មនោះបានប៉ះចំជើងរបស់គាត់ ។ ពេលនោះខ្ញុំមិនដឹងថាជើងរបស់គាត់បាក់ឬក៏យឺតមើលទេ ។ នៅពេលយប់ ពេលយើងដើរត្រឡប់មកបន្ទាយទាហានវិញ ឪពុករបស់ខ្ញុំមិនអាចដើរបានទេ ។ ដូច្នេះខ្ញុំនិងមិត្តភក្តិត្រូវតែត្រាហ៍គាត់ឬពេលខ្លះអៀវគាត់ ។ ខ្ញុំបាននាំគាត់ចូលក្នុងបន្ទាយ ហើយដាក់គាត់ឲ្យដេកសណ្តូកជើង ។ គ្រាន់តែក្នុងរយៈពេលមួយភ្លែតសោះ ជើង

របស់គាត់បានហើមធំឡើង ។ ឃើញដូច្នេះ បុរសម្នាក់បាននិយាយថា យើងគួរតែទៅហៅពេទ្យបួនណាម្នាក់មកជួយ ។ នៅទីនោះ អ្នកទាំងអស់គ្នា ហៅគ្រូពេទ្យថា “សាន់នីតី” (Sanitaer) ។ សម្រាប់ខ្ញុំនៅពេលនោះ ខ្ញុំមិនដឹងថាមានរឿងអ្វីកើតឡើងនោះទេ នៅពេលដែលមានមនុស្សឈឺ ។ ខ្ញុំមិននឹកស្មានថាមានរឿងដូច្នេះកើតឡើងសោះ ។ ខ្ញុំគិតថានៅពេលមាននរណាម្នាក់ឈឺ នោះគ្រូពេទ្យនឹងមកធ្វើការព្យាបាល ។ បុរសដែលមកពិនិត្យឪពុកខ្ញុំ គាត់ពាក់អាវពេទ្យដែលមានរូបសញ្ញាបូកពណ៌ក្រហម ។ ពេលឃើញសភាពរបស់ឪពុកខ្ញុំហើយ បុរសនោះក៏នាំឪពុកខ្ញុំចេញទៅ ដោយបុរសនោះបាននិយាយទៅកាន់ឪពុកខ្ញុំថា “អ្នកដឹងទេថា អ្នកត្រូវតែទៅមន្ទីរពេទ្យ” ។ បុរសនោះបាននិយាយមកកាន់ខ្ញុំថា គេនឹងនាំឪពុកខ្ញុំមកវិញនៅថ្ងៃស្អែក ។ ចាប់ពីពេលនោះមក ខ្ញុំមិនដែលបានជួបឪពុករបស់ខ្ញុំទៀតឡើយ ។ យ៉ាងណាមិញ បុរសជនជាតិប្លូឡូញនោះមិនមានហេតុផលអ្វីដែលត្រូវយកដំបូមកកប់លើនរណាម្នាក់ឡើយ ។ ឪពុកខ្ញុំគ្រាន់តែឈរនៅមួយកន្លែងសោះ ។ ដំបូនោះគួរតែកប់មកចំខ្ញុំ ប៉ុន្តែវាបែរជាចំឪពុកខ្ញុំទៅវិញដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំមានភាពសោកស្តាយជាខ្លាំង ។

ចម្លើយដកស្រង់របស់ជនរងគ្រោះ :

ជនជាតិជ្វីហ្វ ជីពស៊ី និងជនជាតិស្វាវិក រួមនឹងក្រុមមនុស្សជាច្រើនទៀតដែលជាមុខសញ្ញារបស់ក្រុមណាហ្ស៊ី ត្រូវបានប្រមូលផ្តុំ និងយកទៅដាក់នៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងសម្រាប់ធ្វើជាទោសករពលកម្មនិងសម្លាប់ ។ នៅពេលនេះ ជនរងគ្រោះនឹងពិពណ៌នាអំពីការមកដល់ ការជ្រើសរើស និងការបែកគ្នាពីក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់នៅមន្ទីរឃុំឃាំងមួយនៅអូសស៊ូច ។

យើងបានមកដល់ អូសស៊ូច នៅពេលយប់ជ្រៅ ។ នៅពេលយើងមកដល់ ទ្វាររបងក៏រំបើកហើយយើងបានឮសំឡេងមនុស្សស្រែក សំឡេងឆ្កែព្រុស និងសំឡេងវាយដំទាត់ជាក់របស់អ្នកយាម និង មន្ត្រីប៉ូលិសដែលធ្វើការឲ្យក្រុមណាហ្ស៊ីខាងលើ ។ ឃើញដូច្នេះ យើងក៏នាំគ្នាចេញពីថ្នាក់ ។ រំពេចនោះ អ្វីៗទាំងអស់កើតឡើងយ៉ាងរហ័ស មនុស្សរត់ពីឆ្នេងទៅស្តាំឬពីស្តាំទៅឆ្នេង ។ ប្តីបែកពីប្រពន្ធ កូនក្មេងរួចផុតដៃវង្វេងពីម្តាយរបស់វា ហើយក្រុមមនុស្សចាស់ ត្រូវបានដេញវាយធ្វើបាបដូចជាសត្វធាតុ ។ ចំណែកឯអ្នកជំងឺនិងជនពិការទទួលការគំរាមកំហែង និងទាត់ឲ្យនៅមួយកន្លែងដូចសំរាម ។ ក្រោយមកអ្នកទាំងនោះក៏ត្រូវត្រវែងឲ្យទៅម្ខាងទាំងអស់គ្នា ជាមួយនឹងវ៉ាលីសហែកនិងហិប ។ ម្តាយរបស់ខ្ញុំបានរត់មកទិបស្មាខ្ញុំហើយប្រាប់ខ្ញុំថា “ម៉ែមិនអាចជួបកូនបានទៀតឡើយ មើលប្អូនប្រុសរបស់ឯងផង” ។

ចម្លើយដកស្រង់របស់ជនរងគ្រោះ :

ជនជាតិដើម ត្រូវបានជម្លៀសចេញពីកន្លែងរស់នៅរបស់ខ្លួននៅតាមទីក្រុងជាច្រើន ហើយ ត្រូវបានបង្ខំឲ្យទៅរស់នៅក្នុងជំរុំប្រមូលផ្តុំ ដើម្បីដាក់ជនជាតិដើមហូឡូនៅដាច់ដោយឡែកពី សង្គមនិងដើម្បីផ្តល់នូវភាពងាយស្រួលក្នុងការគ្រប់គ្រងជនជាតិដើមហូឡូទាំងអស់នេះ ។ នៅពេល នេះជនរងគ្រោះនឹងពិពណ៌នាអំពីការដើរស្វែងរកចំណីអាហារនៅក្នុងព្រៃ ដើម្បីស្រាវស្វែង ជីវិតបន្ទាប់ពីលូចរត់ចេញពីជំរុំប្រមូលផ្តុំ ហូរ៉ូឡូ (Horochow) ។

ខ្ញុំមិនដឹងថា ខ្ញុំអាចរស់នៅក្នុងព្រៃដោយរបៀបណានោះទេ ប៉ុន្តែអំឡុងពេលនោះគឺពិតជា អស្ចារ្យណាស់សម្រាប់ខ្ញុំ ។ នៅពេលដែលមនុស្សម្នាក់យាននិងអស់សង្ឃឹម អ្នកនោះនឹងក្លាយជា មនុស្សថ្មប្រឌិត ។ ទោះបីជាពេលនេះខ្ញុំនឹងនិយាយពីបទពិសោធន៍នេះក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំខ្លួនឯងស្ទើរតែមិន ជឿដែរ ។ ខ្ញុំបានហូបដង្កូវ សត្វល្អិត និងអ្វីទាំងអស់ដែលខ្ញុំអាចដាក់ចូលក្នុងមាត់របស់ខ្ញុំបាន ។ ខ្ញុំមិន ស្គាល់អ្វីទាំងអស់នៅក្នុងព្រៃ ពេលខ្លះខ្ញុំធ្លាក់ខ្លួនឈឺធ្ងន់ ។ នៅក្នុងនោះមានផ្សិតព្រៃ ហើយខ្ញុំក៏ដឹងថាផ្សិត ទាំងនោះគឺជាផ្សិតពុលដែរ ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនដឹងថាផ្សិតមួយណាពុលនោះទេ ហើយក្រោយមកខ្ញុំក៏ធ្លាក់ខ្លួន ឈឺ ។ ពោះរបស់ខ្ញុំក៏ពោរពេញទៅដោយបញ្ហា ប៉ុន្តែខ្ញុំនៅតែព្យាយាមស្វែងរកអ្វីមកដាក់ក្នុងមាត់របស់ខ្ញុំ ពីព្រោះ ថាខ្ញុំត្រូវការអ្វីហូប ។ ខ្ញុំដង្ហែកកក់ពីគ្រប់កន្លែងទាំងអស់ដែលខ្ញុំអាចស្វែងរកបានយកមកដឹក ។ ពេលខ្លះ ខ្ញុំបានលួចចូលទៅក្នុងបន្ទប់ដាក់ដង្កូវបារាំងនៅក្រោមដី ដែលក្រុមកសិករបានធ្វើនៅជុំវិញភូមិ របស់គេ ហើយកន្លែងនេះគឺជាទីកន្លែងដ៏ល្អមួយសម្រាប់លាក់ខ្លួន ដោយសារតែបន្ទប់នេះធ្វើឲ្យមានភាព កក់ក្តៅនៅរដូវរងា ។ ប៉ុន្តែនៅបន្ទប់នោះពោរពេញទៅដោយសត្វកណ្តុរ ហើយបើនិយាយពីរឿងនេះខ្ញុំ បានហូបសត្វកណ្តុរទាំងអស់ ។ ជាក់ស្តែង ខ្ញុំពិតជាចង់រស់ណាស់ ។ ខ្ញុំបានប្រព្រឹត្តនូវសកម្មភាពជាច្រើន ដែលពិបាកនឹងបរិយាយ ។ ខ្ញុំបានហូបអ្វីៗដែលគ្មាននរណាម្នាក់អាចនឹកស្មានដល់ ។ យ៉ាងណាមិញ ខ្ញុំអាចរស់រានមានជីវិតរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។ ខ្ញុំក៏មិនដឹងថាមូលហេតុអ្វីដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំនៅមានជីវិត ដែរ ។ ខ្ញុំនៅតែស្នូរខ្លួនឯងរហូត ។

ប្រធានបទទី៣ : អ៊ីរ៉ាក់

សាសនា: ម៉ូស្លីម ៩៧ភាគរយ, គ្រិស្ត និងសាសនាដទៃទៀត ៣ភាគរយ

ប្រភេទជនជាតិ: អាវ៉ាប៊ែ ៥-៨០ ភាគរយ, ជនជាតិខ្មឺដ (Kurdish) ១៥-២០ ភាគរយ, ជនជាតិ ទួក (Turkoman) ជនជាតិអាស៊ីរៀង (Assyrian) និងជនជាតិដទៃទៀតសរុប ៥ ភាគរយ

បរិបទប្រវត្តិសាស្ត្រ: ទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៨០

ក្នុងអំឡុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៨០ អ៊ីរ៉ង់និងអ៊ីរ៉ាក់បានធ្វើសង្គ្រាមជាមួយគ្នា ។ ក្នុងសង្គ្រាមនេះ ជនជាតិខ្មឺដទាំងអស់ដែលស្ថិតនៅក្នុងភូមិភាគខាងជើង បានធ្វើការការពារគ្រប់គ្រងយ៉ាងខ្លាំងក្លានៅលើ

ដែលរឹបស្ម័គ្រ ហើយក៏បានចងសម្ព័ន្ធមិត្តជាមួយនឹងប្រទេសអ៊ីរ៉ង់ ជាប្រទេសជិតខាង (ដែលកំពុងតែធ្វើសង្គ្រាមជាមួយអ៊ីរ៉ាក់) ។ រដ្ឋាភិបាលអ៊ីរ៉ាក់ដែលដឹកនាំដោយ សាដាម ហ៊ូសេន (Saddam Hussein) មានអារម្មណ៍ថាកំពុងតែស្ថិតនៅក្រោមការគំរាមកំហែងដោយសារតែការពង្រីកទីតាំងដីល្បឿនរបស់ជនជាតិឌីដ ហើយក៏សម្រេចធ្វើការគ្រប់គ្រងទៅលើ តំបន់ដែលជនជាតិឌីដកំពុងតែកាន់កាប់ ។ រដ្ឋាភិបាលអ៊ីរ៉ាក់បានប្រកាសថា ជនជាតិឌីដទាំងអស់ដែលរស់នៅក្នុង“តំបន់ហាមយាត់” មួយចំនួននឹងត្រូវសម្លាប់ចោល ។ យុទ្ធនាការនេះត្រូវបានស្គាល់ថាជាយុទ្ធនាការ “អាន់ហុល” (Anfal) ហើយជាយុទ្ធនាការដែលបង្ហាញអំពីដំណោះស្រាយរបស់រដ្ឋាភិបាលចំពោះបញ្ហាជនជាតិឌីដ ។

កងទ័ពអ៊ីរ៉ាក់បានបាញ់កាំភ្លើងធំ ទម្លាក់គ្រាប់បែក និងប្រើប្រាស់សព្វាវុធដ៏វិសាស្ត្រមកលើអ្នកភូមិជនជាតិឌីដរាប់ពាន់នាក់ ។ នៅចន្លោះខែកុម្ភៈនិងខែកញ្ញាឆ្នាំ១៩៨៨ ដោយការប៉ាន់ស្មានមានកាតខុសគ្នា ជនជាតិឌីដប្រមាណពីប្រាំម៉ឺនទៅមួយសែនប្រាំម៉ឺននាក់ ត្រូវបានសម្លាប់នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃយុទ្ធនាការប្រឆាំងនឹងជនជាតិឌីដ ។ ពាក្យ“អាន់ហុល” មានន័យថាជាភាសាអារ៉ាប់ថា “ពួកស្អុយរលួយ” ដែលពាក្យនេះគឺជាយុទ្ធនាការយោធា ដំណាក់កាលទី២ប្រឆាំងនឹងជនជាតិឌីដនៅអ៊ីរ៉ាក់ ។ ជនជាតិឌីដជាច្រើននាក់ត្រូវបានស្លាប់ដោយសារទស្សន៍ពុល ។ ទោះបីជាយុទ្ធនាការនេះជាជម្លោះរវាងកងកម្លាំងយោធាអ៊ីរ៉ាក់ជាមួយនិងកងកម្លាំងឌីដក៏ដោយ ក៏យុទ្ធនាការ“អាន់ហុល”នេះបានបណ្តាលឲ្យមានការសម្លាប់រង្គាល់និងការបាត់ខ្លួនរបស់ជនជាតិឌីដរាប់រយពាន់នាក់ ហើយដែលបាន បង្ហាញភូមិឋានប្រមាណចំនួនពីរពាន់ភូមិ ។ លើសពីនេះ អ្នកភូមិរាប់រយពាន់នាក់ត្រូវបានផ្លាស់ទីកន្លែង ។

សាក្សី (ឈ្មោះនឹងត្រូវបានដាក់ឲ្យ)

ឆ្នាំកំណើត: ១៩៥៤

មុខរបរ: កសិករ

ទីកន្លែងកំណើត: ភូមិ គីរីមី (Kurimi) ឃុំវីកឡាជ (Vilklage) តំបន់ដូហុក (Duhuk)

បន្ទាប់ពីធ្វើពាក្យសម្បថ សាក្សីបាននិយាយដូចតទៅ:

ខ្ញុំបាទគឺជាប្រជាជនមួយរូបក្នុងភូមិគីរីមី ។ នៅក្នុងយប់មួយចន្លោះពីថ្ងៃទី២៥ដល់២៦ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៨៨ យើងបានឮថាកងកម្លាំងអ៊ីរ៉ាក់នឹងធ្វើការវាយប្រហារលើតំបន់របស់យើង ។ ដូច្នេះយើងត្រូវតែរត់ចេញឲ្យទៅដល់ផ្លូវដែលអាចចេញពីតំបន់នេះបាន ។ ប៉ុន្តែ យើងមិនអាចឆ្លងផ្លូវនេះបានទេ ។ ប្រជាជនទាំងអស់ក៏នាំគ្នាត្រឡប់មកវិញ ហើយនាំគ្នាពួននៅក្នុងរោងកសិដ្ឋាននិងរូងថ្ម ដែលយើងកំពុងរស់នៅ ។ នៅម៉ោងប្រាំពីរ ថ្ងៃទី២៨ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៨៨ យើងត្រូវបានកងទ័ពអ៊ីរ៉ាក់វាយប្រហារនិងហុមព័ទ្ធពីគ្រប់ប្រភេទទាំងអស់ ។ យើងក៏សុំធ្វើការចុះចាញ់ ។ បន្ទាប់មកកងទ័ពអ៊ីរ៉ាក់ក៏នាំយើង

ត្រឡប់ទៅកាន់ភូមិរបស់យើងវិញ ។ កងទ័ពអ៊ីរ៉ាក់បានធ្វើការបែកចែកបុរស ស្រ្តី និងកូនក្មេង ហើយ ក្រោយមកកងទ័ពទាំងនោះក៏យកស្រ្តីនិងកូនក្មេងចេញទៅ ។ ក្រុមបុរសជាច្រើនត្រូវបានរក្សាទុកនៅក្នុង ភូមិ ហើយនាយទាហានមួយរូបបានបញ្ជាឲ្យយើងឈរក្នុងជួរតែមួយ រួចនាំយើងទៅខាងត្បូងភូមិ ដែល នៅទីនោះខ្ញុំបានឃើញទាហានចំនួន១៦ នាក់ ។ នាយទាហានពីរនាក់បញ្ជាឲ្យយើងទាំងអស់គ្នាឲ្យអង្គុយចុះ ក្រោយមកនាយទាហានម្នាក់ទៀតបានបញ្ជាឲ្យបាញ់យើង ។ កងទាហានទាំងអស់បានធ្វើការបាញ់ប្រហារ រមកលើក្រុមបុរសនៅក្នុងភូមិ ហើយយើងទាំងអស់គ្នាដួលលើដី ។ ក្រោយមកនាយទាហានម្នាក់ បានបញ្ជាឲ្យយើងយកកាំភ្លើងបាញ់គ្នាឯងទៅវិញទៅមក ។ នាយទាហានដែលបញ្ជាឲ្យយើងបាញ់គ្នាឯង នោះ បានធ្វើឲ្យខ្ញុំមានរបួសនៅលើថ្ងាស ។ ខ្ញុំនឹងបង្ហាញស្លាកស្នាមនេះទៅតុលាការ (តុលាការក៏បាន ធ្វើការពិនិត្យមើលទៅលើស្លាកស្នាមដ៏ច្បាស់នេះ) ។ ខណៈពេលដែល ទាហានទាំងនោះចាកចេញផុតទៅ ខ្ញុំក៏ព្យាយាមក្រោកពីដី ហើយខ្ញុំបានឃើញឪពុកនិងបងប្អូនប្រុស ហើយរួមមានសាច់ញាតិរបស់ខ្ញុំផង (១៨នាក់) ដេកស្លាប់ទាំងអស់នៅលើដី ។ ខ្ញុំបានឃើញបងប្អូនដ៏ដូនមួយរបស់ខ្ញុំមានរបួសនៅលើជើង ។ ដោយឃើញដូច្នេះ ខ្ញុំក៏បានដាក់កាត់ចូលទៅក្នុងរណ្តៅធំមួយ ។ ស្របពេលនោះដែរ ខ្ញុំក៏បានឃើញ (ឈ្មោះត្រូវបានដាក់ឲ្យ) មនុស្សម្នាក់វារចេញមកពីកន្លែងសាកសព ។ ខ្ញុំបានដាក់បញ្ចូលបញ្ជីឈ្មោះអ្នក ដែលត្រូវបានសម្លាប់នៅក្នុងកិច្ចប្រតិបត្តិការប្រហារជីវិតនេះ ។ ស្របពេលនោះខ្ញុំក៏បានឃើញពួររបស់ខ្ញុំ (ឈ្មោះត្រូវបានដាក់ឲ្យ) ដែលជើងម្ខាងរបស់គាត់ត្រូវបាក់ ។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំជាមួយនឹងមនុស្សម្នាក់ទៀត (ឈ្មោះត្រូវបានដាក់ឲ្យ) បានលាក់ខ្លួននៅក្នុងរូងថ្មមួយ ហើយ (ឈ្មោះត្រូវបានដាក់ឲ្យ) មនុស្សម្នាក់ ទៀតក៏បានមកលាក់ខ្លួននៅទីនោះដែរ ។ យើងបានស្នាក់នៅទីនោះរហូតដល់ថ្ងៃទី៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៨៨ ដោយគ្មានអាហារនិងទឹកសម្រាប់បរិភោគឡើយ ។ ក្រោយមកទៀត យើងក៏បានធ្វើដំណើរទៅកាន់ភូមិ មួយដែលនៅទីនោះមានកងវរសេនាធិការពារជាតិជាច្រើនដែលបានប្រាប់យើងថាមានការលើកលែង ទោសហើយ ។ ឮដូច្នេះ យើងក៏បានទៅរកកងវរសេនាធិការពារជាតិទាំងនោះ ហើយបន្ទាប់មកកង- វរសេនាធិការក៏បាននាំយើងទៅកាន់ទីស្នាក់ការរបស់គណបក្ស“បាស”ដែលស្ថិតក្នុងភូមិនោះ ។ កងវរសេនា ធិការទាំងនោះបានបញ្ជូនយើងទៅកាន់ទីស្នាក់ការមេបញ្ជាការកងពលតូច ដែលនៅទីនោះយើងត្រូវបានគេ វាយធ្វើបាបនិងមាក់ឆ្ងាយមុនពេលយើងត្រូវបានបញ្ជូនទៅកាន់ជំរំមួយទៀត ។ នៅជំរំនោះ ខ្ញុំបាន ឃើញបុរសនិង ស្រ្តីរាប់ពាន់នាក់ស្នាក់នៅក្នុងវិហារមួយ ។ ក្រោយមកទៀត យើងត្រូវបានបញ្ជូន ទៅកាន់វាលលំហមួយដែលនៅទីនោះខ្ញុំបានឃើញក្មេងៗបានស្លាប់ ហើយខ្ញុំក៏បានចូលរួមកប់សពក្មេង ទាំងនោះដែរ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត យើងតែងតែឃើញមានវេយ្យាមកយកក្រុមអ្នកកាន់សាសនាគ្រិស្តនិង យ៉ុងឌីស ចេញទៅកាន់កន្លែងផ្សេងៗដែលយើងមិនដឹង ។ រហូតមកដល់ពេលនេះ យើងនៅតែមិនដឹង អំពីវាសនារបស់គេដដែល ។

សាក្សី (ឈ្មោះត្រូវបានដាក់ឱ្យ)

មុខរបរ: កម្មករ

សាក្សីបាននិយាយដូចខាងក្រោមបន្ទាប់ពីធ្វើពាក្យសម្បថ:

ខ្ញុំបានធ្វើការចុះបញ្ជី ក្រោយពីខ្ញុំត្រូវបានទាញចេញពីក្នុងភូមិម្នាក់ប្រាប់ខ្ញុំអំពីការលើកលែងទោស ។ ខ្ញុំត្រូវបាននាំទៅកាន់អគ្គការទទួលបន្ទុកជនជាតិខ្មែរភាគខាងជើង ហើយនៅទីនោះ ខ្ញុំត្រូវបានគេធ្វើបាប ។ បន្ទាប់ពីខ្ញុំនឹងមនុស្សដទៃទៀតត្រូវបានឃុំឃាំង មួយរយៈពេលក្រោយមក ខ្ញុំត្រូវបានបញ្ជូនតាមរថយន្ត ។ ខ្ញុំនឹងមនុស្សនៅទីនោះទាំងអស់ត្រូវបានប្រាប់ថា ទាហាននឹងត្រូវនាំទៅកាន់ទីក្រុងបាងកក ។ បន្ទាប់ពីចាកចេញបានបន្តិច រថយន្តទាំងនោះក៏បានឈប់ ហើយក្រុមទាហានបាននាំយកអ្នកទោសដែលបានឃុំឃាំងហើយនោះចេញឆ្ងាយពីរថយន្ត ។ ពេលនោះខ្ញុំជាអ្នកទោសទី១៧ដែលត្រូវនាំចេញពីរថយន្ត ។ ក្រុមទាហានទាំងនោះបាននាំអ្នកទោសទាំងអស់ទៅយ៉ាងឆ្ងាយពីរថយន្ត ។ ក្រោយមកយើងត្រូវបានបញ្ជូនឱ្យអង្គុយចុះ ។ នៅពេលខ្ញុំអង្គុយចុះ ខ្ញុំបានឃើញរណ្តៅមួយ ។

ខ្ញុំត្រូវបានទាញដោយក្រោយចំក្បាលហើយធ្លាក់ចូលទៅក្នុងរណ្តៅនោះ ។ ពេលធ្លាក់ចូលក្នុងរណ្តៅនោះភ្លាម ខ្ញុំបានឃើញបុរសម្នាក់ក្នុងចំណោមបុរសជាច្រើនទៀត ប៉ុន្តែក្រោយមកខ្ញុំក៏បានបាត់បង់ស្មារតី ។ ខណៈពេលដែលខ្ញុំបានដឹងខ្លួន ខ្ញុំឃើញថាពាក់កណ្តាលខ្លួនរបស់ខ្ញុំត្រូវបានកប់ដោយដីឡាប់ ហើយខ្ញុំក៏បានឃើញទាហានដើរចេញពីរណ្តៅដើម្បីយកឡាប់មកចាក់បន្ថែមទៀត ។ ខ្ញុំបានឮយាមវារចេញពីរណ្តៅដោយសារតែភាពងងឹតនិងផ្ទុយដី និងក៏ដោយសារតែអ្នកយាមរណ្តៅទាំងអស់នោះកំពុងតែរវល់នាំអ្នកទោសមកបន្ថែមទៀត ។ ក្រោយមកខ្ញុំក៏បានវារចេញពីរណ្តៅនោះ ។ ខ្ញុំជឿជាក់ថាក្រុមទាហានទាំងនោះមិនបានធ្វើការបាញ់សម្លាប់អ្នកទោសទេ ។ មើលទៅទាហានទាំងនោះកំពុងតែយកអ្នកទោសមកដាក់ក្នុងរណ្តៅ ហើយកប់អ្នកទោសទាំងនោះទាំងអស់តែម្តង ។

សាក្សី (ឈ្មោះត្រូវបានដាក់ឱ្យ)

មុខរបរ: អ្នកគ្រប់គ្រងវិស័យអប់រំក្នុងក្រសួងអប់រំ

សាក្សីបាននិយាយដូចខាងក្រោមបន្ទាប់ពីធ្វើពាក្យសម្បថ:

ខ្ញុំគឺជាប្រជាជនមកពីភូមិ ជី.ជី. ។ នៅថ្ងៃទី៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៨៨ ខ្ញុំបានកត់សម្គាល់ទៅលើភាពចលាចលរបស់កងទ័ពដែលសកម្មភាពនេះធ្វើឱ្យមានការសង្ស័យ ។ យើងមានអារម្មណ៍ថាជីវិតរបស់យើងកំពុងតែស្ថិតនៅក្នុងគ្រោះថ្នាក់ ។ នៅថ្ងៃនោះ ខ្ញុំបានឃើញយន្តហោះចម្បាំងដែលខ្ញុំមិនអាចចាំលេខបាន ។ យន្តហោះចម្បាំងទាំងនោះបានធ្វើការទម្លាក់គ្រាប់បែកលើភូមិដទៃទៀតជាច្រើន ។ ជាមួយ

គ្នានោះដែរ ភូមិរបស់យើងក៏ត្រូវបានគ្រាប់បែកទម្លាក់ចំ ហើយមានផ្សែងខ្លួនខ្លាញ់ហុយឡើងលើ ។ សួរសំឡេងលេចចេញពីការទម្លាក់គ្រាប់បែកពុលស្លាប់ទេ ប៉ុន្តែខ្យល់នៅតែបន្តបក់ ។ ពេលនោះខ្ញុំកំពុងតែ ឈរនៅចំទិសបញ្ចូលស្រាល ។ ឃើញដូចនេះ ខ្ញុំក៏បានស្រែកហៅប្រជាជននៅក្នុងភូមិ ។ ដោយហេតុថា ខ្ញុំធ្លាប់ប្រើការជាទាហានក្នុងកងបែកចែកសារធាតុជីវសាស្ត្រ ខ្ញុំបានដឹងថាភូមិរបស់ខ្ញុំត្រូវគ្រាប់បែក ទម្លាក់ចំ និងបានទទួលរងការបាញ់អាវុធជីវសាស្ត្រ ។ ខ្ញុំក៏ធ្លាប់បានធ្វើការហ្វឹកហាត់ឲ្យចេះប្រើប្រាស់ អាវុធជីវសាស្ត្រដែរ ។ នៅពេលដែលគ្រាប់បែកទម្លាក់ចំភូមិរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំបានសម្លឹងមើលក្រសួររបស់ខ្ញុំ ចំនួន២៥នាក់ ម្តាយ(ឈ្មោះត្រូវបានដាក់ឲ្យ) ប្រពន្ធ(ឈ្មោះត្រូវបានដាក់ឲ្យ) និងកូនៗ(ឈ្មោះត្រូវបាន ដាក់ឲ្យ)របស់ខ្ញុំបានស្លាប់ ។ លើកលែងតែកូនស្រីរបស់ខ្ញុំម្នាក់ (ឈ្មោះត្រូវបានដាក់ឲ្យ)នៅមានជីវិត ។ ខ្ញុំក៏បានបាត់បង់បងប្អូនប្រុសពីរនាក់(ឈ្មោះត្រូវបានដាក់ឲ្យ) រួមទាំងប្រពន្ធ និងកូនរបស់គាត់ដែលបាន បាត់បង់ជីវិតនៅក្នុងឧប្បត្តិហេតុនេះ និងប្រជាជននៅក្នុងភូមិជី.ជីនេះផងដែរ ។ ដប់នាទីក្រោយពីការ បាញ់និងទម្លាក់គ្រាប់បែក យើងក៏បាននាំគ្នាដើរឆ្ពោះទៅកាន់ភូមិវិញ ។ ខ្ញុំបានរួមដំណើរជាមួយបងប្រុស ថ្ងៃនិងមិត្តរបស់ខ្ញុំទាំងអស់មានគ្នាបួននាក់ ។ ខ្ញុំបានប្រាប់គាត់ឲ្យយកខ្សែក្រវាត់ស្បែករបស់ជនជាតិខ្មែរ មក ពាក់ធ្វើជាកន្សែងបិទមុខ ក្រោយពីកន្សែងនោះត្រូវបានជ្រលក់ក្នុងទឹក ។ ខ្ញុំបានយកកន្សែងស្បែកនោះមក បិទមាត់ ច្រមុះ និងភ្នែករបស់ខ្ញុំ ដើម្បីការពារពីផ្សែងពុលជីវសាស្ត្រ ។ នៅពាក់កណ្តាលផ្លូវ ខ្ញុំបានជួប ក្មេងស្រីម្នាក់ដែលនិយាយមកកាន់ខ្ញុំថា “គ្មាននរណាម្នាក់នៅជាមួយខ្ញុំទេ” ដែលឃ្លានេះជាភាសាអារ៉ាប់ មានន័យថា “សមាជិកក្រសួររបស់ខ្ញុំទាំងអស់បានស្លាប់ចោលខ្ញុំអស់ហើយ” ។

ភូមិរបស់ខ្ញុំត្រូវបានការបាញ់កាំភ្លើង និងទម្លាក់គ្រាប់បែកលើទីតាំងបីកន្លែង ពីព្រោះថាប្រជាជន ភាគច្រើនរស់នៅក្នុងតំបន់ត្រីកោណនេះ ។ ភូមិនេះត្រូវបានទម្លាក់ចំថ្ងៃរាម៉ាដាន់ ពេលថ្ងៃរៀបលិច ដោយសារតែក្នុងអំឡុងពេលនេះ មានមនុស្សជាច្រើននាក់កំពុងតែជួបជុំគ្នាហូបបាយ ។ ជាការពិតភូមិ របស់ខ្ញុំត្រូវបានបាញ់ដោយកាំភ្លើង និងទម្លាក់គ្រាប់បែកនៅពេលយប់ ពីព្រោះថានៅពេលយប់ប្រជាជន មិនអាចជួយសង្គ្រោះដោយឆ្ងាយ និងម្យ៉ាងទៀតកងទាហាននោះមានបំណងចង់ឲ្យមនុស្សស្លាប់ និងរង របួសច្រើន ។ ពេលដែលភូមិខ្ញុំកំពុងតែទទួលរងការវាយប្រហារដោយទស្សន៍ជីវសាស្ត្រ ក្រសួរខ្ញុំបាន ព្យាយាមរត់ទៅកាន់អូរដើម្បីប្រើប្រាស់ទឹកសម្រាប់ការពារខ្លួន ។ ខ្ញុំសំឡេងថ្ងូរយំរបស់ក្មេងតូចម្នាក់ ។ នៅពេលនោះ ខ្ញុំមានចង្អៀងអត្តិសន្ធិយូរដៃមួយ បន្ទាប់មកខ្ញុំយកវាមកឆ្លុះមើលចំនួនមនុស្សដែលរង របួសនិងស្លាប់ ។ មានមនុស្សប្រហែល៧០ នាក់របួសនិងស្លាប់ដេកនៅលើដី ដែលមានទំហំប្រមាណ ប្រាំមួយម៉ែត្រការ៉េ ។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំមិនបានរាប់មើលចំនួនមនុស្សដែលរងរបួសនិងស្លាប់ឲ្យបានត្រឹមត្រូវនោះ ទេ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត មនុស្សទាំងអស់នោះគឺសុទ្ធតែជាសមាជិកក្រសួររបស់ខ្ញុំ ដែលអ្នកទាំងអស់នោះ បានរងរបួស និងស្លាប់ដោយសារអាវុធជីវសាស្ត្រ ។ ខ្ញុំបានឃើញស្ត្រីម្នាក់ដេកក្រាបនៅក្បែរមាត់អូរ

និងបានព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងដល់សក្តានុពលដែលដេកនៅក្បែរស្រ្តីនោះ ។ ការពិតស្រ្តីនោះព្យាយាមការពារកូនរបស់ គាត់ពីទស្សន៍ពុលជីវសាស្ត្រ ។ ឃើញដូច្នេះ ខ្ញុំក៏បីកូនឆ្នាំនោះចូលទៅក្នុងផ្ទះ ហើយដោះសម្លៀកបំពាក់ របស់កូនឆ្នាំនោះចេញ និងយកក្មេងនោះទៅលាងសម្អាតខ្លួន រួចរុំក្មេងនោះនិងភ្លយ បន្ទាប់មកខ្ញុំក៏ចាក ចេញពីផ្ទះនោះទៅ ។

ក្រោយមកទៀត ខ្ញុំបានឃើញស្រ្តីម្នាក់ផ្សេងទៀតដេកក្តាប់មុខនៅមាត់អូរ ។ នៅពេលដែលខ្ញុំ ដ្ឋានខ្លួនស្រ្តីនោះឡើង ខ្ញុំដឹងថាស្រ្តីនោះគឺជាម្តាយរបស់ខ្ញុំ ។ បន្ទាប់ពីបានឃើញសមាជិកគ្រួសាររបស់ខ្ញុំ ស្លាប់បាត់បង់ជីវិត ខ្ញុំក៏ចាកចេញពីភូមិនេះទៅ ។ ប្រាំថ្ងៃក្រោយមក ខ្ញុំមិនមានអ្វីសម្រាប់ហូប ហើយខ្ញុំ ក៏មិនដឹងថាខ្ញុំត្រូវទៅទីណាដែរ ។ នៅក្នុងពេលធ្វើដំណើរ មានមនុស្សប្រាំនាក់ចូលរួមដំណើរជាមួយខ្ញុំ ។ ខ្ញុំបានព្យាយាមត្រឡប់ទៅភូមិវិញ ប៉ុន្តែខ្ញុំបានដឹងថាទាហានជាច្រើននាក់កំពុងតែប្រមូលផ្តុំនៅក្នុងភូមិរបស់ ខ្ញុំ ។ ទាហានទាំងអស់នោះបានចាប់អ្នកនៅរស់ក្នុងភូមិឃុំ ហើយបានដុតបំផ្លាញផ្ទះក្នុងភូមិចោល ។ ដូច្នេះ ក្រុមរបស់ខ្ញុំក៏សម្រេចគេចខ្លួនពីទាហានទាំងនេះ ដោយនាំគ្នាទៅពួននៅក្រោយថ្មធំមួយ ។ ខ្ញុំបានឃើញ (ឈ្មោះត្រូវបានដាក់ឱ្យ) មនុស្សម្នាក់ដែលមកពីភូមិចាលម័រ (Jalmur) ។ គាត់មើលទៅដូចជាស្ថិតនៅក្នុង ភាពប្រញាប់ ។ ក្រុមរបស់ខ្ញុំបានសួរថា គាត់បានឃើញអ្វីខ្លះ ហើយគាត់ក៏បានឆ្លើយថាមានកង យោធាច្រើននាក់ណាស់កំពុងតែនាំគ្នាមកកាន់ភូមិរបស់ខ្ញុំ និងចាប់អ្នកភូមិផ្សេងទៀតផង ។ គាត់បាន ក្រើនរំលឹកក្រុមខ្ញុំថា ទាហានទាំងនោះនឹងមកដល់ទីនេះ ដូច្នេះ យើងត្រូវតែរត់ដើម្បីការពារជីវិតរបស់ យើង ។ ខ្ញុំក៏បានសួរគាត់អំពីដំណឹងរបស់ឪពុកខ្ញុំដែរ តែគាត់គ្រាន់តែនិយាយថា អ្នកនៅក្នុងភូមិទាំងអស់ ត្រូវបានចាប់ខ្លួន ។

ប្រធានបទទី៤ : អតីតយូហ្គោស្លាវី

សាសនា: អ៊ីស្ទ្រីនអកតូដុក (Eastern Orthodox) ៥០ ភាគរយ រ៉ូម៉ែន-កាតូលិក (Roman Catholic) ៣០ ភាគរយ ម៉ូស្លីម៩ភាគរយ ប្រូតេស្តង់ (Protestant) ១ ភាគរយ និងសាសនាផ្សេងៗទៀត១០ ភាគរយ

ការបែកចែកជនជាតិ : ស៊ែប (Serb) ៣៦,៣ភាគរយ ក្រូអាត (Croat) ១៩,៧ភាគរយ ម៉ូស្លីម៨,៩ភាគរយ អាឡប៉ាញី (Albanian) ៧,៧ភាគរយ ម៉ាស៊ីដូនី (Macedonian) ៥,៩ ភាគរយ ជនជាតិយូហ្គោស្លាវី (Yugoslave) ៥,៤ភាគរយ ម៉ុងតេនីហ្គ្រីន (Montenegrin) ២,៥ ភាគរយ ជនជាតិ ហុងហ្គារី (Hungarian) ១,៩ភាគរយ និង ជនជាតិដទៃទៀត៣,៩ ភាគរយ (ការស្រង់ចំនួនប្រជាជននៅឆ្នាំ១៩៨១)

បរិបទប្រវត្តិសាស្ត្រ៖ ទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០

ការបែកបាក់គ្នារបស់អតីតយូហ្គោស្លាវី បានបង្កឲ្យមានជម្លោះដាច់ដោយឡែកពីគ្នាជាច្រើន ។ ជម្លោះដ៏ខ្លាំងក្លាជាងគេគឺជម្លោះដែលពាក់ព័ន្ធនឹងតំបន់ ប៊ូស្មីញ៉ា (Bosnia) និង ហឺហ្ស៊ីហ្គូវីណា ។

តំបន់ ប៊ូស្មីញ៉ា និង ហឺហ្ស៊ីហ្គូវីណា បានប្រកាសអធិបតេយ្យភាពរបស់ខ្លួនចេញពីប្រទេស យូហ្គោស្លាវីនៅខែតុលា ឆ្នាំ១៩៩១ ។ នៅខែមីនាឆ្នាំ១៩៩២ ការបោះឆ្នោតមួយដែលមានការធ្វើ ពហិការពីជនជាតិស៊ែប បាននាំមកនូវសេចក្តីប្រកាសឯករាជ្យភាពមួយ ។ ជនជាតិស៊ែប ក្នុងតំបន់ ប៊ូស្មីញ៉ា ដោយមានការគាំទ្រពីប្រទេសស៊ែបីនិងម៉ុងតេនេហ្គ្រូ បានចាប់ផ្តើមធ្វើការតស៊ូប្រដាប់អាវុធ ក្នុងគោលបំណងបែងបែករដ្ឋតាមជាតិពន្ធុ ក្នុងតំបន់កាន់កាប់របស់ជនជាតិស៊ែប ដោយបង្កើតទៅជា “មហាប្រទេសស៊ែបីមួយ” ។ គណៈបក្សប្រជាធិបតេយ្យស៊ែបី បានបង្កើតតំបន់ឯករាជ្យ ក្រាជីណា (Krajina) ហៅកាត់ថា (ARK) ។ តំបន់ភូមិសាស្ត្រដែលជាផ្នែកមួយរបស់តំបន់ឯករាជ្យ ក្រាជីណា ក៏បានក្លាយជាតំបន់របស់សាធារណរដ្ឋស៊ែបីជាដូចគ្នា ។ មេដឹកនាំគណបក្សប្រជាធិបតេយ្យ ស៊ែបី បានចាត់ទុកប្រជាជន ក្រូអាត-ប៊ូស្មីញ៉ា និង ម៉ូស្លីម-ប៊ូស្មីញ៉ា ដែលរស់នៅក្នុងតំបន់ដែលបាន ប្រកាសថាជាតំបន់របស់សាធារណរដ្ឋស៊ែបី ថាជាឧបសគ្គចម្បងមួយដល់ការបង្កើតរដ្ឋដូចគ្នារបស់ ជនជាតិស៊ែបី ។ ហេតុផលនេះបានផ្ដើមឲ្យមានគោលនយោបាយ ការផ្លាស់លំនៅដីច្រើន ឬការបោសសម្អាតជាតិពន្ធុនៃជនជាតិ ក្រូអាត-ប៊ូស្មីញ៉ា និងម៉ូស្លីម-ប៊ូស្មីញ៉ា ស្ទើរតែទាំងអស់ ។ ការដឹកនាំរបស់ អ្នកស្នេហាជាតិស៊ែប បានចាត់ទុកជនជាតិ ម៉ូស្លីម-ប៊ូស្មីញ៉ា និងក្រូអាត-ប៊ូស្មីញ៉ា ថាជាមនុស្សជ្រុល និយម ដែលមានបំណងប្រព្រឹត្តអំពើប្រល័យពូជសាសន៍លើប្រជាជន ស៊ែបី ក្នុងតំបន់ប៊ូស្មីញ៉ា និង ហឺហ្ស៊ីហ្គូវីណា ។ ការសម្លាប់ និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដ៏ធំបានកើតឡើងលើជនស៊ីវិលជាច្រើននាក់ ។ សកម្មភាពនេះបានក្លាយជាលទ្ធផលនៃការសម្រេចចិត្តរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ដើម្បីធានាឲ្យបាននូវ ការការពារសុវត្ថិភាពរបស់ប្រជាជនស៊ីវិល ។ ទីកន្លែងដ៏មានសុវត្ថិភាពមួយកន្លែងដែលស្ថាបនាដោយ អង្គការសហប្រជាជាតិ គឺទីក្រុងស្រីប្រេនីកា (Srebrenica) ។ នៅខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៥ កងទ័ព ប៊ូស្មីញ៉ា-ស៊ែប បានក្តោបក្តាប់ទីក្រុងទាំងមូលនិងតំបន់ដែលនៅជុំវិញ ។ រយៈពេលប្រាំថ្ងៃក្រោយមក ទាហានស៊ែបបានសម្លាប់បុរសនិងក្មេងប្រុសចំនួនប្រាំពីរពាន់នាក់នៅតាម វាលស្រែ សាលារៀន និង ឃ្លាំងដាក់អីវ៉ាន់ ។

ចម្លើយដកស្រង់របស់ជនរងគ្រោះ

សាក្សីទី៥០ គឺជាក្មេងស្រីម៉ូស្លីមមកពីភូមិមួយនៅក្នុងតំបន់ក្រុង F ភាគពាយ័ព្យប៊ូស្មីញ៉ា និង ហឺហ្ស៊ីហ្គូវីណា នៅពេលដែលសង្គ្រាមចាប់ផ្តើមនៅខែមេសាឆ្នាំ១៩៩២ ។

នៅដើមខែឧសភាឆ្នាំ១៩៩២ សាក្សីទី៥ ០ និងគ្រួសាររបស់នាងបានចាប់ផ្តើមរស់នៅក្នុងព្រៃ ពីព្រោះតែខ្លាចថា ខ្លួនអាចនឹងត្រូវដុតសម្លាប់ជាមួយនឹងផ្ទះរបស់ខ្លួននៅក្នុងភូមិដែលនាង និយាយថាផ្ទះ ជាច្រើននៅក្នុងភូមិត្រូវបានដុតបំផ្លាញចោល ។ នៅថ្ងៃទី៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩២ ភូមិរបស់សាក្សី ទី៥ ០ ត្រូវបានទទួលរងនូវការវាយប្រហារ ហើយក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃក្រោយមក ទាហានគ្មានឯកសណ្ឋាន ឬនាគរូបមានទាំងអ្នកនៅក្បែរផ្ទះរបស់ខ្ញុំម្នាក់បានចាប់ខ្លួនអ្នកភូមិ ។

ក្នុងអំឡុងពេលដែលសាក្សីទី៥ ០ ជាប់ឃុំឃាំង នាងបានឃើញទាហានស៊ើបនាំក្មេងស្រីជាច្រើន នាក់ពីក្រុមរបស់ទាហានដោយចង្អុលទៅកាន់ក្មេងស្រីទាំងនោះថា “ឯង, ឯង ឬ ឯង” ។ នាងនិយាយ ថាក្មេងស្រីទាំងនេះនឹងត្រូវនាំយកចេញទៅរាល់ពេលដែលទាហានទាំងនោះត្រូវការ ។ រៀងរាល់យប់ ក្មេងស្រីខ្លះនឹងត្រូវបានសម្លាប់ចោលនៅកន្លែងផ្សេងៗជាមួយនឹងទាហានទាំងនោះ ។ សាក្សីទី៥ ០ បាន និយាយថានៅពេលដែលក្មេងស្រីៗត្រឡប់មកវិញ ក្មេងស្រីទាំងនោះយំ ចំណែកឯក្មេងស្រីដទៃទៀត មានឈាមហូរចេញតាមច្រមុះ ស្រែក ឬត្រូវបានទាហានបោចសក់ ។

ចម្លើយដកស្រង់របស់ជនរងគ្រោះ

លោកវេជ្ជបណ្ឌិត អ៊ឹម មានអាយុ៣៣ឆ្នាំ ជាក្រូពេទ្យជាតិប៉ូស្ទៀ មកពីទីក្រុង P ក្នុងភាគ ពាយ័ព្យប្រទេសប៊ូស្ទៀនិងហ៊ីហ្ស៊ីហ្ស៊ីណា នៅពេលដែលសង្គ្រាមចាប់ផ្តើមនៅខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩២ ។ មុនសង្គ្រាម លោកវេជ្ជបណ្ឌិត M និយាយថា គាត់មិនបានកត់សម្គាល់លើបញ្ហាមួយចំនួនរវាងជន ជាតិ ផ្សេងៗដែលរស់នៅក្នុងទីក្រុង P នេះទេ ។ លោកវេជ្ជបណ្ឌិត M និយាយថា “ខ្ញុំមានមិត្តច្រើន ណាស់ដែលជាជនជាតិស៊ីប” ។ “ខ្ញុំគិតថាខ្ញុំមានមិត្តភក្តិជាជនជាតិស៊ីប ច្រើនជាងជនជាតិដទៃផ្សេង ទៀត” ។

កាលពីថ្ងៃ២៤ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៩២ នៅពេលរសៀល កងកម្លាំងរបស់ជនជាតិស៊ីប បានវាយ ប្រហារមកលើទីក្រុង K ដោយគ្មានផ្តល់ឱកាសដល់ស្ត្រី ក្មេងៗ និង មនុស្សចាស់ជរាបានចាកចេញមុនការ វាយប្រហារនេះឡើយ ។ នៅពេលនោះលោកវេជ្ជបណ្ឌិត M កំពុងតែធ្វើការនៅគ្លីនិកក្នុងក្រុង ។ ក្នុងរយៈ ពេលពីរថ្ងៃដែលការវាយប្រហារបានបញ្ចប់ គាត់បានព្យាបាលជនស៊ីបជាច្រើននាក់ដែលរងរបួសដោយ សារតែគ្រាប់ដ្រោង ។ នៅក្នុងចំណោមជនរងគ្រោះទាំងនោះ មានក្មេងពីរនាក់ ។ លោកវេជ្ជបណ្ឌិតនិយាយ ថា “មានក្មេងស្រីម្នាក់ដេកនៅទីនោះដែលជើងទាំងពីររបស់នាងត្រូវដាច់ ហើយក្មេងស្រីនោះក៏ស្លាប់ទៅ” ។ លោក វេជ្ជបណ្ឌិត M បានព្យាយាមជម្លៀសក្មេងទាំងពីរនាក់ចេញ ប៉ុន្តែត្រូវបានបដិសេធមិនឲ្យយក ចេញ ។ គាត់ត្រូវបានទាហានប្រាប់ថា “ឲ្យពួកវាទាំងអស់នឹង បាលីចា (balija)” ជាពាក្យប្រមាថនៃភាសា

របស់មូស្លីម ដែលមានន័យថា “ឆាប់នៅទីនោះហើយ” ទោះជាយ៉ាងណាក៏ “យើងនឹងសម្លាប់ពួកឯងទាំងអស់ក្នុងរយៈពេលប្រាំបីថ្ងៃ” ។

លោកវេជ្ជបណ្ឌិត M និយាយថា បុរសប្រហែលជាពីររយនាក់ត្រូវបានសម្លាប់នៅក្នុងទីក្រុងចំណែកឯមនុស្សដទៃទៀតបានស្លាប់ដោយសារតែបុគ្គលិកពេទ្យ មិនបានផ្តល់ការព្យាបាលឲ្យបានត្រឹមត្រូវដល់អ្នកទាំងនោះ ។

ចម្លើយដកស្រង់របស់ជនរងគ្រោះ

សាក្សីឈ្មោះ O ទើបតែនឹងមានអាយុ១៧ឆ្នាំ កាលពីថ្ងៃទី១១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៥ នៅពេលដែលកងទ័ពប៊ូស្បៀ-ស៊ែប បានសម្រុកចូលទីក្រុងស្រីប្រេនីកាភាគខាងត្បូងប៊ូស្បៀនិងហ៊ីហ្ស៊ីហ្គ្វីណា ។ នៅថ្ងៃនោះ សាក្សី O និងឪពុករបស់គាត់បានសម្រេចចិត្តចូលរួមជាមួយនឹងក្រុមយុវជនដែលមានអវៈយវៈពេញលេញរាប់ពាន់នាក់មកពីស្រីប្រេនីកា ក្នុងបំណងភៀសខ្លួនទៅតំបន់កាន់កាប់របស់ជនជាតិប៊ូស្បៀ-មូស្លីម ដោយសារតែអ្នកទាំងនោះមានភាពភ័យខ្លាចថាជីវិតរបស់ខ្លួននឹងអាចបាត់បង់ ។

ខណៈពេលកំពុងតែលាក់ខ្លួនក្នុងព្រៃ សាក្សី O បានចូលរួមជាមួយនឹងក្រុមយុវជនជាច្រើននាក់ដែលចូលមកនៅក្នុងព្រៃ ។ សាក្សី O និយាយថា គាត់មិនបានដឹងថាក្រុមយុវជនទាំងអស់នេះបានសុំចុះចាញ់នោះទេ ។

កាលពីសៀលថ្ងៃទី១៤ ខែកក្កដា កងកម្លាំងប៊ូស្បៀ-ស៊ែបបាននាំសាក្សី O និងអ្នកជាប់ឃុំយ៉ាងដទៃជាច្រើននាក់ទៀតយកទៅដាក់ក្នុងបន្ទប់មួយចំនួនរបស់សាលារៀនមួយខ្នង ។ ទាហានប៊ូស្បៀ-ស៊ែបម្នាក់បានសួរថា “ដីនេះជារបស់អ្នកណា?” បន្ទាប់មកទាហាននោះបានឆ្លើយដោយខ្លួនឯងថា “នេះគឺជាដីរបស់ជនជាតិស៊ែប ។ ដីនេះធ្លាប់ជារបស់ជនជាតិស៊ែប ហើយនឹងជារបស់ជនជាតិស៊ែបជារៀងរហូត” ។ ទាហានស៊ែបបានសួរបន្ថែមទៀតថា “តើទីក្រុងស្រីប្រេនីកាជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកណា?” ទាហានទាំងនោះក៏បានឆ្លើយដោយខ្លួនឯងថា “ទីក្រុងស្រីប្រេនីកាគឺជារបស់ជនជាតិស៊ែប ។ ទីក្រុងនេះ ធ្លាប់ជាកម្មសិទ្ធិរបស់ជនជាតិស៊ែប ហើយនឹងក្លាយជារបស់ជនជាតិស៊ែបជារៀងរហូត” ។

នៅពេលមេឃងងឹត សាក្សី O បានឮសំឡេងស្រែកហៅក្រុមយុវជននៅបន្ទប់ផ្សេងៗទៀតជាច្រើនក្រុមតូចៗ ។ នៅពេលក្រុមយុវជនទាំងនោះបានចុះមកឈរនៅមុខសាលា សាក្សី O បានឮសូរចាញ់កាំភ្លើង ។ សំឡេងចាញ់កាំភ្លើងនេះបានបន្តឡើងរហូតដល់ពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រ ។

ក្រោយមកទាហានម្នាក់បានចូលមកដល់បន្ទប់របស់សាក្សី O ហើយបាននិយាយថា ដល់វេនរបស់

ក្រុមយុវជនរបស់សាក្សី ០ ហើយ ។ ទាហាននោះបានបន្ថែមទៀតថា សាក្សីត្រូវចេញមកម្តងពីរៗ ។ សាក្សី ០ បានសួរពួររបស់គាត់ថា តើគាត់ត្រូវតែចេញទៅក្រៅជាមួយពួររបស់គាត់ឬទេ? ពួររបស់សាក្សី ០ បាននិយាយថា “ទេ យើងនឹងមិនទៅជាមួយគ្នាទេ” ។ សាក្សី ០ ចេញទៅជាមួយនឹងបុរសម្នាក់ទៀតមុនពួររបស់គាត់ ។ ក្រោយពីពេលនោះមក សាក្សី ០ មិនដែលបានឃើញពួររបស់គាត់ឡើយ ។

ទាហានបានចង់ដៃរបស់សាក្សី ០ ពីក្រោយខ្នងជាមួយនឹងខ្សែដីមាំ បន្ទាប់មកក៏យកគាត់ទៅដាក់នៅក្នុងបន្ទប់រៀនមួយទៀត ដែលគាត់មានអារម្មណ៍ថាដូចជាមានក្រណាត់ខោអាវនៅពីក្រោមជើងរបស់គាត់ ។ នៅពេលដែលដៃរបស់យុវជនទាំងអស់ត្រូវបានចង្អុលជាស្រេចហើយទាហានទាំងនោះបាននាំសាក្សីចេញទៅក្រៅអគារ ហើយយកសាក្សីទៅដាក់ក្នុងរថយន្តមួយ ។ បុរសម្នាក់ដែលនៅពីក្រោយសាក្សី ០ ដែលអាចស្រាយចំណង់ដៃរបស់ខ្លួនចុះនោះ បានសួរទៅកាន់សាក្សី ០ ថាតើសាក្សី ០ ចង់ឲ្យបុរសនោះស្រាយចំណង់ដៃឬទេ ។ សាក្សី ០ បាននិយាយថា “ទេ ទេ ខ្ញុំមិនចង់ស្រាយចំណង់នេះទេ ពីព្រោះថាខ្ញុំនឹងត្រូវបានសម្លាប់ឥឡូវហើយ” ។ សាក្សី ០ បានឮសំឡេងមនុស្សស្រែកថា “ឲ្យទឹកយើងដឹកសិនមក ចាំសម្លាប់យើងតាមក្រោយ” ។ សាក្សី ០ បាននិយាយក្នុងចម្លើយសារភាពរបស់គាត់ថា ខណៈពេលនោះគាត់គិតតែម្នាក់ឯងថាគាត់ពិតជាមានអារម្មណ៍អណោចអាជ៌មណស៍ ដែលគាត់ត្រូវស្លាប់ទាំងស្រែកទឹក ។

នៅព្រលឹមស្រាងៗថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៥ ទាហានទាំងនោះបាននាំយកសាក្សី ០ ចេញពីរថយន្តទៅកាន់កន្លែងមួយដែលនៅទីនោះគាត់បានឃើញមនុស្សជាច្រើនជួរ ដែលត្រូវបានសម្លាប់រួចហើយ ។ ខណៈពេលដែលសាក្សី ០ ចាកចេញពីរថយន្ត គាត់បានគិតថាគាត់នឹងស្លាប់ភ្លាមដោយគ្មានការឈឺចាប់អ្វីទាំងអស់ ។ “ពេលនោះខ្ញុំគិតថាម្តាយរបស់ខ្ញុំនឹងមិនដឹងថាជីវិតរបស់ខ្ញុំត្រូវបានបញ្ចប់នៅកន្លែងណានោះទេ” ។

នៅពេលដែលសួរកាំភ្លើងលាន់ឡើង សាក្សី ០ បានដួលលើដី ហើយគាត់បាននិយាយថា គាត់មានការឈឺចាប់នៅលើដើមទ្រូងខាងស្តាំនិងដើមដៃខាងស្តាំរបស់គាត់ ។ សាក្សី ០ បានឮសំឡេងស្រែកថ្ងូររបស់បុរសម្នាក់នៅខាងស្តាំដៃរបស់គាត់ ប៉ុន្តែសាក្សី ០ មិនបានស្រែកឬឃ្លាំឡើយ ។ សាក្សី ០ បាននិយាយថាគាត់បានរង់ចាំគ្រាប់កាំភ្លើងមួយគ្រាប់ទៀតបាញ់មកចំគាត់ ។ ខណៈពេលដែលសាក្សី ០ កំពុងរង់ចាំស្លាប់គាត់បានឮសំឡេងកាំភ្លើងដុះឡើងជាបន្តបន្ទាប់ ហើយចំណែកឯមនុស្សក៏ដួលដេកលើដីត្បាលៗ ។ នៅពេលដែលទាហានបញ្ចប់ការបាញ់សម្លាប់ សាក្សី ០ បានឮទាហានទាំងនោះនិយាយថា “រដ្ឋាភិបាលរបស់ពួកឯងនឹងបោះបង់ពួកឯងចោលទោះបីជាពួកឯងស្លាប់ហើយក៏ដោយ” ។ សាក្សី ០ បាននិយាយថា ទាហានទាំងនោះបានមើលមកមនុស្សដេកស្លាប់លើដីហើយនាំគ្នានិយាយចំអកថា “មើលអាមួយនេះវាងាប់ទៅដូចស្ត្រីក្តៅបង្អីចឹង” ។

ក្រោយពីការបាញ់សម្លាប់ត្រូវបានបញ្ចប់ និងក្រោយពេលទាហានទាំងនោះបាននាំគ្នាចាកចេញ

សាក្សី ០ បានព្យាយាមគេចខ្លួនរួចជាមួយនឹងអ្នកនៅមានជីវិតដទៃទៀតទៅកាន់ទីកន្លែងដែលកាន់កាប់ដោយជនជាតិប្តីស្មៀង ។

នៅក្នុងតុលាការកាត់ក្តីបទឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិរបស់អតីតយូហ្គោស្លាវី ជាកន្លែងដែល សាក្សី ០ បានផ្តល់ចម្លើយប្រឆាំងនឹងជនក្រៅចោទ....

ដូចដែលធ្លាប់អនុវត្តកន្លងមក ប្រធានចៅក្រម អាល់មីរ៉ូ រ៉ូទ្រីក (Almiro Rodrigues) បានសួរទៅសាក្សី ០ ថាតើគាត់មានពាក្យសម្តីអ្វីបន្ថែមទៀតទេ ។ សាក្សី ០ បាននិយាយដូចខាងក្រោម៖

“អ្វីទាំងអស់ដែលខ្ញុំបានឃើញ ខ្ញុំអាចនិយាយជាសរុបបានថា សកម្មភាពសម្លាប់នេះគឺត្រូវបានរៀបចំឡើងយ៉ាងល្អិតល្អន់ ។ នេះគឺជាការសម្លាប់ដែលមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ ។ បន្ថែមពីនេះ អ្នករៀបចំគម្រោងការនេះមិនសមនឹងទទួលបាននូវសេរីភាពនោះទេ ។ ហើយប្រសិនបើខ្ញុំទទួលបានសិទ្ធិនិងសេចក្តីក្លាហាន ក្នុងនាមជាជនគ្មានទោសនិងជនរងគ្រោះទាំងអស់នោះ ខ្ញុំនឹងធ្វើការលើកលែងទោសដល់ជនដែលចំពោះការសម្លាប់នោះ ពីព្រោះថាជនទាំងនោះបានយល់ខុស ។ ខ្ញុំសូមបញ្ចប់ត្រឹមនេះ” ។

ប្រធានបទទី៥ : រ៉ាន់ដា

សាសនា: រ៉ូម៉ាន់-កាតូលិក៦៥ភាគរយ ប្រូតេស្តង់៩ភាគរយ មូស្លីម១ភាគរយ ជំនឿតាមតំបន់និងសាសនាដទៃទៀត២៥ភាគរយ

បរិបទប្រវត្តិសាស្ត្រ: ១៩៩៤

យុទ្ធនាការសម្លាប់រង្គាលដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងប្រទេស រ៉ាន់ដា ក្នុងឆ្នាំ១៩៩៤ មានបុរសគល់ចេញមកពីបទពិសោធន៍នាសម័យអាណានិគម ។ រ៉ាន់ដា ត្រូវបានកាន់កាប់ដំបូងដោយអាជ្ញាធរ និងក្រោយមកទៀតធ្លាក់ក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់បែលហ្សីក ។ ដោយប្រើការពិនិត្យលើបុគ្គលិកលក្ខណៈនិងលើរូបរាងខាងក្រៅសម្រាប់កំណត់ការបែងចែកពូជសាសន៍ អាណានិគមអឺរ៉ុបបានសម្រេចថា ជនជាតិហ្សីទូ និងទូតស៊ី គឺជាពូជសាសន៍ពីរដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ។ ដោយសារតែជនជាតិទូតស៊ីមើលទៅហាក់បីដូចជាខ្ពស់ ស្បែក និងដូចជនជាតិអឺរ៉ុបជាងជនជាតិហ្សីទូ ជនជាតិទូតស៊ីត្រូវបានសន្មតថាជា “ពូជសាសន៍មេ” ។ ប្រការនេះបានធ្វើឲ្យជនជាតិទូតស៊ីមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងអាណានិគមបែលហ្សីក ។ អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយបែលហ្សីក ដើម្បីសម្គាល់រវាងជនជាតិហ្សីទូ និងជនជាតិទូតស៊ី ។ បន្ទាប់ពីសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ ខណៈពេលដែលប្រទេសក្នុងទ្វីបអាហ្វ្រិកបានធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅការទាមទារឯករាជ្យពីអាណានិគម ជនជាតិទូតស៊ីបានដើរឆ្ពោះទៅរកការបង្កើតឯករាជ្យភាពសម្រាប់

ប្រទេសរ៉ាន់ដាដែរ ។ ដំណើរនេះបានជំរុញឲ្យបែបហ្សឺក ប្តូរទិសដៅទៅចងចំណងមិត្តភាពជាមួយ ជនជាតិហ្សឺកូវិញម្តង ។ ជនជាតិហ្សឺកូជាច្រើននាក់បានរកយកឱកាសនេះដើម្បីវាយប្រហារលើជនជាតិ ទូតស៊ី ក្នុងរវាងឆ្នាំ១៩៥៩-១៩៦២ ។ តាមការសន្និដ្ឋាន ជនជាតិទូតស៊ីប្រហែលមួយសែននាក់ បានភៀសខ្លួនទៅប្រទេសជិតខាង ។ ក្រោយឆ្នាំ១៩៨៦ ជនជាតិទូតស៊ី ក្នុងប្រទេសអ៊ុយហ្គាន់ដា បាន បង្កើតជាកងកម្លាំងទ័ពព្រៃមួយដែលមានឈ្មោះថា រណសិរ្សស្នេហាជាតិរ៉ាន់ដា ដែលមានបំណងដណ្តើម យកអំណាចគ្រប់គ្រងលើប្រទេសរ៉ាន់ដា និងផ្តល់រំលឹរបបរបស់លោកប្រធានាធិបតីហាប៊ីយ៉ារីម៉ាណា ។

នៅឆ្នាំ១៩៩០ រណសិរ្សស្នេហាជាតិរ៉ាន់ដា បានលុកលុយចូលប្រទេសរ៉ាន់ដា និងបាន កាន់កាប់លើតំបន់មួយចំនួន ។ របបរបស់លោកប្រធានាធិបតី ហាប៊ីយ៉ារីម៉ាណា សម្រេចទទួលស្គាល់ រណសិរ្សស្នេហាជាតិរ៉ាន់ដា ថាជាអំណាចនយោបាយមួយនៅក្នុងប្រទេសរ៉ាន់ដា នៅពេលដែលខ្លួនបាន ចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពសម្រុះសម្រួលជាអន្តរជាតិមួយ ។ អង្គការសហប្រជាជាតិបាន បញ្ជូនកងរក្សាសន្តិសុខចំនួនប្រាំពាន់នាក់ទៅកាន់ប្រទេសរ៉ាន់ដា ដើម្បីផ្តល់នូវសន្តិសុខដ៏ពិតប្រាកដមួយ ។ ក្រុមហ្សឺកូជ្រុលនិយមមួយចំនួនមិនទទួលស្គាល់កិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពនេះទេ ហើយបានចាប់ផ្តើមបង្កើត គម្រោងមួយដែល “បញ្ជារបស់ជនជាតិទូតស៊ី” អាចនឹងត្រូវបានដោះស្រាយ ។ កាលពីថ្ងៃទី៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ១៩៩៤ យន្តហោះរបស់លោកប្រធានាធិបតី ហាប៊ីយ៉ារីម៉ាណា ត្រូវបានបាញ់ទម្លាក់ ហើយក្នុងរយៈពេលមួយថ្ងៃ ការបិទផ្លូវត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្នុងទីក្រុង ។ ការបិទផ្លូវទាំងនេះត្រូវបាន គ្រប់គ្រងកម្លាំងដោយកងកម្លាំងយោធា ដែលជាក្រុមបង្កំដែលបំពាក់ដោយអាវុធ ។ ជនជាតិទូតស៊ី ត្រូវបានសម្លាប់ជាបន្តបន្ទាប់នៅទូទាំងប្រទេស ក្នុងល្បឿនមួយយ៉ាងលឿន ។ មូលហេតុមួយផ្នែកទៀត ទាក់ទងនឹងការសម្លាប់រង្គាលនេះ អាចបណ្តាលមកពីការប្រើប្រាស់កម្មវិធីវិទ្យុរបស់រដ្ឋាភិបាលដែលជំរុញ ឲ្យមានការសម្លាប់លើជនជាតិទូតស៊ី ។ ក្នុងរយៈពេលតែពីរបីថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ជនជាតិទូតស៊ី រាប់ពាន់នាក់ ត្រូវបានសម្លាប់ ហើយជាញឹកញយត្រូវបានសម្លាប់នឹងកាំបិត ។ យុទ្ធនាការប្រល័យពូជសាសន៍នេះ បានបន្តកើតមានឡើងអស់រយៈពេលជាច្រើនខែ រហូតមកដល់ពេលដែលរណសិរ្សស្នេហាជាតិរ៉ាន់ដា ដែលដឹកនាំដោយជនជាតិទូតស៊ី ធ្វើការគ្រប់គ្រងលើទីក្រុងគីហ្គាលី នៅថ្ងៃទី៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ។ បរាជ័យនៅទីក្រុងគីហ្គាលីមិនបានបញ្ចប់ការកាប់សម្លាប់នេះទេ ។ ក្នុងពេលនោះដែរ ការសងសឹកក្នុង ទ្រង់ទ្រាយធំប្រឆាំងនឹងជនជាតិហ្សឺកូ ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានចូលរួមនៅក្នុងយុទ្ធនាការកាប់ សម្លាប់ត្រូវបានធ្វើឡើង ។ ការប៉ាន់ស្មានលើចំនួនអ្នកស្លាប់មានចំនួនខុសគ្នា ប៉ុន្តែចំនួនអ្នកស្លាប់សរុប ទាំងអស់ត្រូវបានគេជឿថាមានចំនួនរាប់រយពាន់នាក់ ក្នុងរយៈពេលប្រហែលតែមួយរយថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ។

ចម្លើយសារភាព និង សាច់រឿង

ខាងក្រោមនេះគឺជាចម្លើយដកស្រង់ពីតុលាការទក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរ៉ូនដា លើ ករណីរបស់ជនត្រូវចោទ ជីន ប៊ូល អាកាយេស៊ូ ។

ជនត្រូវចោទ

ជីន ប៊ូល អាកាយេស៊ូ កើតនៅឆ្នាំ ១៩៥៣ ។ គាត់គឺជាភិក្ខុករជំនាញម្នាក់ និងជាសមាជិក របស់ក្រុមភិក្ខុករបាល់ទាត់ជាតិ ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៨ គាត់បានរៀបការជាមួយនារីម្នាក់រស់នៅក្នុងភូមិ ជាមួយគាត់អស់រយៈពេលដប់ឆ្នាំ ។ គាត់និងប្រពន្ធគាត់នៅតែរស់នៅជាមួយគ្នា ហើយមានកូនប្រាំ នាក់ ។ មុនពេលដែលអាកាយេស៊ូ ត្រូវបានតែងតាំងជាអភិបាលក្រុងនៅឆ្នាំ១៩៩៣ គាត់ធ្លាប់បានធ្វើ ជាគ្រូបង្រៀន និងត្រូវបានដើរតាំងជាអ្នកគ្រប់គ្រងសាលារៀនបឋមសិក្សា ។ នៅក្នុងសមាស ភាពនេះ អាកាយេស៊ូ ទទួលបានបន្ទុកលើការគ្រប់គ្រងវិស័យអប់រំក្នុងឃុំ និងដើរតួជាមេដឹកនាំគ្រូបង្រៀន ទាំងអស់ ។ ជួនពេលខ្លះ អាកាយេស៊ូ ត្រូវធ្វើជាក្រុមជំនួស ហើយការបង្រៀនរបស់គាត់តែងតែទទួល បាននូវការពេញចិត្តពីសិស្ស ។ និយាយជាទូទៅ អាកាយេស៊ូ គឺជាបុគ្គលដែលមានប្រជាប្រិយភាពម្នាក់ នៅក្នុងសហគមន៍របស់គាត់ ។

នៅព្រឹកថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៤ អាកាយេស៊ូ បានដឹកនាំធ្វើការប្រជុំមួយដែលគាត់ ជំរុញឲ្យប្រជាជនទាំងអស់បញ្ឈប់អ្នកចូលដៃរបស់រណសិរ្សស្នេហាជាតិរ៉ូនដា RPF (អង្គភាពទ័ពរបស់ ជនជាតិទូតស៊ី) ឬជាឈ្មោះដែល អាកាយេស៊ូ ហៅថាជាអ្នកចូលដៃក្បត់ ។ មនុស្សចំនួនលើសពីមួយ រយនាក់អវត្តមាននៅក្នុងអង្គប្រជុំនេះ ។ អាកាយេស៊ូ បានបញ្ជាឲ្យប្រជាជនក្នុងស្រុកធ្វើការសម្លាប់ មនុស្សដែលមានចំណេះដឹង និងមនុស្សដែលមានឥទ្ធិពលទាំងអស់ ។ គ្រូបង្រៀនចំនួនប្រាំនាក់ត្រូវបាន សម្លាប់ក្រោមការបញ្ជារបស់ អាកាយេស៊ូ ។ ប្រជាជនក្នុងស្រុកបានសម្លាប់គ្រូបង្រៀនទាំងប្រាំនាក់នេះ ដោយប្រើកាំបិតនិងឧបករណ៍ធ្វើស្រែចម្ការ ។

គេឃើញមានភស្តុតាងមួយចំនួនកាលពីមុនថ្ងៃទី១៨ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលបានកត់ត្រា ថា អាកាយេស៊ូ មានបំណងជៀសវាងអំពើហិង្សាកុំឲ្យកើតឡើងនៅក្នុងឃុំ ។ សាក្សីជាច្រើននាក់បាន ផ្តល់ចម្លើយគាំទ្រលើការខិតខំប្រឹងប្រែងរក្សាសន្តិសុខនៅក្នុងឃុំហើយ អាកាយេស៊ូ បានធ្វើការប្រឆាំង ដោយប្រើកងកម្លាំងក្នុងការចូលលុកលុយ ដែលធ្វើឡើងដោយចេតនា ដើម្បីធានាថាការសម្លាប់ដែល ចាប់ផ្តើមកើតមានឡើងនៅក្នុងទីក្រុងគីហ្គាលី កាលពីថ្ងៃទី៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៤ មិនរីករាលដាលនៅ ក្នុងឃុំនេះទេ ។

សាក្សី “ក” បានឆ្លើយថាខណៈពេលដែលកងទ័ពព្យាយាមចូលក្នុងឃុំរបស់យើង អាកាយេស៊ូ បានធ្វើអ្វីៗទាំងអស់ដើម្បីវាយប្រឆាំងលើកងទ័ពទាំងនោះវិញ ហើយបានកោះហៅប្រជាជននៅក្នុងឃុំឲ្យ ធ្វើដំណើរទៅកាន់ព្រំដែនឃុំដើម្បីជេញកងទ័ពទាំងនោះចេញពីឃុំ ។

យ៉ាងណាមិញ តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរ៉ាន់ដា បានរកឃើញនូវភស្តុតាង ដោយគ្មានការសង្ស័យដែលថា សកម្មភាពប្រព្រឹត្តរបស់ជនត្រូវចោទបានផ្លាស់ប្តូរក្រោយពីថ្ងៃ ទី១៨ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលក្រោយពីកាលបរិច្ឆេទខាងលើ ជនត្រូវចោទមិនមានបំណងបញ្ឈប់ការកាប់ សម្លាប់ទៅលើជនជាតិទូតស៊ីនៅក្នុងឃុំនោះទេ ។ តាមការពិត មានភស្តុតាងមួយដែលបង្ហាញថា អាកា យ៉េស៊ូ មិនត្រឹមតែបានដឹងនិងបានឃើញការសម្លាប់ប៉ុណ្ណោះទេ កាត់ថែមទាំងបានចូល និងបានផ្តល់បទ បញ្ជាលើការសម្លាប់ទៀតផង ។

ចម្លើយដកស្រង់របស់ជនរងគ្រោះ

ខណៈពេលដែលយុទ្ធនាការសម្លាប់ត្រូវបានបង្កើតឡើង កងទ័ពនិងយោធា បានធ្វើសកម្មភាព ហាក់បីដូចជាខ្លួនទទួលបានការអនុញ្ញាតឱ្យសម្លាប់នរណាក៏បានដែរឱ្យតែបុគ្គលនោះមានភិនភាគដូចជនជាតិ ទូតស៊ី ។ កាលពីថ្ងៃទី២៣ខែមេសា ប្តីប្រពន្ធជនជាតិហ្សូរៀន គឺលោក L និងប្រពន្ធរបស់គាត់កំពុង តែធ្វើដំណើរ ហើយឈប់នៅឯទីផ្សារមួយ ។ ខណៈពេលដែលលោក L កំពុងតែទិញអីវ៉ាន់ខ្លះ ប្រពន្ធ របស់គាត់បានចាំនៅក្នុងរថយន្ត ។ កងទ័ពនិងយោធាដែលធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់ទីនោះ បានសម្គាល់ឃើញ ប្រពន្ធរបស់លោក L ហើយសួររកអត្តសញ្ញាណប័ណ្ណរបស់គាត់ ។ នៅពេលគាត់មិនអាចឱ្យអត្តសញ្ញាណ ប័ណ្ណទៅកងយោធពលទាំងនោះឆាប់រហ័ស កងយោធពលទាំងនោះក៏បានបាញ់សម្លាប់គាត់នៅនឹងកន្លែងតែ ម្តង ។

ចម្លើយដកស្រង់របស់ជនរងគ្រោះ

ពេលខ្លះជនជាតិហ្សូរៀនបានជួយជនជាតិទូតស៊ីភ្លាមៗ នៅក្នុងអំពើឧក្រិដ្ឋដែលត្រូវបានសម្រេចនិង អនុវត្តភ្លាមៗ ។ ស្ត្រីជនជាតិទូតស៊ីម្នាក់ដែលទើបតែសម្រាលកូនថ្មីៗ និងបានលាក់ខ្លួននៅក្នុងផ្ទះរបស់ ជនជាតិហ្សូរៀន បានដឹងថាសំឡេងយំរបស់កូនដែលទើបតែនឹងកើត នឹងធ្វើឱ្យមនុស្សតាមដានស្វែងរកហើយ ថែមទាំងអាចសម្លាប់ជនជាតិហ្សូរៀនដែលការពារគាត់ រួមទាំងរូបគាត់និងកូនរបស់គាត់ ។ ស្ត្រីរូបនេះនិងជន ជាតិហ្សូរៀនដែលជាអ្នកការពារគាត់ បានធ្វើការដកពិភាក្សាគ្នាពីលទ្ធភាពដែលអាចធ្វើបានជាច្រើន រួម មានទាំងការសម្រេចចិត្តសម្លាប់ទារកនោះទៀតផង ។ នៅចុងបញ្ចប់ អ្នកទាំងអស់គ្នាប្រថុយព្យាយាម ស្តុកលុយឱ្យកងយោធា ហើយប្តីប្រពន្ធនោះសុខចិត្តនាំស្ត្រីជាមួយនិងកូនចេញពីសហគមន៍ជនជាតិហ្សូរៀន ដោយយកទារកនោះទៅលាក់ជាមួយនិងគ្រាប់បែកនិងគ្រាប់កាំភ្លើងនៅក្នុងរថយន្តរបស់យោធា ។

ចម្លើយដកស្រង់របស់ជនរងគ្រោះ

នៅក្នុងឃុំមួយ បុរសម្នាក់ក្នុងចំណោមបុរសខ្លះទៀតដែលឈរនៅក្នុងភូមិ បាននាំសាច់ប្រាក់

នៅពេលដែលខ្ញុំមកដល់ទីកន្លែងរបស់គាត់ ខ្ញុំបានឃើញមនុស្សជាច្រើននាក់បានលាក់ខ្លួននៅទីនេះ ។ មកត្រឹមម៉ោងប្រាំមួយល្ងាច វាច្បាស់ណាស់ដែលយើងមិនអាចលាក់ខ្លួននៅទីនេះបានទេ ។ មនុស្សជាច្រើនបានឃើញយើងចូលមកក្នុងផ្ទះរបស់គាត់ ។ គាត់មិនបាននិយាយចេញមកទេ ប៉ុន្តែគាត់បានបង្ហាញឲ្យអ្នករាល់គ្នាដឹងថា អ្នកទាំងអស់គ្នាត្រូវតែចាកចេញពីផ្ទះរបស់គាត់ ។ គេបានចាកចេញដោយគ្មានសម្តែងនូវការយំសោកស្តាយឬមនោសញ្ចេតនាអ្វីទាំងអស់ លើកលែងតែក្មេងប្រុសម្នាក់ដែលបានសម្តែងភាពភ័យខ្លាច ។ ក្មេងនេះមានសភាពញ័រពេញខ្លួន នៅពេលដែលវាចាកចេញពីផ្ទះដែលវាលាក់ខ្លួន ។ នៅក្នុងចំណោមមនុស្សទាំងអស់នេះ ក៏មានកូនប្រុសប្រុសរបស់គាត់ដែលត្រូវជាប្អូនរបស់កូនស្រីគាត់ម្នាក់ ។ កូនស្រីរបស់បុរសជាជនជាតិហ្វីឡូ បានដេកយំពេញមួយយប់ ។ នៅពេលដែលមនុស្សគ្រប់គ្នាកំពុងតែចាកចេញ គាត់បានមកឱ្យប្រាប់ខ្ញុំថា នៅទីនេះហើយ ។ ដូច្នេះខ្ញុំ ប្រពន្ធនិងកូនរបស់ខ្ញុំបានស្នាក់នៅក្នុងផ្ទះរបស់គាត់នៅយប់នោះ ប៉ុន្តែគ្មាននរណាម្នាក់ដេកឡើយ ។ ខ្ញុំបានអង្គុយនៅលើកៅអី ចំណែកឯកូនស្រីរបស់ឪពុកធម៌ខ្ញុំបានយំ ពីព្រោះថាឪពុករបស់នាងបានបញ្ជូនប្អូនរបស់នាងទៅកន្លែងផ្សេង ។ បន្ទាប់មក នៅពាក់កណ្តាលយប់ យើងឮសំឡេងបាញ់កាំភ្លើង និងសំឡេងស្រែកថ្វីយ៉ាងអាណោចអាធម ។ ខ្ញុំមិនដែលធ្លាប់ខ្លាចដូចពេលនោះទេ ។ ខ្ញុំអង្គុយញ័រខ្លួនលើកៅអីពេញមួយយប់ ។

នៅពេលព្រឹកឡើង បុរសជាសាក្សីបានចាកចេញពីកន្លែងដែលគាត់លាក់ខ្លួន ដោយសង្ឃឹមថា នឹងអាចរកបានទឹកសម្រើមថែមទៀតក្នុងការនាំប្រពន្ធនិងកូនរបស់គាត់ ចាកចេញដោយគ្មានការវាយប្រហារពីកងយោធពល។ នៅទីបញ្ចប់ រូបគាត់បានរួចខ្លួន តែប្រពន្ធនិងកូនរបស់គាត់ត្រូវបានសម្លាប់។

[illegible]

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 20 evenly spaced horizontal grey lines across its entire width, providing a guide for handwriting or typing. The paper itself is a clean, off-white color.

តម្រូវឱ្យមាន DVD/VCR ដើម្បីបញ្ចាំងខ្សែភាពយន្ត (សកម្មភាពនេះគឺជាតំណាង)

វត្ត បំណង :

១. ពន្យល់អំពីអត្ថន័យនៃពាក្យចលាចល ការឈឺចាប់ ការរស់រានមានជីវិត ការផ្សះផ្សា យុត្តិធម៌
និង សន្តិភាព ។
២. សរសេរសំបុត្រទៅអ្នកដលិតខ្សែភាពយន្ត ដោយផ្តល់ជាទស្សនៈនិងសំណួរ ។
៣. វិភាគតម្លៃពលរបស់ខ្សែភាពយន្ត ។

ខ្សែភាពយន្ត

ការណែនាំ : អ្នកនឹងមើលភាពយន្តឯកសារមួយៗ ពេលអ្នកកំពុងទស្សនាខ្សែភាពយន្ត សូមពិចារណាទៅលើចំណុចទាំងឡាយខាងក្រោម :

១. តើស្ថានភាពរស់នៅក្រោមរបបខ្មែរក្រហមមានលក្ខណៈដូចម្តេច?
២. តើស្ថានភាពរស់នៅបែបនេះ មានផលប៉ះពាល់ដូចម្តេចខ្លះមកលើជីវិតក្នុងរបបខ្មែរក្រហម?
៣. តើស្ថានភាពរស់នៅបែបនេះមានផលប៉ះពាល់ដូចម្តេចខ្លះមកលើជីវិតក្រោយរបបខ្មែរក្រហម?
៤. តើអ្នករៀបរាប់អំពីខ្សែភាពយន្តនេះ នៅក្នុងពីរប្រយោគដោយរបៀបណា?

កំណត់ចំណាំ

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

សំបូត្រ

ការណែនាំ : អ្នកនឹងសរសេរសំបុត្រទៅអ្នកដលិតខ្សែភាពយន្ត ដោយពន្យល់អំពីឥទ្ធិពលរបស់ខ្សែភាពយន្តទៅខ្លួនអ្នក ។ ក្រុំនឹងលើកទឹកចិត្តអ្នក ឲ្យសួរសំណួរទៅកាន់អ្នកដលិតខ្សែភាពយន្ត ។

This image shows a full page of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

សេចក្តីបញ្ចប់

មេរៀនទី១ : អំណាចសេចក្តីបញ្ចប់

វត្ថុបំណង :

១. ពន្យល់អំពីផលប៉ះពាល់នៃបទពិសោធន៍ក្នុងរបបខ្មែរក្រហមមកលើជីវិតរស់នៅនាពេលបច្ចុប្បន្ន ។
២. ពន្យល់អំពីតម្រូវការនៃការព្យាបាលរួមសង្គមវិជ្ជា ការផ្សះផ្សា យុត្តិធម៌ និង សន្តិភាព ។
៣. កំណត់និយមន័យនៃពាក្យសំខាន់ៗទាក់ទងនឹងការព្យាបាលរួមសង្គមវិជ្ជា និងយុត្តិធម៌ ។

សរសេរប្រយោគមួយឬពីរ ដើម្បីកំណត់និយមន័យនៃពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ ដែលមានរាយ
ដូចខាងក្រោម :

ពាក្យនិងឈ្មោះសំខាន់ៗ

សោកនាដកម្ម	
ពិការភាព	
ឧបសគ្គ	
ជនភៀសខ្លួន	
ការក្រៀបសង្កត់	
ជំងឺផ្លូវចិត្ត	
ការផ្សះផ្សា	
ការរិះគន់	
ការលើកលែងទោស	

ការព្យាបាលរួមសង្គមវិជ្ជា ការផ្សះផ្សា យុត្តិធម៌ សន្តិភាព និងការអភិវឌ្ឍ ។

ការណែនាំ : សូមអានអត្ថបទខាងក្រោម ។ នៅពេលអានអត្ថបទ ពិចារណាលើសំណួរខាងក្រោម:

១. តើអ្វីជាគោលរឿងរបស់អ្នកនិពន្ធ?
២. ដោយប្រើប្រាស់ភាសារបស់អ្នក តើអ្នកនិពន្ធនិយាយអ្វីខ្លះ?
៣. តើអ្នកមានសំណួរអ្វីខ្លះសម្រាប់អ្នកនិពន្ធនៅថ្ងៃនេះ?
៤. តើអត្ថបទនេះ បានបន្ថែមអ្វីខ្លះទៅលើការពិភាក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ?

ក្រោយពីអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

តើអ្វីជាការផ្សះផ្សា?

ខណៈដែលអ្នកស្រាវជ្រាវនិងអ្នកជំនាញច្បាប់ជាច្រើន បានសរសេរយ៉ាងច្រើនលើសលប់អំពីការផ្សះផ្សា និយមន័យនៃពាក្យផ្សះផ្សាមិនទាន់ត្រូវបានទទួលស្គាល់ទូលំទូលាយនៅឡើយទេ ។

អ្នកស្រាវជ្រាវមួយចំនួនបានដោះស្រាយពីភាពមិនច្បាស់នេះ តាមរយៈការកំណត់និយមន័យនៃពាក្យផ្សះផ្សាថាជាដំណើរការមួយជាជាងជាគោលដៅមួយទៅវិញ ។ យោងទៅតាមទស្សនៈនេះការផ្សះផ្សា “គឺជាការដោះស្រាយជាមួយអតីតកាល ក្នុងរបៀបមួយដែលនាំឲ្យមានការដ្ឋានប្តូរឥរិយាបថចំពោះអ្នកដទៃចំពោះខ្លួនឯង និងចំពោះទំនាក់ទំនងរវាង “ភាគីជម្លោះ” ។ អ្នកឯកទេសខាងការផ្សះផ្សាផ្សេងទៀតបានគូសបញ្ជាក់ថា ទោះជាមានភាពខុសគ្នាក្នុងការកំណត់និយមន័យយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ខ្លឹមសារមួយចំនួនបានលេចឡើងយ៉ាងស្របគ្នាដែរ ។

នៅពេលដែលប្រជាជនកម្ពុជាសាមញ្ញ ត្រូវបានសួរដើម្បីកំណត់និយមន័យនៃពាក្យផ្សះផ្សាកំនិតដូចៗគ្នាបានលេចឡើង ។ ប្រការនេះមានភាពច្បាស់លាស់ ខណៈពេលដែលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានធ្វើការស្ទាបស្ទង់មតិអំពីតើអ្នកចូលរួមពិពណ៌នាថា “ការផ្សះផ្សា” មានន័យយ៉ាងម៉េច ។ ទោះបីជាអ្នកចូលរួមមានគំនិតខុសប្លែកគ្នាយ៉ាងច្រើនអំពីការផ្សះផ្សាក៏ដោយ ខ្លឹមសារដូចជា “ការចងចាំ” និង “យុត្តិធម៌” ត្រូវបានលើកឡើងដដែលៗ ។ លើសពីនេះទៀតប្រជាជនកម្ពុជាភាគច្រើនបំផុត បានចាត់ទុកគោលដៅនៃការផ្សះផ្សាថាជា “គោលដៅតែមួយគត់ ដែលអាចនាំឲ្យប្រទេសជាតិមានការរួបរួមវិបុលភាព និងអភិវឌ្ឍន៍” ជាសង្គមមួយ “ដែលគួរអំពើហិង្សានិងជម្លោះ” និងជាសង្គមមួយដែល “រស់នៅក្រោមវិធាននៃច្បាប់” ។

ការស្ទាបស្ទង់មតិរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានបង្ហាញឲ្យឃើញថា អ្នកចូលរួមនៅក្នុងការស្ទាបស្ទង់ មានការយល់ដឹងអំពីបញ្ហាផ្សះផ្សាទៅលើបួនកម្រិតផ្សេងៗគ្នា ៖ ជាបញ្ហាផ្ទាល់ខ្លួន ជាបញ្ហារវាងបុគ្គលនិងបុគ្គល ជាបញ្ហានៅក្នុងសហគមន៍ និងជាបញ្ហារបស់ជាតិទាំងមូល ។ លទ្ធផលបានបង្ហាញថា ការផ្សះផ្សាត្រូវបានមើលឃើញថា ជាដំណើរការមួយដែលមានច្រើនដំណាក់កាល ហើយដែលផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងសញ្ញាណនៃរូបរាងកាយ នយោបាយ ភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច និងការរួមបញ្ចូលផ្នែកវប្បធម៌ ។

ប្រហែលជាដោយសារតែមានការលំបាកក្នុងការកំណត់និយមន័យ អ្នកស្រាវជ្រាវនិងបុគ្គលមួយចំនួនចោទសួរអំពីទស្សនៈ ដោយនិយាយថា តើវាចាំបាច់ ឬអាចទៅរួចដែរទេ ។ អ្នកទាំងនេះបាន

ចោទសួរថា តើ “ការដោះស្រាយជាមួយអតីតកាល” ផ្តល់ដល់ប្រយោជន៍ពិតប្រាកដ ឬថា តើដល់ប្រយោជន៍មានតម្លៃស្មើនឹង “ភាពលែងខ្មោចខ្លួន” និង “កម្មវត្ថុចិត្តសាស្ត្រ” ដែរឬទេ? ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រជាជនកម្ពុជាក៏បានប្រើប្រាស់ ដែលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានស្ទង់ជឿថា ទម្រង់នៃការផ្សះផ្សាយចំនួនគឺមានភាពចាំបាច់ ។

ការផ្សះផ្សាយនៅកម្ពុជា

ខណៈពេលដែលប្រទេសកម្ពុជានិងសហគមន៍អន្តរជាតិ ជាចុងក្រោយបានសម្រេចថា តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មមានលក្ខណៈសមរម្យជាងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងផ្សេងៗទៀតត្រូវបានធ្វើឡើង ដើម្បីផ្តល់មធ្យោបាយបន្ថែមចំពោះការផ្សះផ្សាយ ។ តាមការពិត ដំណើរការនៃការផ្សះផ្សាយបានចាប់ផ្តើមធ្វើឡើងតាំងពីឆ្នាំ ១៩៧៩ គឺតាំងពីយូរមុននៃការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញទៅទៀត ។

នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៩ មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមមួយចំនួនត្រូវបានកាត់ទោសហើយដោយកាត់ត្រូវជាប់ទោសកំបាំងមុខ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយក៏សហគមន៍អន្តរជាតិបានថ្កោលទោសការកាត់សេចក្តីនោះដោយសារតែមិនបានឆ្លើយតបទៅតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិនៃការកាត់ទោសការកាត់សេចក្តីពិតជាមាននាទីជាវេទិកាផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានអំពីសម័យខ្មែរក្រហម ហើយក៏បានបង្ហាញពីការថ្កោលទោសជាសាធារណៈអំពីអំពើឃោរឃៅដែលបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងសម័យនោះដែរ ។

ក្រោយការកាត់សេចក្តីឆ្នាំ ១៩៧៩ រដ្ឋាភិបាលបានបង្កើតគណៈកម្មការស្រាវជ្រាវមួយដើម្បីស៊ើបអង្កេតបទឧក្រិដ្ឋកម្មសម័យខ្មែរក្រហម ។ គណៈកម្មការនេះសហការជាមួយប្រធានក្រុម និងចៅហ្វាយស្រុកដែលចងក្រងបញ្ជីអ្នកដែលត្រូវបានសម្លាប់និងទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលត្រូវបានបំផ្លិចបំផ្លាញក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម ។ អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលក៏ដើរតួនាទីសំខាន់នៅក្នុងដំណើរការផ្សះផ្សាយនេះដែរ ។ អង្គការដូចជា មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍សង្គម បានបើកវេទិកាជាច្រើននៅតាមបណ្តាខេត្តដើម្បីផ្តល់ឲ្យជនរងគ្រោះនូវឱកាសចែករំលែករឿងរ៉ាវរបស់ខ្លួនព្រមទាំងផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានអំពីសាលាក្តីខ្មែរក្រហម ។ ទស្សនវិធី “ស្វែងរកការពិត” ដែលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបោះពុម្ពផ្សាយបានសរសេរបទវិចារណកថាព័ត៌មានដូចជាប្រាប់និងព័ត៌មានទូទៅអំពីខ្មែរក្រហម ។ បន្ថែមពីនេះទៀត មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានផ្តល់ឲ្យសាធារណជននូវឱកាសទទួលបានឯកសារនិងព័ត៌មានដែលមជ្ឈមណ្ឌលនេះ បានប្រមូលប្រមូលអស់រយៈពេលជាង ១០ ឆ្នាំមកហើយ ។

បើទោះជាមានកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងពីសំណាក់រដ្ឋាភិបាល អង្គជំនុំជម្រះនិងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល អត្ថន័យនិងផ្លូវឆ្ពោះទៅកាន់ការផ្សះផ្សាយត្រូវបានដឹកជាប់ជាមួយបុគ្គលម្នាក់ៗ ។ មនុស្សម្នាក់ៗ ត្រូវតែសម្រេចដោយខ្លួនឯងថា អ្វីទៅដែលនាំឲ្យមានការផ្សះផ្សាយ តើការផ្សះផ្សាយអាចសម្រេចទៅបានតាមវិធីណាខ្លះ ឬក៏ថា តើការផ្សះផ្សាយអាចសម្រេចបានដែរឬទេ ។ ប្រសិនបើមានខ្លឹមសារនៃការពិភាក្សាជា

ប្រចាំ និងការព្យាយាមកំណត់និយមន័យនៃពាក្យផ្សះផ្សា នោះគឺមានន័យថាការផ្សះផ្សា ជាដំណើរការ មួយតែមិនមែនជាគោលដៅមួយនោះទេ ។ ប្រទេសនីមួយៗដែលជួបប្រទះនូវអំពើហិង្សា និងអំពើ ឈោរឈៅធ្ងន់ធ្ងរ ត្រូវតែរកមធ្យោបាយស្តារឡើងវិញដោយខ្លួនឯង ចំណែកបុគ្គលម្នាក់ៗដែលរស់ នឹងកាត់សម័យកាលនោះនិងក្មេងៗ ក៏ត្រូវធ្វើដូចគ្នាអីចឹងដែរ ។

សំណួរតាមអាន

ពេលអានសេចក្តីបញ្ចប់និងអត្ថបទអំពីការផ្សះផ្សាខាងលើនៅក្នុងថ្នាក់ សូមឆ្លើយទៅនឹងសំណួរ ខាងក្រោម ។ អ្នកត្រូវត្រៀមខ្លួនដើម្បីឆ្លើយទៅនឹងសំណួររបស់ក្រុម ។

១. តើជីវិតមនុស្សបានស្លាប់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមប៉ុន្មាននាក់?

២. សូមផ្តល់អំពីផលប៉ះពាល់យ៉ាងតិច៣ នៃរបបខ្មែរក្រហមមកលើប្រជាជនកម្ពុជា ។

៣. តើអ្វីខ្លះជាអត្ថន័យរួមនៃពាក្យផ្សះផ្សា?

៤. តើអ្វីខ្លះជាបញ្ហានិងការខូចខាតអំពីការផ្សះផ្សានៅកម្ពុជា?

៥. ចាប់តាំងពីចុងបញ្ចប់នៃរបបខ្មែរក្រហម តើការព្យាយាមអ្វីខ្លះដែលត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីសម្រេច ឲ្យបាននូវការផ្សះផ្សានៅកម្ពុជា?

៦. រាយបញ្ជីដែលកម្ពុជាកំពុងតែជួបប្រទះនាពេលបច្ចុប្បន្ន ឲ្យបានច្រើនតាមតែអាចធ្វើទៅបាន ។

៧. ដោយប្រើប្រាស់បញ្ជីដែលជាចម្លើយបានមកពីសំណួរទី៦ សូមកុំសង្ស័យនៅលើបញ្ហាទាំងឡាយដែលអ្នកគិតថាមានទំនាក់ទំនង (ដោយផ្ទាល់ឬដោយប្រយោល) ទៅនឹងមរតកដែលបន្សល់ទុកពីរយៈកាលនៃរបបខ្មែរក្រហម ។

៨. តើកម្ពុជាអាចដោះស្រាយបញ្ហាមួយចំនួនបានដោយរបៀបណា?

៩. តើអ្នកនឹងគ្រួសាររបស់អ្នក អាចរួមគ្នាដំណើរការដោះស្រាយបញ្ហានេះបានដោយរបៀបណា?

ចំណាប់អារម្មណ៍លើមេរៀន

ការណែនាំ : ដោយមិនត្រឡប់ទៅមើលអត្ថបទឬឯកសារផ្សេងៗទៀត សរសេរសេចក្តីសង្ខេបមួយឬពីរកថាខណ្ឌ អំពីអ្វីដែលអ្នកបានរៀននៅក្នុងជំពូកនេះ ។ បន្ថែមពីលើនេះ សរសេរសំណួរយ៉ាងហោចណាស់ចំនួនពីរ ដែលមិនមានចម្លើយនៅក្នុងអត្ថបទរៀនអាន ។ តើសំណួរអ្វីដែលអ្នកនៅតែឆ្ងល់នៅឡើយបន្ទាប់ពីការអាននៅក្នុងថ្នាក់ ។

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 20 horizontal blue or grey lines spaced evenly apart, typical of notebook paper. The lines extend across the entire width of the page, leaving small margins at the top and bottom. There are no vertical lines, text, or other markings on the page.

មេរៀនទី២ : កំណាព្យដើម្បីរំលឹកគុណដល់ព្រលឹងជាតិខ្មែរ

វត្ត បំណង :

១. ពណ៌នាអំពីភាពយោធរយោដែលមិនគួរឲ្យជឿរបស់ខ្មែរក្រហម ។
២. ពន្យល់អំពីការតស៊ូ និងជំងឺផ្លូវចិត្តដែលជនរងគ្រោះជួបប្រទះ បន្ទាប់ពីថ្ងៃរលំនៃរបបខ្មែរក្រហម ។
៣. ទទួលស្គាល់និងកោតសរសើរ ចំពោះកម្លាំងនិងការប្តេជ្ញាចិត្ត របស់អ្នកនៅរស់រានមានជីវិតក្នុងការកសាងជីវិតសាជាថ្មីឡើងវិញ ។
៤. កោតសរសើរពីវិវាទនិងសប្បុរសធម៌របស់អ្នកដែលបានព្យាយាមជួយសង្គ្រោះ ។
៥. ពន្យល់អំពីតម្រូវការនៃការផ្សះផ្សា សន្តិភាព យុត្តិធម៌ និងសេចក្តីសង្ឃឹម ។

កំណាព្យនិងរូបភាព

ការណែនាំ : ព្យាយាមស្រមៃមើលពីបច្ចុប្បន្នកាល និងអនាគតកាលសម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជា ដោយ
ការតែងកំណត់ព្យាបាលនីតិវិធីនៃគោលគំនិតមួយចំនួនដូចជា : សន្តិភាព ការដោះដូរ ការរើបង្កើនវិញ
យុត្តិធម៌ កម្លាំង ការប្រែប្រួលចិត្ត ការអត់ធ្ងន់ ការពិត សេចក្តីក្លាហាន និងសេចក្តីសង្ឃឹម ។ បន្ទាប់ពី

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ចន្លោះសម្រាប់គំរូបភាព

មេរៀនទី៣ : តារាង K-W-L

វត្ថុបំណង :

១. សង្ខេបពីអ្វីដែលខ្លួនបានសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។
២. កំណត់នូវព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗ អំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។
៣. សហការគ្នា និងធ្វើការជាក្រុម ។

ការណែនាំ : ត្រូវបង្កើននូវចំណេះដឹងសិស្សទៅជា៤-៥ ក្រុម ។ សមាជិកក្រុមនីមួយៗនឹងទទួលបានទិដ្ឋភាពដូចជា :

១. អ្នកសម្របសម្រួល
២. អ្នកកត់ត្រា
៣. អ្នករក្សាពេលវេលា
៤. អ្នកឡើងពន្យល់
៥. អ្នកជំរុញលើកទឹកចិត្ត

ដោយផ្អែកទៅលើតារាង K-W-L នៅទំព័រមុននិងកំណត់ចំណាំរបស់អ្នកនៅក្នុងសៀវភៅលំហាត់នេះទាំងមូល ក៏ដូចចំណេះដឹងផ្សេងៗទៀតដែលអ្នកបានរៀនអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ធ្វើការជាមួយគ្នាជាក្រុម ដើម្បីឆ្លើយទៅនឹងសំណួរ : “តើអ្វីខ្លះដែលយើងបានរៀននៅក្នុងការសិក្សាអំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ?”

អ្នកឡើងបង្ហាញ នឹងបង្ហាញចម្លើយរបស់ក្រុមអ្នកទៅកាន់មិត្តទាំងអស់នៅក្នុងថ្នាក់ ។

K អ្វីដែលខ្ញុំបានដឹងរួចហើយ	W អ្វីដែលខ្ញុំចង់ដឹង	L អ្វីដែលខ្ញុំបានរៀន
អ្នកមិនចាំបាច់បំពេញនៅ ក្នុងចន្លោះនេះទេ	អ្នកមិនចាំបាច់បំពេញនៅ ក្នុងចន្លោះនេះទេ	សូមសរសេរកំណត់ចំណាំនៅ ក្នុងចន្លោះនេះ

[illegible]

វត្ថុបំណង : អ្នកនឹងអោប

- 129

ថ្នាក់មូលដ្ឋាន ថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់អន្តរជាតិ

ការណែនាំ : ប្រមូលផ្តុំគំនិត ចំពោះអ្វីដែលអាចធ្វើ ដើម្បីការពារនិងបញ្ឈប់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ នៅគ្រប់កម្រិតទាំងអស់ ។ ចាប់ផ្តើមពីថ្នាក់មូលដ្ឋាន ហើយបញ្ចប់នៅថ្នាក់អន្តរជាតិ ។ សូមត្រៀមខ្លួន ដើម្បីការពារគំនិតរបស់អ្នកនៅក្នុងថ្នាក់ ។

ថ្នាក់មូលដ្ឋាន : តើអ្វីដែលអាចធ្វើបាននៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ដើម្បីទប់ស្កាត់ និងបញ្ឈប់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍?

This image shows a full page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for handwriting practice or general note-taking. There are no margins, text, or other markings on the page.

ថ្នាក់ជាតិ : តើអ្វីដែលអាចធ្វើបាននៅថ្នាក់ជាតិ ដើម្បីទប់ស្កាត់ និងបញ្ឈប់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍?

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a full page of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, typical of notebook or legal stationery. There are no margins, text, or other markings present.

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 20 evenly spaced horizontal grey lines across its entire width, providing a guide for handwriting or typing. The paper itself is a clean, off-white color.